

Agència
per a la Qualitat
del Sistema Universitari
de Catalunya

10

AQU Catalunya,
10 anys de compromís amb la qualitat universitària

Recull dels projectes guardonats amb les distincions de qualitat d'AQU Catalunya

Agència
per a la Qualitat
del Sistema Universitari
de **Catalunya**

10

**AQU Catalunya,
10 anys de compromís amb la qualitat universitària**

Recull dels projectes guardonats amb les distincions de qualitat d'AQU Catalunya

La qualitat, garantia de millora.

Biblioteca de Catalunya. Dades CiP:

AQU Catalunya : 10 anys de compromís amb la qualitat universitària : recull dels projectes guardonats amb les distincions de qualitat d'AQU Catalunya

I. Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya

1. Espai Europeu d'Educació Superior

2. Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya

3. Ensenyament universitari - Control de qualitat - Catalunya

4. Planificació educativa - Catalunya

378.14(467.1)

© **Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya**

Via Laietana, 28, 5a planta
08003 Barcelona

Disseny i maquetació: Josep Turon i Triola

Imprès per: Treballs Gràfics, SA

Primera edició: juliol 2007

Tiratge: 1.000

Dipòsit Legal: B-32.667-2007

Es permet la reproducció total o parcial del document sempre i quan se citi el títol de la publicació i l'Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya com a editora.

SUMARI

AQU Catalunya, 10 anys de compromís amb la qualitat universitària	7
Antoni Serra Ramoneda	
Els primers passos de l'Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya	9
David Serrat Congost	
La consolidació d'AQU Catalunya	11
Gemma Rauret Dalmau	
El futur	13
Javier Bará Temes	
Cronologia	15
Distincions de qualitat convocades per AQU Catalunya	
Polítiques d'assegurament de la qualitat:	
PREMI: El sistema de gestió de la qualitat a l'Escola Politècnica Superior de Castelldefels de la Universitat Politècnica de Catalunya	23
ACCÈSSIT: Projecte de millora de la qualitat docent a la Facultat de Ciències Jurídiques de la Universitat Rovira i Virgili	35
Adaptació de les titulacions a l'Espai europeu d'educació superior:	
PREMI: Grau en mediació Lingüística a la Universitat Pompeu Fabra	55
ACCÈSSIT: La prova pilot d'adaptació a l'Espai europeu d'educació superior a l'Escola Politècnica Superior de Castelldefels de la Universitat Politècnica de Catalunya	67
Implantació de millores fruit dels processos d'avaluació institucional	
PREMI: Diplomatura de Ciències Empresarials a la Universitat Autònoma de Barcelona	79
ACCÈSSIT: Ensenyament d'Educació Social a la Universitat de Barcelona	85

**AQU CATALUNYA, 10 ANYS DE COMPROMÍS
AMB LA QUALITAT UNIVERSITÀRIA**

**ELS PRIMERS PASSOS DE L'AGÈNCIA PER
A LA QUALITAT DEL SISTEMA UNIVERSITARI
DE CATALUNYA**

LA CONSOLIDACIÓ D'AQU CATALUNYA

EL FUTUR

CRONOLOGIA

AQU CATALUNYA, 10 ANYS DE COMPROMÍS AMB LA QUALITAT UNIVERSITÀRIA

L'agència catalana ha fet deu anys. AQU Catalunya fou una iniciativa del món universitari català; una iniciativa pionera a l'Estat espanyol, fruit de la voluntat de totes les institucions que integren l'espai de l'ensenyament superior i de la recerca a Catalunya de millorar-ne el funcionament i d'aportar la imprescindible contribució per al desenvolupament social i econòmic desitjat. La primera dècada comença amb la creació legal de l'Agència, el 29 d'octubre de 1996, i acaba deu anys més tard, amb el seu reconeixement com a agència de referència a l'Estat espanyol i a Europa.

Aquest llibre vol ser un resum de la trajectòria d'AQU Catalunya —de la mà dels seus tres directors s'expliquen les fases que han marcat aquesta dècada: els primers passos, la consolidació i el futur—, però també un reconeixement explícit als veritables protagonistes de la qualitat universitària: les universitats. Per aquest motiu, el pes del llibre el tenen les memòries dels projectes guardonats en les distincions de qualitat convocades per l'Agència amb motiu del seu desè aniversari, i que pretenen ser exemples pel que fa al disseny de polítiques d'assegurament de la qualitat, l'adaptació de titulacions a l'Espai europeu d'educació superior i la implantació de millores fruit dels processos d'avaluació institucional.

El cert és que al llarg d'aquests deu anys d'existència els esdeveniments han convertit l'Agència en una peça clau del nostre sistema universitari. No ha estat una tasca fàcil i molts han

estat els agents que hi han participat, als qui des d'aquestes línies m'agradaria fer arribar un especial agraïment. Als seus antics directors, el Dr. David Serrat i la Dra. Gemma Rauret, i a l'actual, el Dr. Javier Barà, els quals han tingut (i té) la responsabilitat de dirigir amb professionalitat i sensibilitat l'Agència per assolir un millor encaix dins l'esquema organitzatiu que ha de conduir-nos a un espai universitari com el que el país exigeix i necessita. Als membres del Consell de Direcció —rectors i presidents dels consells socials de les universitats catalanes, directors generals de l'Administració catalana, acadèmics, presidents de les comissions d'avaluació—, que al llarg de tots aquests anys han treballat per prendre decisions estratègiques. Als vicerectors i responsables de les unitats tècniques de qualitat, per la seva decidida aposta per la qualitat i per les seves aportacions en aquest camp. Als membres de les comissions d'avaluació, per les seves rigoroses avaluacions, tot i que massa sovint fetes sota la pressió del temps. A totes les persones que han format part de grups de treball específics, per les seves contribucions i aportacions als encàrrecs donats. Al *backstage* de l'Agència, el Sr. Joan Bravo i el Dr. Sebastián Rodríguez, pel seu coneixement i compromís, i al personal de l'Agència, per la seva motivació i dedicació.

Deu anys no són gaires, però els hem viscut amb tanta intensitat que podem veure amb claredat quines són les condicions necessàries perquè AQU Catalunya assoleixi el nivell que tots els qui en van fomentar la creació tenien com a objectiu. L'èxit de l'Agència dependrà, també en bona

mesura, de la capacitat de reacció del sistema universitari català davant els reptes de futur als quals estem sotmesos.

Antoni Serra Ramoneda
President d'AQU Catalunya

ELS PRIMERS PASSOS DE L'AGÈNCIA PER A LA QUALITAT DEL SISTEMA UNIVERSITARI DE CATALUNYA

Tenir l'orgull i l'honor d'haver estat el primer director de l'Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya no m'estalvia el neguit de sentir-me, al mateix temps, un xic trist pel fet de no poder fer una bona introducció des dels seus prolegòmens, ja que quan s'estava gestant no vaig tenir l'oportunitat de col·laborar-hi. La meua recerca sobre el glacialisme m'havia portat un temps a la Terra del Foc, després d'haver-me reincorporat al Departament de Geodinàmica de la Universitat de Barcelona, un cop realitzades les tasques de vicerector de recerca en l'equip del segon mandat del rector Josep M. Bricall.

Malgrat tot, sí que va motivar-me el repte quan, la tardor de 1996, el Dr. Albaigés, aleshores Comissionat d'Universitats i Recerca de la Generalitat de Catalunya, va contactar amb mi per tal de proposar-me dirigir l'Agència. I més tenint en compte que havia pres la forma d'un consorci en el qual hi havia l'acord i la participació de totes les universitats públiques, que tenien la voluntat d'entrar en la necessària roda de l'avaluació (autoavaluació i avaluació externa) per tal d'establir propostes de millora basades en uns resultats que es podrien anar objectivant progressivament. Era una primera acció, concreta, d'actuar com un vertader sistema universitari català.

Un cop varen ser publicats els nomenaments respectius del president del Consorci, el Dr. Antoni Serra Ramoneda, i de mi mateix com a director de l'Agència, el 29 de gener de 1997, ens vàrem plantejar unes primeres tasques

necessàries que calia dur a terme i que, a grans trets, es podrien resumir en quatre:

- Establir una estructura de personal, simple i àgil, per posar l'Agència en marxa. Les facilitats donades pel Comissionat d'Universitats i Recerca d'aleshores, que depenia del Departament de la Presidència de la Generalitat de Catalunya, van permetre'ns disposar immediatament d'una secretària a temps complet, amb uns coneixements previs de les estructures universitàries del moment, i de la dedicació, a temps parcial, del Sr. Joan Bravo, que també actuava de secretari d'actes de les reunions del Consorci. També s'obrí una convocatòria per a un primer lloc de treball de tècnic en avaluació, per al qual va ser escollit el Sr. Josep Grifoll. Tots dos treballen encara a l'Agència.
- Plantejar i organitzar un primer procés d'avaluació tenint en compte les iniciatives que ja es duïen a terme, tant per part d'algunes universitats com per la convocatòria oberta pel Ministeri del Govern estatal que les podia subvencionar. Els primers contactes establerts amb el Ministeri, realitzats de la mà del Dr. Serra Ramoneda, van permetre un primer acord de col·laboració per coordinar-nos i gestionar, des de l'Agència, els projectes d'avaluació del Plan Nacional de Evaluación de la Calidad de las Universidades que s'adjudiquessin a les universitats de Catalunya.
- El primer projecte, pròpiament dit, de l'Agència va ser dur a terme un procés d'avaluació transversal d'unes quantes titulacions (Diplomatura d'Empresarials i Enginyeria Informàtica), mitjançant l'establiment d'una metodologia pròpia i comuna per a totes i cadascuna d'aquestes titulacions, per tal de poder obtenir-ne uns resultats comparables, més amb la finalitat d'establir mecanismes posteriors de millora que d'establir-ne rànquings.
- Trobar i habilitar uns espais on ubicar l'Agència, fora de l'àmbit intern del Comissionat d'Universitats i Recerca, per poder actuar d'acord amb la idiosincràsia que el Consorci s'havia marcat en la seva creació. Així, es van llogar i habilitar uns espais en el primer pis de l'edifici de l'avinguda de la Catedral que fa xamfrà amb el carrer de la Tapineria, on l'Agència va romandre fins a l'any 2002, moment en què es va traslladar als espais que ocupa actualment, a la Via Laietana.

Després d'haver organitzat aquestes primeres activitats, i un cop visitades totes les universitats membres del Consorci, tant els rectorats com les presidències dels consells socials, per consensuar un model de funcionament i d'utilització futura de les dades que s'obtinguessin de les avaluacions, i després d'haver redactat un reglament intern de funcionament del Consorci, el setembre d'aquell any 1997, la proposta que el mateix Comissionat d'Universitats i Recerca em va fer d'ocupar el

càrrec de director general de Recerca de la Generalitat de Catalunya i la meva acceptació del càrrec van fer que, malgrat l'intent pactat de compatibilitzar-ho interinament fins al nomenament d'un nou director o d'una nova directora, la meva dedicació a l'Agència anés minvant i la feina recaigués en les persones que fins aleshores m'havien ajudat i a les quals dec un agraïment molt sincer.

Si algú veu en la meva acceptació del nou càrrec una actitud personal egoista, ja que vaig plegar sense haver assolit els objectius finals per als quals se m'havia contractat, he de donar-li tota la raó, però també penso, sincerament, que si això va servir per avançar l'entrada, amb la màxima responsabilitat de direcció, de la Dra. Gemma Rauret, ningú gosarà acusar-me d'haver fet cap mal a l'Agència amb la meva renúncia prematura!

David Serrat Congost
Director d'AQU Catalunya (1997)

LA CONSOLIDACIÓ D'AQU CATALUNYA

Quan vaig incorporar-me a AQU Catalunya com a directora, a principis de 1998, formàvem l'Agència un petit grup de persones —el president, el secretari, un tècnic i jo mateixa— i teníem moltes ganes de tirar endavant una agència que intuïem que podia fer coses útils per al sistema universitari català i que gaudia de la confiança del Comissionat d'Universitats i Recerca d'aleshores. Teníem molt clar que calia convèncer les universitats de la utilitat de l'avaluació externa, tot respectant que la qualitat universitària depèn fonamentalment de les mateixes universitats. En aquell moment, la figura de l'Agència era molt innovadora i, per tal de facilitar-ne la implantació, la Generalitat i les universitats havien acordat que l'Agència fos un consorci.

Vàrem creure que per guanyar aquesta confiança calia treballar en dues direccions. D'una banda, calia aportar a l'avaluació la professionalitat, el coneixement i totes les novetats que s'havia demostrat que eren útils en altres països que havien començat abans, però adaptant-los al nostre context. D'altra banda, calia que l'Agència es veiés com un element més de la qualitat del sistema, fet que només s'aconseguia amb un treball en equip amb els responsables acadèmics i amb els tècnics de qualitat de les universitats. La figura del consorci ens ajudava a sentir-nos part del mateix equip.

Quan AQU Catalunya començava com a agència, el Consejo de Universidades també estava iniciant un projecte d'avaluació anomenat Plan Nacional de Evaluación de la Calidad de las Universidades, en el qual participaven les universitats catalanes.

La creació d'una agència a Catalunya va trencar una mica els esquemes del Plan, ja que encara no s'havien transferit totes les universitats a les comunitats autònomes. Va costar obrir camí, però el resultat fou prou bo. AQU Catalunya (que encara no s'anomenava així) va gestionar el Plan a Catalunya i va participar en la comissió d'experts que el gestionava. A més, les relacions personals varen facilitar l'entesa. Aviat va ser AQU Catalunya qui feia noves propostes, introduïa novetats en les avaluacions i avançava en la direcció europea. Això fou possible perquè les universitats catalanes eren capdavanteres en l'assegurament de la qualitat i varen participar de bon grat en els projectes de l'Agència. A finals de 2000, AQU Catalunya ja s'havia consolidat en l'àmbit català i espanyol.

Un dels objectius d'AQU Catalunya era i és la innovació metodològica, un aspecte que va facilitar l'establiment de lligams amb altres agències europees i ens va fer ser conscients des del principi que calia participar en la xarxa d'agències europees que s'estava creant al continent. El fet que altres països europeus com Bèlgica o Alemanya disposessin d'agències no centralitzades o regionals va ajudar que AQU Catalunya pogués ser membre fundador de la xarxa quan, l'any 1999, es va crear la European Network for Quality Assurance in Higher Education (ENQA). L'enfocament europeu va ser una constant a partir d'aleshores. També vàrem participar en la xarxa internacional d'agències International Network for Quality Assurance in Higher Education (INQAAHE), on vam presentar els resultats d'alguns projectes com el seguiment

de les avaluacions o l'establiment d'un sistema intern de gestió de la qualitat basat en la norma ISO 9000:1994, que en aquell moment eren molt innovadors.

L'any 1999 les agències varen començar a discutir sobre els sistemes de qualitat interna i l'any 2000 AQU Catalunya ja estava certificada. Era una manera de demostrar que ens aplicàvem la nostra pròpia medicina i ens avaluàvem externament. L'origen de les actuals directrius europees que estableixen els estàndards de qualitat per a les agències el trobem l'any 2003 a Sitges, i AQU Catalunya no solament va organitzar-ne el taller, sinó que va presentar les seves experiències com a agència clarament consolidada i respectada en l'àmbit europeu.

Des del primer moment, la preocupació per fomentar els criteris ètics, la transparència i la flexibilitat —entesa com el fet de no representar per a les universitats més càrrega que la necessària i apropiada per a l'assoliment dels seus objectius—, així com per promoure la professionalitat de l'organització ha quedat ben reflectida en les nombroses publicacions produïdes durant aquest període, i disponibles per via telemàtica. Entre altres, destaquen les memòries d'actuació, els informes d'avaluació, els marcs generals que recullen bones pràctiques d'actuació en temes cabdals per a la qualitat universitària, el codi ètic, el butlletí mensual i, més tard, el butlletí digital, o les publicacions sobre inserció laboral o sobre els tallers de formació.

El nou marc legal creat per la Ley Orgánica de Universidades i, especialment, per la Llei d'universitats de Catalunya (LUC), ens va permetre avançar una mica més en la consolidació com a agència externa d'assegurament de la qualitat. El consorci, que havia estat una peça clau en la primera etapa, no complia prou bé amb els estàndards de qualitat europeus i internacionals, on les agències han de demostrar una actuació independent, especialment de les universitats. La LUC creava l'Agència com una entitat de dret públic de la Generalitat de Catalunya que s'ajustava al dret privat i que estava vinculada al departament responsable en matèria d'universitats. La nova Agència tenia ben diferenciats els òrgans de govern dels d'avaluació, i la llei atribuïa noves competències a AQU Catalunya pel que fa a l'avaluació del professorat per a la contractació. Aquesta competència no tenia cap referent a Europa i era més dependent de la Conselleria que les competències d'avaluació de titulacions i institucions.

La transformació de l'Agència va representar-ne el creixement: passava de ser una agència petita a tenir una grandària mitjana en el context europeu. Vàrem haver d'establir noves regles de relació amb les universitats, tot mantenint el principi de respecte a l'autonomia universitària i de la cooperació mitjançant un treball en xarxa. Un exemple de cooperació el constitueix la comissió consultiva de vicerectors responsables de la qualitat a les universitats, que participen en els debats i en tots aquells temes que són tractats posteriorment a la Comissió d'Avaluació de la Qualitat, que és decisòria.

El nou tipus d'agència va permetre una millor consolidació d'AQU Catalunya com a agència europea. En la Comissió d'Avaluació de la Qualitat hi havia membres estrangers experts en avaluació, tot i que no sempre experts en català i castellà. Les reunions tenien l'anglès com a llengua de treball. La presència d'experts espanyols i estrangers a les comissions d'AQU Catalunya propiciava que al web es tingués cura de la informació no solament en català, sinó

també en castellà i anglès. Aquest fet, juntament amb el gran nombre de publicacions metodològiques que es produïen i traduïen, va ajudar a consolidar l'Agència com a referència dins l'àmbit nacional i internacional.

Un altre pas cap a la consolidació fou la participació d'AQU Catalunya en diversos projectes europeus per a l'assegurament de la qualitat dins de la xarxa europea d'agències de qualitat ENQA. Destaca, en especial, el projecte sobre l'avaluació transnacional de graus i de màsters, que ens va permetre avaluar titulacions impartides en diversos països europeus en col·laboració amb altres agències. Aquests projectes representaven també una possibilitat de comparar els diferents mètodes d'avaluació i de guanyar confiança en la feina que d'uíem a terme. Era també una forma de consolidació interna.

Ara bé, la consolidació d'AQU Catalunya no tindria el mateix valor si no anés acompanyada d'una consolidació a les universitats catalanes de l'establiment de sistemes de garantia de la qualitat, un dels objectius primordials de l'actuació d'AQU Catalunya. És per això que l'any 2003 fou molt significatiu l'inici d'un procés de certificació dels manuals d'avaluació de l'activitat docent del professorat universitari que havien dissenyat les universitats públiques a partir d'un model proposat per AQU Catalunya, com també que s'iniciessin dissenys i verificacions de plans d'estudi segons el model europeu. En el primer cas es tractava d'avaluar l'activitat docent de manera semblant als sistemes més avançats, tot garantint els processos que les universitats, en l'exercici de la seva responsabilitat, duïen a terme. En el segon cas es tractava d'aplicar sistemes de verificació del disseny per assegurar la qualitat de les noves titulacions. Ara, un cop passats més de tres anys des que vàrem posar en marxa aquests projectes, s'han iniciat a la majoria d'universitats espanyoles processos semblants, en els quals les universitats catalanes actuen de referent.

La consolidació d'AQU Catalunya ha estat també la consolidació de la cultura de la qualitat a les universitats catalanes.

Gemma Rauret Dalmau
Directora d'AQU Catalunya (1998-2006)

EL FUTUR

Quan em van oferir, l'estiu de 2006, fer-me càrrec de la direcció d'AQU Catalunya, vaig tenir pocs dubtes a l'hora d'acceptar la proposta. Després de trenta-quatre anys com a professor universitari i de quinze d'intensa dedicació a la millora de la qualitat de la docència en l'aula, se m'oferia l'oportunitat de continuar treballant per la qualitat universitària des de la posició d'una agència d'acreditació veterana i consolidada, i en uns moments en els quals els temes de qualitat docent ja havien adquirit un paper protagonista de dimensió europea. La situació d'AQU Catalunya queda molt ben descrita en les presentacions dels meus predecessors en el càrrec, especialment en la de Gemma Rauret, que durant vuit anys va dirigir la transformació d'una organització embrionària en l'agència actual. No és necessari afegir gaire res més a les seves paraules, solament l'excel·lent impressió que em va causar el personal de l'Agència —jove però amb experiència, professionalitat i una alta motivació per la seva tasca—, la visió estratègica i el profund coneixement de la universitat del seu president, Antoni Serra Ramoneda, i del seu secretari, Joan Bravo Pijoan, i la inestimable competència metodològica del seu coordinador d'investigació i desenvolupament, Sebastián Rodríguez Espinar.

En les meves circumstàncies de director acabat d'incorporar, segurament em correspon parlar més del futur que d'una altra cosa. I, per a això, és imprescindible fer referència a les declaracions dels ministres europeus competents en educació superior de 2006 (Bergen) i, molt recentment, de 2007 (Londres), als estàndards i les directrius

preparats per l'ENQA (*Standards and Guidelines*, o S&G abreujat), i al futur registre d'agències de qualitat assumit en aquestes declaracions, que constitueixen els referents de capçalera de totes les agències d'acreditació externa d'Europa. Diguem, en resum, que les agències, si volem un estatus reconegut, hem de complir els S&G i superar amb èxit una avaluació externa cada cinc anys; a AQU Catalunya acabem de realitzar-la (en el moment d'escriure aquestes línies encara estem pendent de rebre l'informe final que està redactant el comitè extern). He de felicitar molt especialment l'anterior direcció per la visió estratègica que va demostrar incorporant-se a l'ENQA com a membre fundador l'any 1999 i per haver sol·licitat l'avaluació externa que ens va permetre incorporar-nos de manera definitiva a l'escenari europeu i, en conseqüència, situar-nos en condicions òptimes també en els escenaris català i espanyol.

Aquest marc de referència insisteix, entre altres coses, en una qüestió capital: la independència de les agències (estàndard 2.6), tant pel que fa als responsables polítics com en relació amb les mateixes universitats. Aquesta és una qüestió crítica per a AQU Catalunya, atès que, si bé la LUC ja estableix la independència tècnica de la seva activitat, amb freqüència no és fàcil d'entendre que una agència d'acreditació externa no és —no hauria de ser— un agent al servei de polítiques universitàries concretes, sinó un agent executor de pràctiques d'avaluació i acreditació d'acord amb referents internacionals i estables; per aquesta raó, es fan les avaluacions

periòdiques de les agències, que han de ser la garantia última del seu correcte funcionament. Per evitar malentesos, una agència d'avaluació externa potser hauria de dependre directament del Parlament en lloc de dependre de la conselleria competent en matèria d'universitats, i la composició del seu consell de direcció hauria de reduir la presència de rectors de les universitats i incrementar, o introduir, la d'altres agents implicats (*stakeholders*), com els ocupadors o els estudiants i les seves famílies.

Un altre punt important dels S&G és el reconeixement de les universitats com a element principal en l'assegurament de la qualitat de l'ensenyament superior. La consecució efectiva d'aquest protagonisme requereix un creixement i una consolidació de les unitats tècniques (o unitats internes) de qualitat; en aquests moments, des d'AQU Catalunya, en estreta cooperació amb els vicerectors competents i amb aquestes unitats, ja estem treballant perquè així sigui. El futur de la qualitat en el sistema universitari de Catalunya haurà de preveure, en línia amb el que succeeix a la resta d'agències europees, una reducció del nombre de les avaluacions de programes i un increment de les avaluacions institucionals per part d'AQU Catalunya; i, pel que fa a les universitats, un major protagonisme en els processos d'avaluació duts a terme per les unitats internes acreditades d'acord amb estàndards internacionals i sotmeses, com AQU Catalunya, a avaluacions externes periòdiques.

No tinc cap mena de dubte que aconseguirem aquests objectius estratègics en un termini raonable; per això comptem amb l'excel·lent personal de l'Agència, amb el suport que fins ara mai ha fallat de les nostres autoritats i amb la col·laboració propera i continuada de les nostres universitats.

Javier Bará Temes
Director d'AQU Catalunya

CRONOLOGIA

El 29 d'octubre de 1996 es constitueix el consorci Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari a Catalunya, format per la Generalitat de Catalunya i per les universitats públiques catalanes, amb l'objectiu d'impulsar la qualitat i la millora contínua del sistema universitari català. El consorci ha estat un instrument útil no tan sols per implementar mesures de qualitat i avaluació a les universitats, sinó també per ser un punt de trobada entre l'Administració i les universitats que ha permès l'avenç conjunt en matèria de qualitat.

Amb l'aprovació de la LUC, el 19 de febrer de 2003, el consorci dona pas a una nova entitat, l'Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya, que veu ampliades les seves competències amb les atribucions de certificació i acreditació tant d'institucions com de professorat universitari. AQU Catalunya és hereva de l'experiència adquirida durant més de sis anys de desenvolupament de models i mètodes d'avaluació de la qualitat universitària, promoció d'activitats de formació i de debat en el si de la comunitat universitària, foment d'una cooperació mútuament beneficiosa amb les universitats catalanes, cooperació i bescanvi d'experiències amb experts i participació en esdeveniments relatius a la qualitat universitària, especialment en l'àmbit europeu.

1996	<ul style="list-style-type: none"> ■ Es publica al DOGC el decret de constitució del consorci Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari a Catalunya.
1997	<ul style="list-style-type: none"> ■ Es nomena president de l'Agència el Sr. Antoni Serra Ramoneda. ■ Es nomena director de l'Agència el Sr. David Serrat Congost. ■ S'inicia el procés d'avaluació de la qualitat de les titulacions de les universitats. Per dur a terme aquest procés, l'Agència impulsa l'activitat de desenvolupament i d'innovació en la metodologia d'avaluació. Durant els deu anys l'Agència ha realitzat 394 avaluacions de la qualitat institucional, 334 de les quals són de titulacions universitàries. Més de 3.000 persones participen en aquests processos d'avaluació. També elabora més de 30 guies d'avaluació. S'inicia la cooperació amb les universitats mitjançant reunions de presentació i de treball amb els vicerectors, els representants dels consells socials i els membres de les unitats tècniques de les universitats consorciades. ■ Cessa el Sr. David Serrat Congost, director de l'Agència, per ocupar el càrrec de director general de Recerca.
1998	<ul style="list-style-type: none"> ■ Es nomena directora de l'Agència la Sra. Gemma Rauret Dalmau. ■ S'organitza la primera edició dels tallers anuals de reflexió i debat amb les universitats catalanes. Se'n realitzen un total de vuit durant els deu anys. ■ Es fomenta la projecció i l'intercanvi d'experiències en l'àmbit europeu. L'Agència s'incorpora a l'International Network for Quality Assurance in Higher Education, INQAAHE. ■ S'inicia la implantació d'un sistema d'assegurament de la qualitat basat en la norma UNE-EN-ISO 9002:1994. <p data-bbox="374 1007 506 1028">Publicacions:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ <i>L'avaluació de la qualitat universitària. Taller de Girona 1998</i>
1999	<ul style="list-style-type: none"> ■ Es publica el primer informe anual sobre el procés d'avaluació de la qualitat del sistema universitari de Catalunya i s'inicia, així, l'activitat de rendició de comptes a la societat. Durant els deu anys se'n publiquen un total de vuit. ■ L'Agència és membre fundador de la xarxa europea d'agències ENQA. ■ S'inicia l'activitat editorial i de comunicació de l'Agència. Es creen el butlletí trimestral i la pàgina web. S'han editat més de 70 publicacions impreses. ■ Es duu a terme la primera avaluació dels serveis bibliotecaris de les universitats públiques catalanes. <p data-bbox="374 1445 506 1465">Publicacions:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ <i>Informe 1998. Procés d'avaluació de la qualitat del sistema universitari a Catalunya</i>
2000	<ul style="list-style-type: none"> ■ S'impulsa la cooperació amb les agències de qualitat universitària de nova creació de les comunitats autònomes de l'Estat espanyol. ■ S'inicia l'elaboració dels marcs generals, un total de nou documents que recullen els aspectes teòrics i pràctics fonamentals per assegurar la qualitat universitària en àmbits estratègics. Aquestes publicacions reuneixen les bones pràctiques posades en funcionament per les universitats i les recomanacions dels experts. ■ El sistema d'assegurament de la qualitat de l'Agència se certifica per la norma UNE-EN-ISO 9002:1994. AQU Catalunya es converteix en la primera agència a certificar-se. ■ S'organitza, amb la col·laboració de l'ENQA, el seminari internacional sobre els resultats de l'avaluació.

Publicacions:

- *Informe 1999. Procés d'avaluació de la qualitat del sistema universitari a Catalunya*
- *Les accions postavaluació. Taller de Tarragona 1999*

2001

- Es duu a terme l'avaluació del procés d'inserció laboral dels graduats de les universitats públiques catalanes, per primer cop de manera global. Aquest projecte implica l'harmonització de la metodologia emprada per tal de poder comparar i integrar la informació amb l'objectiu d'extreure'n conclusions fiables en l'àmbit català.
- Es desenvolupa la nova metodologia d'avaluació, que conté indicadors i estadístics de qualitat que permeten l'establiment de referents.
- S'aprova el Pla d'actuació 2001-2007 per orientar les activitats estratègiques de l'Agència cap a un horitzó més definit.

Publicacions:

- *Informe 2000. Procés d'avaluació de la qualitat del sistema universitari a Catalunya*
- *Marc general de l'avaluació del professorat*
- *Marc general per a una bona transició dels estudiants de batxillerat a la universitat*
- *La implantació de les millores. Taller de Lleida 2001*

2002

- L'Agència duu a terme, juntament amb les agències danesa i anglesa, el projecte TEEP I (Transnational European Evaluation Project), coordinat per l'ENQA, en el qual s'assaja l'ús de criteris comparables en l'àmbit europeu sobre la qualitat de l'educació superior amb l'objectiu de crear un model europeu d'avaluació de l'educació superior.
- L'Agència participa en el grup de treball europeu Joint Quality Initiative per a l'elaboració dels descriptors de *bachelor-master*.

Publicacions:

- *Informe 2001. Volum I. Procés d'avaluació de la qualitat del sistema universitari a Catalunya*
- *Informe 2001. Volum II. Procés d'avaluació de la qualitat del sistema universitari a Catalunya*
- *Marc general per al disseny, el seguiment i la revisió de plans d'estudis i programes*

2003

- El consorci Agència es transforma en AQU Catalunya per l'aprovació de la Llei d'universitats de Catalunya, de 19 de febrer de 2003. D'acord amb la LUC, AQU Catalunya és el principal instrument per a la promoció i l'avaluació de la qualitat, i té com a objectiu l'avaluació, l'acreditació i la certificació de la qualitat en l'àmbit de les universitats i dels centres d'ensenyaments superior de Catalunya.
- S'inicia l'activitat d'avaluació del professorat universitari. S'avaluen 8.182 sol·licituds de professorat universitari, en diferents categories, de les quals 4.377 són favorables.
- S'impulsa el programa DISSENY en les titulacions de Psicologia, Medicina i Enginyeria Química, perquè abordin coordinadament el disseny de nous plans d'estudis d'acord amb l'esperit de l'Espai europeu d'educació superior.
- S'estableix un model d'avaluació docent del professorat universitari de les universitats públiques catalanes a partir de l'aprovació dels manuals específics de cada universitat.

- S'inicia l'avaluació del professorat de les universitats privades, que es duu a terme a partir de convenis específics amb cadascuna d'aquestes universitats.

Publicacions:

- *Informe 2002. Procés d'avaluació de la qualitat del sistema universitari a Catalunya*
- *Marc general de l'avaluació dels aprenentatges dels estudiants*
- *Marc general per a l'avaluació dels serveis, les instal·lacions i els equipaments a l'abast dels estudiants*
- *Marc general de l'avaluació per a la integració europea*
- *Educació superior i treball a Catalunya. Estudi de la inserció laboral dels graduats de les universitats públiques catalanes*
- *La integració de les universitats a l'espai europeu. Taller de Girona 2002*

2004

- S'inicien les activitats per a l'adaptació de les titulacions a l'EEES: el Pla pilot d'adaptació de les titulacions a l'EEES, impulsat per la Direcció General d'Universitats. S'avaluen 99 titulacions.
- S'inicien els treballs per al foment de la participació dels estudiants en els processos d'avaluació de programes i institucions.
- S'inicia l'activitat d'emissió de les certificacions o avaluacions de l'activitat docent del professorat.
- Es desenvolupa, conjuntament amb cinc agències europees, el projecte TEEP II d'avaluació de màsters europeus que participen en el programa de la Comissió Europea Erasmus Mundus.
- Es treballa en el *working group on a peer review system for quality assurance agencies* de l'ENQA, en el qual es defineix el sistema per al reconeixement mutu entre agències europees.
- Es crea el butlletí mensual digital *AQU Notícies*, amb la voluntat de mantenir informada tota la comunitat universitària sobre les activitats que AQU Catalunya impulsa i en les quals participa.
- Finalitza el programa de DISSENY de la titulació de Medicina.

Publicacions:

- *Marc general per atendre els suggeriments, les queixes i les reclamacions dels estudiants*
- *L'impacte de les avaluacions a les universitats catalanes (1996-2002)*
- *Competències professionals bàsiques comunes dels llicenciats en Medicina formats a les universitats de Catalunya*
- *Memòria Consorci Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari a Catalunya. 1996-2003*
- *El disseny de programes de formació. Taller de Tarragona 2003*

2005

- Es fa l'avaluació *ex ante* de les propostes de nous estudis oficials de postgrau per al curs 2006-2007. S'avaluen 251 propostes.
- Es publiquen els estàndards d'acreditació de les titulacions de màster i els estàndards de certificació de grau desenvolupats i aprovats en el marc del Pla pilot d'adaptació dels ensenyaments a l'EEES.

- Es duu a terme el projecte MIRROR, conjuntament amb les agències de Suècia, Finlàndia i Irlanda, amb l'objectiu d'analitzar la situació dels programes de doctorat des de la perspectiva dels estudiants.
- Es duu a terme, amb els consells socials de les universitats públiques catalanes, la segona enquesta d'inserció laboral dels graduats universitaris.
- Finalitza el programa DISSENY de la titulació de Psicologia.

Publicacions:

- *Informe 2003. Procés d'avaluació de la qualitat del sistema universitari a Catalunya*
- *Informe 2004. Procés d'avaluació del sistema universitari a Catalunya*
- *Marc general per a l'establiment, el seguiment i la revisió dels plans de millora*
- *Marc general per a l'avaluació de la interacció entre la recerca i la docència a la universitat*
- *Guia per al disseny d'un perfil de formació. El cas de Psicologia*
- *AQU Catalunya. Memòria d'activitats 2003*
- *AQU Catalunya. Memòria d'activitats 2004*
- *Adaptació de les titulacions a l'EEES. Taller de Lleida 2004*

2006

- El sistema de gestió de la qualitat d'AQU Catalunya se certifica amb la norma ISO 9001:2000.
- S'inicia la segona avaluació dels serveis bibliotecaris de les universitats públiques catalanes, amb l'objectiu de contribuir a la qualitat de l'aprenentatge i la recerca.
- S'inicia el procés d'avaluació d'AQU Catalunya d'acord amb el model europeu ENQA per al reconeixement mutu entre agències.
- Es constitueix la Red Española de Agencias de Calidad Universitaria, de la qual forma part AQU Catalunya.
- Finalitza el programa DISSENY de la titulació d'Enginyeria Química.
- Cessa la Sra. Gemma Rauret Dalmau, directora de l'Agència, per ocupar el càrrec de directora de l'ANECA.
- Es nomena director de l'Agència el Sr. Javier Bará Temes.

Publicacions:

- *Guia per al disseny d'un perfil de formació. Enginyeria Química*
- *AQU Catalunya. Memòria d'activitats 2005*
- *Cap a on anem amb el postgrau? Taller de Girona 2005*

POLÍTIQUES D'ASSEGURAMENT DE LA QUALITAT

PREMI

**EL SISTEMA DE GESTIÓ DE LA QUALITAT
A L'ESCOLA POLITÈCNICA SUPERIOR
DE CASTELLDEFELS DE LA UNIVERSITAT
POLITÈCNICA DE CATALUNYA**

ACCÈSSIT

**PROJECTE DE MILLORA DE LA QUALITAT
DOCENT DE LA FACULTAT DE CIÈNCIES
JURÍDIQUES DE LA UNIVERSITAT ROVIRA
I VIRGILI (2004-2006)**

PREMI

EL SISTEMA DE GESTIÓ DE LA QUALITAT A L'ESCOLA POLITÈCNICA SUPERIOR DE CASTELLDEFELS DE LA UNIVERSITAT POLITÈCNICA DE CATALUNYA

PRESENTACIÓ

L'Escola Universitària Politècnica del Baix Llobregat (l'actual Escola Politècnica Superior de Castelldefels), centre de la Universitat Politècnica de Catalunya (UPC), el setembre de 1991 va començar a impartir a la seu provisional de Sant Just Desvern els estudis d'Enginyeria Tècnica en Telecomunicació, en l'especialitat de Sistemes de telecomunicació, en un moment clau en què s'iniciava a la universitat espanyola el procés de reforma dels ensenyaments universitaris. El curs 2000-2001 es va posar en marxa la titulació d'Enginyeria Tècnica de Telecomunicació, especialitat en Telemàtica. El curs 2001-2002, l'escola es va traslladar al nou Campus del Baix Llobregat i va passar a anomenar-se Escola Politècnica Superior de Castelldefels (EPSC). Aquest curs es va començar a impartir també el segon cicle d'Enginyeria de Telecomunicació. El curs 2002-2003 es va començar a impartir la titulació d'Enginyeria Tècnica Aeronàutica, especialitat en Aeronavegació.

Des del principi, l'escola ha esdevingut un centre pilot pel que fa a la metodologia docent i ha apostat per la qualitat en la docència i en la gestió, com ho demostra la primera distinció Jaume Vicens Vives a la qualitat docent, atorgada el 1996 per la Generalitat de Catalunya, la implantació del primer pla d'estudis de l'escola i de nous sistemes d'avaluació o el fet que el 14 de juliol de 1999 l'escola es va convertir en el primer centre universitari públic que tenia l'acreditació de qualitat ISO 9001:1994 aplicada al «Disseny del programa de formació i organització i desenvolupament de l'activitat docent».

Aquesta aposta per la qualitat continua essent una prioritat per a l'escola. Prova d'això és que el 2004 va tornar a rebre la distinció Jaume Vicens Vives a la qualitat docent en la modalitat col·lectiva pel projecte «Un pla d'estudis organitzat segons el model Project Based Learning (PBL)»; el 2005 va rebre el premi Flyer, categoria de centres de formació aeronàutica, atorgat per l'Associació d'Enginyers Aeronàutics d'Espanya, i el juliol de 2002 i el desembre de 2005 va obtenir les corresponents renovacions de la certificació ISO, però en ambdós casos ja d'acord amb la nova norma ISO 9001:2000.

Durant el curs 1996-1997, l'escola va participar en el Pla nacional d'avaluació de la qualitat de les universitats, promogut pel Consell d'Universitats i l'Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya, amb l'avaluació de la titulació d'Enginyeria Tècnica de Telecomunicació, especialitat en Sistemes de telecomunicació, i també va fer el protocol d'avaluació de la qualitat del European Foundation for Quality Management (EFQM) adaptat a la universitat. Atès que la titulació avaluada era l'única que s'impartia en aquell moment a l'escola, en realitat es va tractar d'un procés d'avaluació de l'escola.

Com a resultat d'aquest procés i d'acord amb el procediment establert en aquell moment, l'escola i la Comissió de Planificació Estratègica de la UPC van signar l'Acord per impulsar la planificació estratègica de l'Escola Universitària Politècnica del Baix Llobregat (1998-2001), un acord segons el qual l'escola havia d'impulsar quatre projectes

que li havien de permetre consolidar una activitat acadèmica de qualitat, innovadora i atenta a les demandes i les necessitats socioeconòmiques, encara que, en aquell moment, l'oportunitat més rellevant era la futura ubicació del centre en un nou i potent campus a Castelldefels. Aquests quatre projectes van ser: Projecte docent, Projecte d'innovació i connexió amb el teixit econòmic i industrial, Projecte d'estructura acadèmica i Projecte de qualitat.

Mentre va durar el període de vigència de l'acord, la Comissió de Planificació Estratègica de la UPC va dur a terme un seguiment anual, excepte en el cas de la tercera i la darrera revisió, que van ser fetes per un comitè extern en el marc d'un projecte pilot de l'Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya. Com a resultat d'aquest darrer seguiment, el comitè extern va elaborar un informe extern del seguiment del pla de millores (desembre de 2002).

En aquest informe, el comitè d'avaluadors externs va constatar l'esforç fet per l'escola en la direcció de la renovació de les maneres de dur a terme l'ensenyament universitari i va considerar que tenia prou evidències per constatar que les millores previstes s'estaven duent a terme. Així mateix, va destacar que, respecte al projecte de qualitat acadèmica i de gestió, s'havien fet accions encaminades a aconseguir tots els objectius de millora i va poder constatar la realitat de la millora, en què destacava el nivell de satisfacció i de col·laboració del personal d'administració i serveis.

L'abril de 2003, la UPC va aprovar el document «Marc per a la planificació estratègica de les unitats estructurals 2003-2006». Sota les premisses establertes en aquest marc, l'escola, després d'un procés de reflexió respecte dels seus punts forts, punts febles, oportunitats i amenaces, va elaborar una proposta d'objectius, estratègies i indicadors que, un cop aprovats pel Consell de Govern de la universitat, es va convertir en l'acord programa de l'EPSC. En aquesta etapa, l'escola novament va apostar fort per la millora en la qualitat a l'aprenentatge i pel manteniment i la millora del sistema de qualitat implantat i certificat.

Els anys 2003 i 2004, un grup de sis professors de l'escola van dur a terme el projecte «Acreditació de la qualitat a sis assignatures de l'EPSC», que va rebre una subvenció del Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació de la Generalitat de Catalunya (Ajuts per al finançament de projectes per a la millora de la qualitat docent a les universitats de Catalunya, MQD 2002). Aquest projecte va culminar amb l'elaboració del document «Gestió de la qualitat d'una assignatura de l'EPSC: nivell 0 – Requeriments» i amb la certificació del sistema de gestió de la qualitat de quatre de les assignatures.

Per acabar, cal destacar que l'escola ha participat en el Programa d'acreditació – Projectes pilot 2003-2004 de l'Agència Nacional d'Avaluació de la Qualitat i l'Acreditació i, des del juliol de 2004, participa en les proves pilot, convocades pel DURSI, per a l'adaptació de titulacions a l'Espai europeu d'educació superior amb les titulacions d'Enginyeria Tècnica de Telecomunicació.

EL PROJECTE DE QUALITAT: LA CERTIFICACIÓ ISO 9001

El Projecte de qualitat definit en l'Acord per impulsar la planificació estratègica de l'Escola Universitària Politècnica del Baix Llobregat (1998-2001) pretenia desenvolupar un sistema de qualitat per al campus de Castelldefels. Entre altres accions, aquest projecte preveia la certificació d'un procés clau d'acord amb les normes ISO.

A causa de la manca de referents i d'experiència en la certificació ISO, es va contractar l'empresa consultora Quality Experts perquè assessorés en tot el procés tant l'escola com el Gabinet d'Organització i Control de la UPC. Després d'una fase de diagnòstic inicial en què l'empresa consultora va determinar la viabilitat de la certificació, l'abril de 1997 va elaborar el programa de treball, que incloïa una primera fase de sensibilització i formació consistent en un seminari de vuit hores de durada, una segona fase de diagnòstic i una tercera fase d'implantació del sistema de qualitat. En la fase del diagnòstic, es va analitzar l'abast del sistema de gestió de la qualitat i es va determinar que fos el de Disseny del programa de formació i organització i desenvolupament de l'activitat docent, un abast que abraçava totes les activitats de l'escola, tret de la gestió econòmica i els serveis contractats a empreses externes (restauració, reprografia, etc.). També es va decidir que la norma per certificar fos la ISO 9001, ja que aquesta norma, a diferència de la ISO 9002, incloïa requisits relatius al disseny i, òbviament, l'escola dissenyava programes de formació. Finalment es va decidir que, atesa l'estructura matricial pura de centres i departaments que hi havia a la UPC, es considerés els departaments com a proveïdors de docència i, per tant, que el sistema de qualitat no entrés a l'aula.

A la tercera fase es va començar a elaborar el manual de qualitat, en què es van definir la política i els objectius de qualitat propis de l'escola, com també les directrius principals d'actuació en els diferents requisits de la norma, i a continuació es va elaborar el manual de procediments, manual que en aquells moments exigia la versió de la norma vigent (ISO 9001:1994, Sistema

d'assegurament de la qualitat basat en procediments). Aquest manual estava format per un total de 32 procediments. La implantació del sistema de qualitat es va fer de manera que els procediments i els acords que s'establien i s'aprovaven eren distribuïts i posats en pràctica a mesura que el projecte avançava.

Un cop implantat i documentat el sistema, l'empresa consultora va fer una preauditoria de certificació, la finalitat de la qual va ser conscienciar i formar totes les persones afectades en la metodologia de certificació i detectar possibles desviacions i corregir-les.

Finalment, el mes de juliol de 1999, tal com ja s'ha comentat, es va obtenir la certificació ISO 9001:1994 amb l'abast esmentat més amunt, emès per l'empresa Det Norske Veritas (DNV) i renovable cada tres anys. L'elecció d'aquesta empresa certificadora va estar motivada pel fet que era l'única que tenia experiència en la certificació de processos educatius, tot i que no en l'àmbit universitari. Per obtenir aquest certificat va ser necessari superar les auditories corresponents, en les quals van participar tots els membres de l'equip directiu i del personal d'administració i serveis.

El juliol de 2002, un cop finalitzat el període de vigència del certificat, l'escola i la universitat van decidir procedir a la recertificació. En aquell moment, ja estava disponible la nova versió de la norma (ISO 9001:2000, Sistema de millora contínua basat en processos), però encara es podia optar per certificar la versió antiga. Després d'un diagnòstic dut a terme per l'empresa certificadora, l'escola va optar per adaptar-se i certificar la nova versió i va decidir reduir al màxim el volum de documentació del sistema, ja que la nova versió de la norma així ho permetia.

Actualment, l'escola disposa d'un nou certificat (obtingut l'any 2005) que és vigent fins a l'any 2008.

EL MANUAL DE QUALITAT

El sistema de qualitat de l'EPSC compleix els requisits de la norma ISO 9001:2000 i està actualitzat i documentat mitjançant el manual de qualitat i els quatre procediments que la norma exigeix tenir documentats:

- Control de la documentació
- Control de registres de qualitat
- No-conformitats i accions correctores i preventives
- Auditories internes

El manual de qualitat de l'EPSC consta de 26 pàgines, s'estructura amb una introducció (que inclou una presentació de l'escola) i cinc apartats (cadascun dels quals correspon a un punt de la norma) i està a la disposició de tots els membres de l'escola, que en coneixen el contingut i que actuen d'acord amb tots els punts que comprèn. En el manual es defineix la política, els objectius i el compromís de totes les persones que formen l'Escola Politècnica Superior de Castelldefels en matèria de qualitat, i aquesta política de qualitat és adequada als objectius de la Universitat Politècnica de Catalunya i de l'escola, i a les expectatives i les necessitats dels clients.

El sistema de gestió de la qualitat segueix els preceptes de la norma ISO 9001:2000 aplicats a l'àmbit Disseny del programa de formació i organització i desenvolupament de l'activitat docent, i es consideren exclosos els requisits següents de la norma:

- Béns del client (apartat 7.5.4 de la norma): el client no subministra cap bé.
- Preservació del producte (7.5.5): l'escola no fabrica productes.
- Control dels dispositius de seguiment i de mesura (7.6): la conformitat del servei prestat per l'escola no requereix cap dispositiu de mesura o seguiment.

SISTEMA DE GESTIÓ DE LA QUALITAT (PUNT 4 DE LA NORMA)

El sistema de qualitat de l'EPSC té identificats els disset processos que considera necessaris per al seu sistema de gestió. Els disset processos són:

Estratègics

01. Planificació i revisió del sistema de qualitat
02. Disseny, revisió i validació del Programa de formació i organització docent
03. Documentació i política de difusió
04. Territori i societat
05. Innovació docent

Clau

06. Orientació, captació i acollida d'estudiants de nou ingrés
07. Matrícula
08. Docència reglada obligatòria/optativa
09. Formació complementària
10. Pràctiques professionals
11. Mobilitat internacional
12. TFC – PFC
13. Avaluació i acreditació de l'estudiant

Suport

14. Mesurament, anàlisi i millora
15. Gestió de recursos
16. Gestió de recursos humans i d'òrgans de govern
17. Organització de la docència

Cadascun dels processos té definida la seva missió. Per exemple, la missió del procés Pràctiques professionals es defineix d'aquesta manera: «Promoure, facilitar, oferir i gestionar de manera eficient les pràctiques professionals (convenis de cooperació educativa i incorporació a departaments i instituts) dels estudiants per adequar la seva formació al món laboral».

Aquest apartat del manual finalitza parlant dels requisits de la documentació. Hi ha un procediment de control de la documentació que permet controlar, actualitzar, identificar i distribuir la documentació i les dades, i un procediment de control de registres de qualitat que garanteix la identificació, la conservació, l'arxivament i el control dels registres de qualitat. Com a aspecte més important del control de la documentació, cal esmentar la base de dades sobre Lotus Notes, que permet l'arxivament i la distribució (directament o per mitjà de pàgina web) de tota la documentació interna de l'escola. Aquest sistema de base de dades és també un sistema de classificació dels documents que permet tenir-ne una traçabilitat, ja que cada document inclou informació de la data de creació o de modificació. A més, cada document inclou informació del seu caràcter públic o no públic. Els documents marcats com a públics es poden fer visibles mitjançant la definició d'un enllaç i des de la pàgina web i el Campus Digital de l'escola (base de dades documental que permet la interacció asíncrona entre els diferents membres de l'escola des de qualsevol lloc i a qualsevol hora, mitjançant un accés a Internet, i que, des del punt de vista funcional, ha esdevingut la intranet de l'escola). Amb aquest enllaç, qualsevol modificació en el document de les bases de dades queda automàticament reflectida a la pàgina web.

RESPONSABILITAT DE LA DIRECCIÓ (PUNT 5 DE LA NORMA)

L'Escola Politècnica Superior de Castelldefels té la responsabilitat de subministrar als seus estudiants els coneixements i les habilitats que els permetin incorporar-se al mercat laboral i, com que pertany a una universitat pública, també ha d'utilitzar adequadament els recursos obtinguts dels ciutadans per aconseguir la màxima

rendibilitat i satisfer les necessitats de la societat. És un objectiu prioritari aconseguir la satisfacció dels clients de l'escola amb una activitat acadèmica d'excel·lència i una gestió eficient dels recursos.

A l'estudiant se li ofereix un ambient de treball agradable, unes instal·lacions i uns equipaments adequats i un programa de formació que és realitzable per la majoria en la seva durada nominal i que permet configurar un projecte docent de qualitat i innovador pel que fa a la concepció i l'organització que el capacita per a l'exercici de la seva professió. A les empreses se'ls ofereix uns titulats amb les habilitats i els coneixements necessaris perquè els ajudin en la millora de la seva competitivitat i la possibilitat de disposar d'estudiants en pràctiques amb prou coneixements i habilitats.

Per contribuir al manteniment del sistema de qualitat, el reglament de l'EPSC (reglament aprovat pel Claustre Universitari de la UPC del 10 de maig de 2005 en què es defineix, entre altres coses, l'estructura de govern i de gestió del centre) regula la figura del responsable de qualitat (articles 32 i 33) i la Comissió de Qualitat (articles 39-43).

Per facilitar la comunicació, s'ha definit i s'ha implantat una política de difusió interna de la informació als col·lectius principals de l'escola basada en la plataforma que anomenem IDEA 4.01 (integrada al Campus Digital, IDEA és un sistema de comunicació intern amb taulers específics per a professors, estudiants i personal d'administració i serveis). També hi ha dos mecanismes més que informen mitjançant correu electrònic: l'informe setmanal i el comunicat intern.

Les revisions del sistema de qualitat, necessàries per millorar l'eficàcia del sistema i dels seus processos, com també per millorar el servei que ofereix l'EPSC a les empreses i als seus estudiants, són fetes periòdicament pels diferents òrgans de govern de l'escola, anualment per la Comissió de Valoració de la Planificació Estratègica (comissió de la UPC) i, també anualment, per la Direcció de l'escola, que presenta a l'inici de cada any a la Junta d'Escola l'informe de gestió.

GESTIÓ DELS RECURSOS (PUNT 6 DE LA NORMA)

En aquest capítol es presenta una relació dels recursos humans de l'escola (departaments, personal docent i personal d'administració i serveis), de les infraestructures (docents, de recerca i de suport) i de les eines TIC (tecnologies de la informació i comunicacions). D'aquestes últimes eines, destaca el ja esmentat Campus Digital, que l'escola posa al servei de tota la comunitat i que, a més de facilitar la comunicació entre tots els col·lectius, permet als estudiants consultar les seves qualificacions i el seu expedient, rebre els avisos de les assignatures en què estan matriculats i participar en debats i grups de discussió, com també tenir a la seva disposició tota la documentació de les assignatures, lliurar electrònicament treballs i exercicis, fer consultes als professors, etc.

També és destacable el servei PCKar (carretó amb ordinadors personals portàtils amb els elements necessaris per garantir que no calgui connectar-los al corrent elèctric), que permet, juntament amb la xarxa sense fils de l'escola, convertir qualsevol espai de l'edifici de docència en un laboratori TIC. Cal assenyalar, per acabar, que per a la gestió es disposa de bases de dades per a l'arxivament i la consulta de documents i registres, com també d'aplicacions per a la gestió acadèmica, gestió econòmica, etc.

PRESTACIÓ DEL SERVEI (PUNT 7 DE LA NORMA)

L'escola estableix una relació contractual amb els seus clients. Amb els estudiants, aquesta relació es concreta en la formalització de la matrícula. L'estudiant, disposant de tota la informació necessària sobre els serveis que ofereix l'escola i coneixent les condicions que ell ha de complir, elabora la seva matrícula amb l'ajuda d'una aplicació informàtica que permet garantir que tant l'escola com l'estudiant estan en condicions de complir tots els requisits del contracte. Tota aquesta informació que l'estudiant necessita la pot trobar en el Campus Digital esmentat anteriorment i que incorpora un apartat PMF que respon a les preguntes més freqüents. La Delegació d'Estudiants i el tutor que cada

estudiant té assignat són altres mecanismes de què disposa l'estudiant.

Amb les empreses es manté una relació que pot ser de dos tipus: la que deriva de la contractació de titulats de l'escola i la relacionada amb l'estada d'estudiants a les empreses en règim de pràctiques. Amb les empreses que contracten titulats no se signa cap document, però l'escola té el compromís d'analitzar les necessitats del sector tecnològic on aquestes empreses es troben immerses per assegurar que aquestes necessitats queden cobertes amb la preparació adquirida pels titulats contractats. Les empreses que disposen d'estudiants en actiu en règim de pràctiques signen un conveni de col·laboració universitat-empresa, que és aprovat per la Comissió de Relacions Universitat-Empresa de l'EPSC i signat per l'empresa, l'estudiant i el director de l'escola. Abans de signar aquest conveni s'informa l'empresa dels requisits que ha de complir el conveni de pràctiques i del que li pot oferir l'estudiant pel que fa a coneixements i habilitats. L'EPSC disposa d'una pàgina web en la qual les empreses i qualsevol persona que ho vulgui pot trobar informació del servei que s'ofereix. En el cas d'empreses que es posen en contacte per primera vegada amb l'escola, el sotsdirector encarregat de les pràctiques professionals els facilita tota la informació necessària.

Pel que fa al disseny i el desenvolupament del programa de formació de les titulacions, l'escola assegura que es compleixen els requisits necessaris per a l'homologació de les seves titulacions, els especificats per la UPC i també els definits en les diferents normatives i reglaments, i que se satisfan les necessitats detectades dins de les empreses pel que fa a estudis tècnics. Les dades inicials del disseny, que permeten definir els requisits de partida, s'extreuen a partir de les directrius generals publicades al BOE, del marc o la normativa reglamentària de la UPC i de l'anàlisi de plans d'estudis de la UPC o d'altres universitats, tenint en compte també la formació prèvia amb què accedeixen els estudiants al centre, com també les necessitats del sector tecnològic detectades.

El resultat final del disseny és, principalment, el pla d'estudis publicat al BOE, la informació de cada assignatura i un seguit de normatives que són documents degudament revisats abans de fer-ne la difusió. La revisió del disseny la duen a terme tots els grups implicats: òrgans de govern de l'escola i de la UPC, departaments, etc., mentre que la verificació és responsabilitat del Consell d'Universitats. L'òrgan de govern de l'escola amb competència en la matèria fa la validació del disseny en tres etapes: al cap d'un any, en sortir la primera promoció i al cap de dos anys d'haver sortit la primera promoció (temps que es considera el mínim perquè els titulats puguin fer una valoració de la formació rebuda).

Amb el disseny fet, el nivell de qualitat de la formació que reben els estudiants depèn en bona part del professorat que imparteix les classes. Aquests professors, que pertanyen als diferents departaments implicats en la formació de les titulacions impartides a l'escola (considerats com a proveïdors de docència), són assignats pels respectius departaments amb el vistiplau del centre (selecció de proveïdors), que avalua el nivell de qualitat de l'activitat docent i la seva adequació als requisits de qualitat establerts per l'escola (avaluació de proveïdors). Entre els procediments utilitzats, es poden destacar els següents:

- El seguiment que fan la Comissió d'Avaluació i la Comissió Acadèmica.
- La realització, per part dels estudiants, d'enquestes sobre l'actuació docent del professorat.

Mitjançant procediments, diferents aplicacions informàtiques i l'historial de l'alumne, l'EPSC estableix la identificació i la traçabilitat dels serveis prestats, entenent com a tal la formació que reben els estudiants durant el temps d'estada a l'escola. El seguiment dels estudiants que es troben en règim de pràctiques a empreses el duu a terme la Comissió de Relacions Universitat-Empresa de l'escola i el dels titulats es fa fonamentalment per mitjà d'enquestes.

MESURAMENT, ANÀLISI I MILLORA (PUNT 8 DE LA NORMA)

L'últim capítol del manual de qualitat es dedica al mesurament, l'anàlisi i la millora. Les dades que es fan servir per a la millora provenen de les mesures de la satisfacció dels clients, del seguiment de les accions correctores i preventives, del mesurament i el seguiment dels processos i del servei ofert, i de les auditories internes.

Pel que fa a la satisfacció dels estudiants, un cop l'any l'estudiant emplena l'«Enquesta sobre l'actuació docent del professor i les assignatures», que és comuna per a tota la UPC. Com a complement d'aquesta enquesta, cada quadrimestre l'escola demana als estudiants que indiquin aspectes positius i negatius de la docència que reben. Els estudiants també poden fer arribar les seves opinions per mitjà dels seus representants als òrgans de govern de l'escola, de la Delegació d'Estudiants o bé directament al seu tutor o al cap d'estudis. Els estudiants en règim de pràctiques a l'empresa, en finalitzar-les, han d'emplenar un qüestionari en el qual se'ls demana que valorin diversos aspectes de la tasca duta a terme. L'empresa ha d'emplenar un qüestionari similar. A les empreses que tenen contractats titulats de l'escola no se'ls demana l'opinió directament, sinó que la informació s'obté per mitjà dels titulats a partir d'una enquesta elaborada per l'escola que se'ls dona a l'acte de graduació.

Les no-conformitats i les accions correctores i preventives mereixen un tractament especial. En el procediment del mateix nom, s'indica que només es registren les no-conformitats i les accions correctores i preventives determinades i se'n fa un seguiment a les sessions dels òrgans de govern col·legiats (Junta d'Escola, Comissió Permanent i Comissió Acadèmica), a les auditories internes i a les auditories externes.

En les sessions dels òrgans de govern col·legiats s'inclou com a punt preceptiu a l'ordre del dia de les reunions —i immediatament a continuació de l'informe del president— el següent: seguiment de les accions correctores i preventives. En finalitzar cada reunió, i en un termini màxim de quinze dies,

el president d'aquest òrgan es reuneix amb el responsable de qualitat per informar-lo de les decisions preses per l'òrgan pel que fa a les no-conformitats que hagi decidit obrir, a les accions correctores i preventives que hagi determinat implantar i a les no-conformitats que hagi determinat tancar, i per decidir conjuntament, en vista de l'acta de la sessió, propostes d'obertura o tancament de no-conformitats o d'accions correctores o preventives, que han de ser ratificades per l'òrgan corresponent. Aquestes no-conformitats i accions, juntament amb les derivades de les auditories internes i externes, queden registrades a la base de dades d'accions correctores i preventives.

Mitjançant el procediment d'auditories internes es garanteix la implantació i l'efectivitat del sistema de qualitat. En aquest procediment s'especifica que el responsable de qualitat elabora el Programa anual d'auditories internes, que ha de incloure preceptivament la verificació de les accions correctores i preventives, el seguiment de la planificació estratègica (anàlisi d'evidències i de resultats) i la revisió de les actes dels òrgans col·legiats (inclosos els acords i els documents informatius).

En finalitzar les auditories planificades, el responsable de qualitat elabora un informe amb totes les dades disponibles, que són analitzades pels responsables de cada procés. Aquest informe inclou les desviacions trobades, el valor dels indicadors de resultats i un mesurament de l'eficàcia de cada procés. Un cop tramès l'informe, els responsables dels processos proposen accions correctores, preventives i de millora que, una vegada acceptades pel responsable de qualitat, s'incorporen al mateix informe. Finalitzat aquest procés, es fan arribar tots els informes a la Direcció perquè pugui dur a terme la revisió del sistema.

EL PROJECTE DOCENT: L'ACREDITACIÓ DEL SISTEMA DE GESTIÓ DE LA QUALITAT DE LES ASSIGNATURES

L'escola es va caracteritzar en els inicis com a centre pilot de la UPC per afrontar la reforma dels plans d'estudis. S'hi van assajar nous elements que després es van estendre a la resta de la universitat i que van caracteritzar la reforma dels estudis de la UPC. Per tal de continuar en aquesta línia, el projecte docent que es pretenia desenvolupar dins del marc de l'Acord per impulsar la planificació estratègica de l'Escola Universitària Politècnica del Baix Llobregat (1998-2001) havia de permetre, entre altres aspectes, «configurar un projecte docent de qualitat i innovador pel que fa a la concepció i l'organització». D'acord amb aquest projecte docent, l'escola es va proposar un seguit d'objectius i actuacions, com, per exemple, impulsar polítiques que afavorissin la innovació didàctica i l'ús d'estratègies diferents de la lliçó magistral.

En la planificació estratègica del trienni 2003-2006, l'escola es va comprometre a posar en marxa nous projectes d'innovació docent. Per tal de facilitar l'assoliment d'aquest objectiu i la recopilació i la difusió de les innovacions dutes a terme pels professors i promoure'n de noves, l'any 2003 es va crear i es va integrar al mapa de processos del sistema de gestió de la qualitat certificat el procés «Innovació docent», considerat com a estratègic i la missió del qual és «promoure, en un entorn controlat, la planificació, la posada en marxa i l'avaluació d'accions d'innovació docent en els plans d'estudis de l'escola, i aconseguir que l'escola sigui un referent nacional i internacional de bones pràctiques docents». Un dels projectes impulsats i duts a terme en el marc d'aquest procés és el projecte «Acreditació de la qualitat en sis assignatures de l'EPSC» (que internament anomenem «Qualitat a l'aula»).

EL PROJECTE «QUALITAT A L'AULA»

En el sistema de gestió de la qualitat implantat i certificat que té l'escola, la docència està considerada com un procés contractat als diversos departaments, que són considerats com a proveïdors de docència. L'escola, no obstant això, avalua el nivell de qualitat de l'activitat docent i la seva adequació als requeriments de qualitat establerts, tal com queda explicat a la missió del procés Docència reglada obligatòria/optativa: «Vetllar perquè totes les assignatures s'imparteixin d'acord amb els objectius educatius i amb els criteris de qualitat establerts per l'EPSC».

Això es va fer d'aquesta manera perquè en el moment d'implantar el sistema de qualitat l'escola estava en una situació de transitorietat, tant pel que feia a la seva ubicació geogràfica (a la població de Sant Just Desvern i pendent de traslladar-se al nou campus de Castelldefels) com a la plantilla de professors que podien considerar-se assignats al centre (i que, per limitacions d'espai físic, duïen a terme les seves activitats a les seus departamentals situades en altres campus).

El trasllat al nou campus (fet el mes de setembre de 2001 i que ha permès als professors dur a terme totes les seves activitats, tant docents com de recerca, a la mateixa escola) i l'adequació necessària del sistema de qualitat a la nova versió de les normes ISO 9001:2000 (que va tenir lloc el mes de juliol de 2002, aprofitant la renovació del certificat) van representar una oportunitat per fer un pas més en la qualitat i integrar l'activitat dins de l'aula en el sistema de qualitat, la qual cosa fa que el professorat utilitzi les eines de qualitat per millorar contínuament els seus resultats, deixi de ser considerat un proveïdor de serveis i, en conseqüència, en el futur proper sigui auditat per l'empresa certificadora, tal com ho són actualment l'equip directiu i el personal d'administració i serveis.

En aquest context, durant els anys 2003 i 2004 es va dur a terme el projecte «Acreditació de la qualitat en sis assignatures de l'EPSC», en què van participar sis professors de l'EPSC adscrits a tres departaments diferents i que eren responsables de sis assignatures, cinc corresponents a la titulació d'Enginyeria Tècnica de Telecomunicació,

especialitat en Sistemes de comunicació, i una a la d'Enginyeria Tècnica de Telecomunicació, especialitat en Telemàtica, que va tenir la col·laboració de l'empresa certificadora Det Norske Veritas (DNV) i que va rebre una subvenció del Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació de la Generalitat de Catalunya (Ajuts per al finançament de projectes per a la millora de la qualitat docent a les universitats de Catalunya, MQD 2002).

El resultat final del projecte va ser el document «Gestió de la qualitat d'una assignatura de l'EPSC: nivell 0 – Requeriments» (requeriments que estan en total sintonia amb els nous criteris d'acreditació i amb els criteris per a l'adaptació a l'Espai europeu d'educació superior) i l'expedició per part de l'empresa Det Norske Veritas (DNV), un cop dutes a terme les corresponents auditories a les assignatures seguint el mateix procediment que s'aplica per certificar la norma ISO, de certificats que acrediten que quatre assignatures de l'EPSC compleixen tots els requeriments establerts en aquest document.

Actualment s'està treballant per millorar dos aspectes que va fer veure l'auditor:

- La diversitat de formats utilitzats per les diferents assignatures (per exemple, en el programa d'activitats) dificulta la tasca d'auditoria, la qual cosa implica una dificultat i una dedicació de temps més grans per auditar cadascuna de les assignatures.
- En els documents elaborats per les diferents assignatures es confon l'anàlisi de les dades amb les conclusions, o aquestes conclusions amb els plans de millora.

DESENVOLUPAMENT DEL PROJECTE

El model que es va adoptar com a referència per establir els criteris de qualitat per a les assignatures és la norma ISO 9001. La justificació és clara. D'una banda, tal com ja s'ha comentat anteriorment, l'EPSC té una àmplia experiència en l'ús d'aquesta norma. Per tant, es tracta de transferir conceptes i criteris d'un àmbit en què són coneguts a l'àmbit de la mateixa docència.

D'altra banda, el fet d'adoptar la norma ISO com a model de referència ha de permetre en el futur incorporar les assignatures al sistema de qualitat actualment en vigor a l'escola.

També es va tenir en compte que la definició dels criteris de qualitat havia de ser coherent amb els criteris nous d'acreditació (en què l'èmfasi es trasllada de l'ensenyament a l'aprenentatge) i als criteris per a l'adaptació a l'Espai europeu d'educació superior. Sobre aquest punt s'ha d'indicar que va resultar de gran ajuda el fet que, paral·lelament a l'elaboració d'aquest projecte, l'escola participés en el Programa d'acreditació – Projectes pilot 2003-2004 de l'Agència Nacional d'Avaluació de la Qualitat i l'Acreditació (ANECA) i en el Pla pilot d'adaptació de titulacions a l'Espai europeu d'educació superior del Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació (DURSI).

El treball simultani en aquests tres projectes va permetre comprovar la coherència entre el que postula la norma ISO 9001 i els criteris d'acreditació i d'adaptació a l'EEES. Això no és estrany, ja que, tot i que és possible que la terminologia i els principis de la qualitat despertin recels entre la comunitat acadèmica, la realitat és que aquests principis es tradueixen en criteris completament alineats amb la recerca més rigorosa sobre el que és una docència eficaç. D'aquesta manera, per exemple, quan es parla de control del resultat mitjançant inspecció al final del procés, es pensa immediatament en els exàmens finals que determinen si l'alumne ha après i pot avançar en el pla d'estudis, o si ha de repetir. El canvi de vista que propugna la norma ISO suggereix que l'èmfasi s'ha de fer en l'avaluació continuada de l'aprenentatge al llarg del curs, de manera que l'examen final resulti innecessari, atès que l'aprenentatge de l'alumne ja s'ha garantit durant el curs, la qual cosa és, d'altra banda, una idea ben acceptada per tots els experts en l'àmbit de la docència.

Durant el mes de juliol de 2002, i coincidint amb l'auditoria de recertificació de l'escola, l'empresa Det Norske Veritas (DNV) va fer una avaluació inicial de l'estat de les sis assignatures participants en el projecte. En opinió de l'auditor, el desenvolupament de l'activitat docent en

aquestes assignatures podria fer que es complissin els requeriments d'un sistema de gestió de la qualitat, encara que detectava l'absència de formulació d'objectius de millora. A partir de les conclusions d'aquesta primera visita de l'empresa certificadora, i després de diverses reunions dels participants en el projecte, es va redactar un primer document que establia els cinc elements mínims que ha de tenir una assignatura de qualitat (nivell de qualitat 0). Aquests cinc elements són:

- Objectius ben definits
- Programa d'activitats
- Sistema de recollida i anàlisi de dades de la docència
- Procés de millora contínua
- Pàgina web

Un cop les diferents assignatures van incorporar —si no els tenien ja— aquests elements, es va mantenir una segona reunió amb l'auditor nomenat per l'empresa Det Norske Veritas (DNV) per tal d'analitzar el document elaborat i poder determinar si era auditable. També es va fer una prova pilot amb una de les assignatures. El principal comentari que ens va fer arribar l'auditor, després d'una anàlisi exhaustiva del document, va ser que estava redactat més en clau informativa i explicativa de la raó i els beneficis de dur una assignatura d'aquesta manera que no pas en clau d'un conjunt de requeriments específics i auditables per un auditor extern. L'auditor va proposar ser més concret sobre com es volia que fos cada element i el que havia d'incloure de manera obligatòria (no tan sols d'una manera «ideal»).

EL DOCUMENT «GESTIÓ DE LA QUALITAT D'UNA ASSIGNATURA DE L'EPSC: NIVELL 0 – REQUERIMENTS»

Els comentaris fets per l'auditor van motivar la necessitat de modificar el document original (escrit en la forma i el llenguatge habitual a les universitats) i crear-ne un de nou que mantingués la filosofia de l'original, però escrit en termes de norma auditable.

El document consta de cinc punts. En el primer, de títol «Objecte i camp d'aplicació», es presenta el document i s'indica que és aplicable a qualsevol assignatura, escola, universitat o centre d'ensenyament i que els requeriments establerts, que es considera que són els mínims que ha de complir una assignatura, són complementaris als requeriments determinats per l'escola o per la legislació vigent.

En el segon punt, anomenat «Definicions», es fa una petita relació de termes utilitzats en el document:

Lliurable: qualsevol producte elaborat pels estudiants (de manera individual o en grup) i que han de lliurar al professor, tant si el producte és qualificat com si no ho és (s'inclouen en aquesta categoria els controls i els exàmens).

Registre: evidència que demostra que es compleixen els requeriments establerts en aquest document (en paper o en format electrònic).

Objectiu formatiu: defineix què és el que l'estudiant ha d'haver après al final de l'assignatura.

Programa d'activitat: relació de les activitats que els estudiants han de dur a terme per assolir els objectius formatius.

En el punt 3, de títol «Procés d'ensenyament/aprenentatge», es descriuen els requeriments que han de complir els objectius formatius i el programa d'activitats d'una assignatura. Respecte als objectius formatius, s'indica que han d'estar formulats en forma de llista de sentències precedides amb la frase (o equivalent) «al final, l'alumne ha de ser capaç de...», en la qual el subjecte ha de ser l'estudiant, el verb ha de correspondre a una acció observable i els complements han de delimitar l'àmbit i les condicions per al desenvolupament de l'acció. També s'especifica que l'equip de professors de l'assignatura ha de tenir definit el mecanisme mitjançant el qual faran públics a l'inici del curs els objectius de l'assignatura als seus alumnes.

Pel que fa al programa d'activitats, el document indica que, com a mínim, el programa ha

d'establir les tasques setmanals que l'estudiant ha de fer. Així mateix, ha d'indicar si aquestes tasques impliquen la generació d'un lliurable, quins són els objectius formatius o temes sobre els quals incideix cadascuna de les activitats del programa, el temps que, de mitjana i per a cada setmana del curs, l'estudiant haurà de dedicar a fer les tasques del programa d'activitats, i, per a aquelles activitats que impliquin que els estudiants han d'elaborar un lliurable, una especificació del seu contingut, de la data i el mecanisme de lliurament, de la manera i el moment en què l'estudiant coneixerà els errors comesos i de la manera en què l'avaluació del lliurable contribuirà a la qualificació de l'assignatura. També s'especifica que, amb una periodicitat no més gran de dues setmanes, els estudiants han de tenir alguna tasca que impliqui l'elaboració d'un lliurable.

En el punt 4, «Mesurament, anàlisi i millora», s'indica la necessitat de disposar d'un sistema de recollida sistemàtica de, com a mínim, dades sobre el temps de dedicació dels estudiants, dades sobre el treball fet per l'estudiant i dades sobre la percepció que té l'estudiant. També s'especifica que l'equip de professors d'una assignatura ha de determinar, un cop finalitzat el curs, el nivell de millora de l'assignatura sobre la base de l'anàlisi de la informació recollida, i ha d'elaborar, a partir de les conclusions de l'anàlisi i abans de l'inici de cada curs, un pla de millores que ha d'especificar els objectius de millora per al període següent en què s'imparteixi l'assignatura.

Per acabar, en el punt 5, «Requeriments de la documentació», es fa la relació dels registres (evidències) que s'han de mantenir, amb la indicació del temps de conservació i del seu responsable. Aquests registres són:

- Relació d'objectius formatius
- Programa d'activitats, amb la relació de lliurables proposats
- Informació recollida sobre el temps de dedicació dels estudiants
- Relació de lliurables rebuts amb la seva qualificació, quan escaigui
- Qüestionaris recollits per determinar la percepció dels estudiants
- Registre de l'anàlisi de dades, amb les conclusions i el pla de millores elaborat

ELS MECANISMES DE DIFUSIÓ I DE PARTICIPACIÓ

MECANISMES DE DIFUSIÓ INTERNA

A) MITJANÇANT EL CAMPUS DIGITAL

Campus Digital - L'escola - Informació institucional - Gestió de la qualitat a l'EPSC
(http://schubert.upc.es/upc/epsc/ecsqi.nsf/VigentsS/Gestió_de_la_Qualitat_a_IEPSC)

Tots els col·lectius de l'escola (estudiants, personal docent i personal d'administració i serveis) tenen accés a informació referent al sistema de gestió de la qualitat, a la planificació estratègica i als resultats del Programa d'acreditació – Projectes pilot 2003-2004. Els membres de l'equip directiu de l'escola i els membres de la Comissió de Qualitat tenen, a més, accés als informes de les auditories internes i externes.

Campus Digital - L'escola - Informació institucional - Memòria anual de l'EPSC
(http://schubert.upc.es/upc/epsc/ecsqi.nsf/VigentsS/Gestió_de_la_Qualitat_a_IEPSC)

Un cop l'any, el director de l'escola presenta a la Junta d'Escola, perquè la sancionin, la memòria anual de l'EPSC, que en el punt 1, «Actuacions més destacades», inclou una relació de les actuacions que s'han dut a terme classificades segons els processos del sistema de qualitat.

Campus Digital - Els estudis - Projectes de docència - Qualitat a l'aula
(http://epsc.upc.es/projectes/qualitat_aula/)

Es pot consultar el material elaborat dins del projecte «Acreditació de la qualitat en sis assignatures de l'EPSC», per exemple sobre l'adequació a la docència dels vuit principis de gestió de la qualitat promoguts per la norma ISO, la definició del model de referència que especifica els elements que ha de tenir una assignatura de qualitat, material d'ajuda per implantar el model de qualitat establert i el document «Gestió de la qualitat d'una assignatura de l'EPSC: nivell 0 – Requeriments».

MECANISMES DE DIFUSIÓ EXTERNA**A) MITJANÇANT LA PÀGINA WEB DE L'ESCOLA**

Pàgina web de l'EPSC - El sistema de qualitat - Certificació ISO 9001
(<http://www.epsc.upc.edu/>)

A la pàgina web de l'EPSC es pot trobar informació referent al sistema de gestió de la qualitat. També hi ha disponible el manual de qualitat.

Pàgina web de l'EPSC - Els estudis - Projectes de docència - Qualitat a l'aula
(http://epsc.upc.es/projectes/qualitat_aula/)

En aquesta pàgina web es pot trobar el material elaborat dins del projecte «Acreditació de la qualitat en sis assignatures de l'EPSC», comentat més amunt.

B) PUBLICACIONS (NOMÉS LES MÉS DESTACADES)

- «Definició i gestió dels processos relacionats amb el disseny del programa de formació i desenvolupament de l'activitat docent segons la norma ISO 9001 en un centre universitari». X Congrés d'Empreses de Qualitat, 1999
- «Quality in the classroom». 6th Toulon-Verona Quality Conference, Oviedo, 2003
- Participació en el grup de treball que ha elaborat el document «Eines per a l'adaptació dels ensenyaments a l'EEES». AQU Catalunya, 2005

C) CONFERÈNCIES, TALLERS I GRUPS DE TREBALL (NOMÉS ELS MÉS DESTACATS)

- «Uma Escola após a Certificação». Jornades «Sistemas de Avaliação da Qualidade no Ensino Superior», Porto, 2000
- «ISO 9000 a l'Escola Politècnica Superior de Castelldefels». Curs d'estiu «Calidad en la gestión de centros educativos», Burgos, 2002
- «La gestió de la satisfacció a l'EPSC». IV Jornada de Qualitat a l'Ensenyament, Barcelona, 2004

MECANISMES DE PARTICIPACIÓ

- En les sessions dels òrgans de govern col·legiats (Junta d'Escola, Comissió Permanent i Comissió Acadèmica) s'inclou com a punt preceptiu a l'ordre del dia de les reunions, i immediatament a continuació de l'informe del president, el punt «Seguiment de les accions correctores i preventives».
- Hi ha una Comissió de Qualitat que analitza el funcionament del sistema de qualitat, i de la qual formen part el director de l'escola, el responsable de qualitat, dos membres en representació del personal docent, dos en representació dels estudiants, dos en representació del PAS i dos membres externs a l'escola.
- Cada any, a les auditories internes, el responsable de qualitat (o el responsable de l'Àrea de Suport a la Direcció) es reuneix amb el propietari de cada procés (un membre de l'equip directiu) i amb el cap de l'àrea o les àrees implicades (personal d'administració i serveis) per analitzar el funcionament del procés i fer propostes de millora.
- A les auditories externes de certificació o renovació són auditats tots els membres de l'equip directiu i totes les àrees de gestió.
- Sis professors de l'escola van participar inicialment en el projecte «Qualitat a l'aula», un nombre que va augmentar fins a vuit en el moment de les auditories externes.

- Els resultats del projecte «Qualitat a l'aula» s'estan integrant en el Pla pilot d'adaptació de titulacions a l'Espai europeu d'educació superior, que actualment duu a terme l'escola i en el qual participen tots els professors de les titulacions d'Enginyeria Tècnica de Telecomunicació.

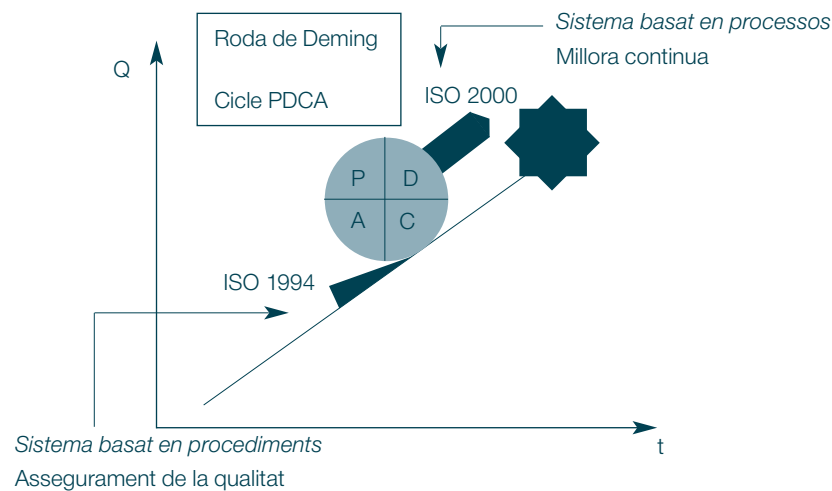
IMPACTE I RESULTATS DE LA POLÍTICA DE QUALITAT

Per analitzar l'impacte i l'eficàcia del sistema de gestió de la qualitat, s'ha de considerar que en els sis anys que fa que l'escola està certificada (des del 1999 fins avui) ha canviat de seu, ha passat d'impartir una titulació a impartir-ne quatre i ha multiplicat aproximadament per tres tant el nombre d'estudiants com el de professors o de personal d'administració i serveis.

	1999	2002	2005
Nom	Escola Universitària Politècnica del Baix Llobregat	Escola Politècnica Superior de Castelldefels	
Seu	Sant Just Desvern	Campus del Baix Llobregat (Castelldefels)	
Titulacions ofertes	ETT, especialitat en Sistemes de telecomunicació	ETT, especialitat en Telemàtica Segon cicle d'Enginyeria de Telecomunicació	ETA, especialitat en Aeronavegació
Estudiants	394	513	1.327
Professors	51	82	149
PAS	14	33	37
Norma ISO certificada	ISO 9001:1994	ISO 9001:2000	

En aquests anys també ha canviat la norma ISO, que ha passat de la versió ISO 9001:1994, «Sistema d'assegurament de la qualitat basat en procediments», a la versió ISO 9001:2000, «Sistema de millora contínua basat en processos i en la satisfacció del client».

EL NOU CONCEPTE DE QUALITAT SEGONS ISO

Mantenir en aquestes condicions el certificat ISO (que requereix evidenciar la millora en el sistema de gestió de la qualitat) i poder desenvolupar projectes d'envergadura com ara el Programa d'acreditació – Projectes pilot 2003-2004, el Pla pilot d'adaptació de titulacions a l'Espai europeu d'educació superior i el projecte «Qualitat a l'aula», que s'esmenten més amunt, posa de manifest que la implantació del sistema de gestió de la qualitat ha estat eficaç i que el personal de l'escola actua d'acord amb la política de qualitat establerta i se sent identificat amb el sistema. Una altra prova que la qualitat del servei ofert per l'escola no s'ha reduït malgrat el gran creixement experimentat són les dues distincions Jaume

Vicens Vives a la qualitat docent atorgades a l'escola, una l'any 1996 (escola de dimensions reduïdes a la seva seu provisional) i l'altra l'any 2004 (escola de dimensions molt més grans, i ja a la seva seu definitiva).

Una anàlisi més detallada de l'impacte i dels resultats obtinguts la proporciona el resultat de les auditories dutes a terme per l'empresa Det Norske Veritas (DNV). Fins avui, s'han fet set auditories, tres de certificació o de renovació (s'auditen totes les àrees i tots els processos que formen part del sistema de gestió de la qualitat, processos en els quals estan implicats, poc o molt, tots els membres de l'equip directiu i totes

les àrees d'administració i gestió) i quatre de seguiment (en què s'auditen la meitat dels processos). En cap d'aquestes auditories no s'han detectat no-conformitats de categoria 1 (principal o major) i s'han detectat molt poques (com a màxim dues) no-conformitats de categoria 2 (secundària o menor).¹

Cal remarcar que en la darrera auditoria duta a terme l'any passat el grup d'auditors va destacar com a aspectes molt positius la implicació de la Direcció en el seguiment dels processos, la planificació de tasques en l'organització de la docència, el projecte de nova aplicació informàtica per al seguiment de les actuacions de manteniment dels equips i el procés d'innovació docent. També va fer constar que l'enfocament per processos té una missió ben definida i un seguiment mitjançant dades complet segons la missió definida, i va proposar, com a principal àrea de millora, documentar la seqüència dels processos.

El fet de disposar del sistema de gestió de la qualitat va permetre abordar amb èxit el projecte pilot d'acreditació i, juntament amb el coneixement adquirit en el projecte «Qualitat a l'aula», està facilitant l'adaptació de les titulacions impartides a l'escola a l'Espai europeu d'educació superior. ■

¹ **No-conformitat de categoria 1 (principal o major):** l'absència o la fallada total d'un element de gestió especificat a la norma o qualsevol no-conformitat l'efecte de la qual es jutgi que és perjudicial per a la integritat del producte o el servei. Requereixen que se n'analitzi la causa arrel, que es defineixi l'acció correctora adequada i que s'implanti en un termini màxim de tretze setmanes, en el cas d'una auditoria inicial, o de sis setmanes, en el cas d'una auditoria periòdica o de renovació.

No-conformitat de categoria 2 (secundària o menor): una única fallada o lapsus del sistema de conformitat amb els requisits relatius a la norma en qüestió. Requereixen que se n'analitzi la causa arrel, que es defineixi l'acció correctora adequada i que s'implanti en un termini màxim de tretze setmanes.

ACCÈSSIT

PROJECTE DE MILLORA DE LA QUALITAT DOCENT DE LA FACULTAT DE CIÈNCIES JURÍDIQUES DE LA UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI (2004-2006)

PRÒLEG

L'aprovació pel claustre de la Universitat Rovira i Virgili del Pla estratègic de docència el 28 de novembre de 2003 gairebé coincideix en el temps amb la conformació d'un nou equip de direcció a la Facultat de Ciències Jurídiques. Es va proposar com a objectiu estratègic aprofitar el moment de canvi que vivia la universitat europea de la mà del Procés de Bolonya per impulsar una reflexió profunda i amb resultats transformadors sobre la docència en els estudis jurídics i socials.

La flexibilitat que es pressentia en el nou sistema ens permetia definir un nou projecte de centre que, lluny de les rigideses anteriors, ens obria un ampli ventall de possibilitats, conjuntament amb una nova filosofia de responsabilitat i de servei públic que descansava sobre els arguments de la qualitat i la rendició de comptes. De seguida vam decidir que, més enllà de l'arquitectura acadèmica resultant del Procés de Bolonya, l'aposta clau que havíem de fer residia en la innovació docent com a motor del canvi cultural que es desitjava.

Vam optar paral·lelament per una incorporació activa als processos de debat i de treball oberts al voltant de la reforma dels ensenyaments. D'aquesta manera, vam començar a treballar consorciadament amb altres universitats espanyoles en els llibres blancs encarregats per l'ANECA de Dret, Treball Social, Relacions Laborals/Ciències del Treball, vam entrar a formar part activa de la European Law Faculties Association (ELFA) i ens vam integrar a l'equip de treball de la Comissió Permanent de la

Conferència de Degans de Dret per a la redacció d'una proposta de directrius per als nous plans d'estudis i del programa Tuning-Dret Espanya.

Però sabíem i érem conscients que l'aposta forta i definitiva consistia a contagiar el virus de la millora docent al conjunt del professorat del centre, fent pivotar la creació d'opinió i la presa de decisions estratègiques de la facultat al voltant dels agents implicats en el canvi cultural. Vam articular, de la mà dels responsables d'ensenyament, un Pla d'acció tutorial al voltant de l'anomenada Assignatura zero: complement d'acció tutorial, i un sistema d'ordenació i seguiment de pràctiques externes curriculars per a tots els estudiants. La vicedegana, Catalina Jordi, va assumir la coordinació institucional de la Comissió de Planificació Estratègica, que reunia tots els responsables d'encàrrecs deganals (acció tutorial, mobilitat, cultural, promoció, etc.), i vam encarregar a Maria Marquès i a la doctora Teresa Franquet la concreció del Pla d'innovació docent, de manera que hi havia un ampli grup de professors implicats en els plans de millora docent que es configurà en el reconegut Grup d'Innovació Docent (GID-FCJ). En totes aquestes tasques vam rebre el suport tècnic actiu de la responsable de l'Oficina de Suport al Deganat, Manuela Moya.

Aquest projecte que us presentem, premiat amb l'accèssit dels premis establerts amb motiu del desè aniversari d'AQU Catalunya, és, doncs, fruit de l'esforç col·lectiu i compromès. Les resistències habituals als processos de canvi van

trobar com a aliades les incerteses que els canvis normatius generaven sobre el futur del professorat en formació, que, temptat a instal·lar-se en el resistencialisme protestatari, va optar pel contrari, per esdevenir agent i motor del canvi cultural. La concreció més clara d'aquest procés es va materialitzar en la convocatòria i l'èxit de celebració del I Seminari d'Innovació Docent en Ciències Jurídiques el setembre de 2005, en el qual vam presentar Aulafutura, l'espai virtual d'innovació docent en ciències jurídiques.

Santiago J. Castellà Surribas, degà de la Facultat de Ciències Jurídiques del 2003 al 2006 i actual vicerector de Relacions Externes de la URV

PROJECTE DE MILLORA DE LA QUALITAT DOCENT DE LA FACULTAT DE CIÈNCIES JURÍDIQUES DE LA UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI (PERÍODE 2004-2006)

INTRODUCCIÓ

La implantació progressiva de l'Espai europeu d'educació superior (EEES) significa un punt d'inflexió per als estudis universitaris dels estats participants i implica una renovació profunda de la tasca docent en l'àmbit universitari. L'adaptació a l'EEES de la universitat espanyola representa un nou paradigma educatiu, que es defineix per la transició cap a la formació per competències i la implantació del sistema europeu d'equivalència de crèdits (ECTS), que facilita la mobilitat dels estudiants. Aquesta transició converteix la innovació docent —entesa com la cerca de noves tècniques i actituds en la formació universitària que afavoreixin la implantació de l'EEES— en un factor de qualitat del sistema universitari en general, cosa que es projecta a les universitats, als centres que en formen part i als diversos ensenyaments que aquests centres i universitats ofereixen. La Universitat Rovira i Virgili (URV) ha definit la seva adaptació a l'EEES mitjançant una renovació profunda de la seva estratègia docent en el Pla estratègic de docència (PLED), aprovat pel claustre el 28 de novembre de 2003.

El PLED pressuposa una acció individualitzada des de tots els centres implicats que ha de confluïr en l'estratègia general de transformació que en constitueix el fil conductor. En aquest sentit, el PLED estableix com un factor clau en el seu procés de desenvolupament que centres, departaments i unitats de suport a la docència «facin seu el projecte i el modulin atenent-ne les particularitats i els punts de partida diferents». Aquesta combinació entre l'objectiu general a escala d'universitat i l'acció descentralitzada de convergència en les diverses unitats és condició, segons el mateix PLED, per a «la modificació sostenible i sostinguda que provoqui el canvi que es pretén».

En el context del marc general que defineix l'EEES i d'acord amb el procés d'adaptació particular que determina el PLED de la URV, la Facultat de

Ciències Jurídiques, amb l'impuls del seu degà, el doctor Santiago J. Castellà Surribas, i amb el suport dels departaments de Dret Públic i de Dret Privat, Processal i Financer, ha estat, en una primera fase, l'escenari d'un conjunt d'accions concretes, limitades a una sèrie d'assignatures que habitualment imparteixen professors ja prèviament motivats per la qualitat docent, una circumstància que és especialment remarcable tenint en compte la cultura docent d'especialitat en què es troba inscrit el centre. Tanmateix, més enllà d'aquesta primera bateria d'assaigs que han estat un impuls remarcable en l'estratègia d'adaptació del centre, calia plantejar un projecte que, tenint en compte les diferents sensibilitats del professorat, permetés obrir un espai de reflexió en el nostre centre orientat a l'adaptació global dels ensenyaments de la FCJ al model sorgit de l'EEES.

METODOLOGIA DE TREBALL

- Per a l'establiment de la política de qualitat vam començar fent una diagnosi de la situació de partida, ens vam dotar amb eines i òrgans de reflexió per definir els nostres objectius i dissenyar les accions necessàries per assolir-los i, al mateix temps, vam establir uns mecanismes de seguiment del procés. D'aquesta manera, hem constituït una política d'assegurament de la qualitat d'aquest pla de millora de la qualitat docent.
- Des del primer moment vam considerar imprescindible dotar-nos amb un document públic en el qual s'ha formalitzat i adaptat la nostra política d'assegurament de qualitat docent. D'aquesta manera, es va constituir una comissió encarregada de redactar-lo i d'adaptar el PLED de la URV a les necessitats de la FCJ. Aquest document està a la disposició del públic en general al nostre web (www.fcj.urv.cat).
- Paral·lelament a la redacció d'aquest document ens vam dotar amb un òrgan de reflexió, debat i replantejament d'estratègies, la Comissió de Planificació Estratègica de la facultat, les reunions de la qual han tingut un pes molt important en tot aquest procés.

- Com a mecanismes de seguiment ens hem dotat amb una comissió, formada per la vicedegana (Catalina Jordi), la responsable d'innovació docent (Maria Marquès) i la tècnica de suport al deganat (Manuela Moya), encarregada de la recollida sistemàtica d'informació i l'anàlisi dels resultats que ens permetin valorar l'assoliment parcial o total dels objectius plantejats i, d'aquesta manera, poder disposar de la informació bàsica per a la redefinició d'estratègies.

La formalització de la nostra política de qualitat docent es troba en el document d'adaptació del PLED de la URV a la Facultat de Ciències Jurídiques.

PUNT DE PARTIDA

Punts forts

- Existeix el Pla estratègic de docència (PLED) de la Universitat Rovira i Virgili, aprovat pel claustre el 28 de novembre de 2003.
- Com a desenvolupament del PLED disposem de serveis i eines de suport als nous processos, que n'han facilitat molt la implantació (SRE-USM, Moodle).

- La facultat té un professorat motivat i receptiu als canvis de cultura docent, que reverteixen en una millora de la qualitat en la docència.
- L'equip deganal s'ha implicat en el procés, considera prioritari el canvi de cultura docent i l'ha convertit en la principal línia estratègica de la facultat.
- A la Facultat de Ciències Jurídiques de la URV treballem en un entorn de dimensions humanes, on el tracte personalitzat i la relació fluida entre el professor i l'alumne esdevé un dels nostres trets d'identitat.

Punts febles

- Una part important del professorat que està en procés de consolidació es troba en una situació de precarietat laboral.
- La ràtio alumne/professor és superior a la mitjana de la URV, cosa que dificulta l'aplicació d'algunes metodologies docents (com ara el PBL) i l'avaluació continuada.
- Es parteix d'una cultura docent de les disciplines de Dret amb mètodes de docència marcadament tradicionals.

- Manca coherència entre l'avaluació de l'aprenentatge i la proposta docent (allò que s'explica).
- Els mecanismes de seguiment de la qualitat de l'activitat docent del professor són insuficients.
- En els ensenyaments de Ciències Socials, la URV està dispersa en el territori.
- No hi ha processos facilitadors de la transició dels alumnes de secundària a la universitat.
- Manca motivació dels alumnes.
- Els nostres estudiants participen molt poc en els programes de mobilitat.
- El nivell de competències d'idiomes dels alumnes és baix.
- No es fa un seguiment del procés d'inserció laboral dels alumnes.
- Hi ha poca disponibilitat de recursos orientats a la docència.
- El context de noves titulacions genera incertesa.

OBJECTIUS

1. Definir el model d'innovació docent més adequat per adaptar els objectius de l'Espai europeu d'educació superior (EEES) i els definits en el Pla estratègic de docència de la URV (PLED) a l'aprenentatge de les matèries científiques que s'imparteixen a la FCJ.
2. Dissenyar una xarxa d'innovació i recerca docent en Dret per tal de disposar d'una eina eficient per difondre la nova cultura docent entre el professorat i proporcionar les eines necessàries per portar-les a terme.
3. Dissenyar un pla de formació del professorat per garantir l'èxit del canvi de model de docència.
4. Aconseguir posicionar la FCJ de la URV al capdavant del procés.
5. Dissenyar estratègies per millorar la implicació dels estudiants en el procés d'aprenentatge, acció tutorial, programes de mobilitat, capacitació d'idiomes i seguiment del procés d'inserció laboral.
6. Establir mecanismes d'avaluació de l'impacte del procés per tal d'assegurar-ne l'adaptació i la millora continuades.

En el quadre següent presentem l'**esquema de desenvolupament de les actuacions estratègiques de qualitat docent de la FCJ en el període 2004-2006**, en el qual relacionem els objectius plantejats amb les actuacions programades i vinculem la situació inicial i els resultats assolits. A cadascuna d'aquestes accions se li ha assignat un pes, uns responsables i una temporització. Així mateix, s'avalua el nivell d'assoliment de l'objectiu.

ESQUEMA DE DESENVOLUPAMENT DE LES ACTUACIONS ESTRATÈGIQUES DE QUALITAT DOCENT DE LA FCJ EN EL PERÍODE 2004-2006

OBJECTIU	SITUACIÓ INICIAL	ACTUACIÓ	RESULTAT
1. Definir el model d'innovació docent més adequat per adaptar els objectius de l'EEES i els definits al PLED de la URV a l'aprenentatge de les matèries científiques que s'imparteixen a la FCJ	Inexistència d'un document que defineixi l'estratègia de qualitat docent de la facultat	1.1. Fer un document d'adaptació del PLED de la URV a les necessitats de la FCJ	Es va constituir una comissió que va redactar un document d'adaptació del PLED de la URV a les necessitats de la FCJ. Aquest document és públic i està penjat al web de la FCJ (www.fcj.urv.cat).
	Existència de professors motivats, receptius als canvis de cultura docent, i que individualment han portat a terme iniciatives de manera aïllada	1.2. Creació d'un grup d'innovació docent que té com a objectiu fer difusió entre el professorat de la FCJ de les implicacions docents del Procés de Bolonya i promoure la qualitat a partir de la innovació en les metodologies, les eines i els recursos docents que, essent compatibles amb els crèdits ECTS, són especialment aplicables a les nostres disciplines	El Grup d'Innovació Docent (GID-FCJ) es constitueix el mes de novembre de 2004 a partir del projecte «Elaboració, aprovació i difusió del Pla estratègic d'innovació docent de la FCJ», concedit dins de la convocatòria de Projectes d'Innovació Docent 2004-2005 de la URV. El mes de maig de 2005, el GID-FCJ s'acull a la convocatòria 2005 de Xarxes d'Innovació en Docència Universitària de la URV, i el 2 de maig de 2005 se li concedeix l'ajut.
	Partim d'una cultura docent de les disciplines de Dret amb mètodes de docència marcadament tradicionals	1.3. Crear una cultura de recerca en la docència entre el professorat de la FCJ	S'ha creat la Unitat de Suport a la Docència, ubicada a la biblioteca del centre, amb recursos bibliogràfics sobre la docència universitària i la reserva d'un espai de treball per al professorat de la FCJ, amb l'objectiu de facilitar al personal docent l'accés a la informació i a la bibliografia relatives al procés de transició a l'EEES i, molt particularment, de promoure la innovació i la qualitat docent. També s'ha tingut una cura especial a orientar aquesta unitat al servei del professorat que es trobi en processos d'acreditació o promoció professional.

OBJECTIU	SITUACIÓ INICIAL	ACTUACIÓ	RESULTAT
	Context d'incertesa general a causa del context de noves titulacions	1.4. Participar en els projectes de disseny de les noves titulacions de l'ANECA	<p>La facultat es va integrar en els projectes de disseny dels llibres blancs de les noves titulacions de l'ANECA; hi van assistir el degà, el doctor Santiago J. Castellà Surribas, per la titulació de Dret; el doctor Miquel Àngel Purcalla i Bonilla, per les titulacions de Relacions Laborals i Ciències del Treball, i M. Victòria Forns Fernández, per la titulació de Treball Social.</p> <p>Així mateix, el degà, el doctor Santiago J. Castellà, va assistir a la Conferència de Degans de les Facultats Espanyoles de Dret, i la vicedegana, Catalina Jordi, i la responsable del GID-FCJ, Maria Marquès, van assistir a reunions sobre noves titulacions en Dret en el marc de la Conferència de Degans de Catalunya.</p>
2. Dissenyar una xarxa d'innovació i recerca docent en Dret per tal de disposar d'una eina eficient per difondre la nova cultura docent entre el professorat i proporcionar les eines necessàries per portar-les a terme	Manca, a escala de l'Estat espanyol, d'un fòrum de discussió sobre el model docent a l'EEES i d'intercanvi de bones pràctiques docents en l'àmbit del Dret	2.1. Creació d'una comunitat virtual i un seminari d'abast estatal orientats a aquesta finalitat. Aquestes accions es vehicularan a través del Grup d'Innovació Docent	<p>S'ha organitzat, amb la col·laboració de l'Institut de Ciències de l'Educació de la URV, el I Seminari d'Innovació Docent en Ciències Jurídiques, celebrat els dies 15 i 16 de setembre de 2005, amb els objectius següents:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Intercanvi d'experiències de bones pràctiques docents en l'àmbit del Dret ■ Foment de la planificació docent d'acord amb els principis de l'EEES ■ Incentivació de la cooperació entre facultats de Dret en temes de qualitat docent ■ Foment de la cultura de la recerca en la docència entre el professorat de Dret <p>Hi van assistir prop de 140 professors de Dret de 31 universitats diferents.</p> <p>S'han publicat les actes del seminari: FRANQUET SUGRAÑES, T., MARQUÈS I BANQUÉ, M. [coord.]. <i>Actas del I Seminario de Innovación Docente en Ciencias Jurídicas</i>. Tarragona, 2006. ISBN: 84-95624-69-9.</p> <p>S'ha posat en funcionament un espai virtual d'innovació docent en ciències jurídiques, anomenat Aulafutura (www.aula-futura.net). Es va presentar al I Seminari d'Innovació Docent en Ciències Jurídiques i esdevindrà una de les eines de futur per a la consecució dels objectius estratègics de la facultat en matèria de qualitat docent. També ha estat presentat al Congrés de l'ELFA i al IV CIDUI. En aquest moment té usuaris de més de vint universitats espanyoles i estrangeres.</p>

OBJECTIU	SITUACIÓ INICIAL	ACTUACIÓ	RESULTAT
3. Dissenyar un pla de formació del professorat per tal de garantir l'èxit del canvi de model de docència	Inexistència de cursos de formació específics per al nostre professorat orientats a aprofundir en la qualitat docent	3.1. Organització de cursos de formació específics per al nostre professorat orientats a aprofundir en l'aprenentatge basat en problemes (PBL) des d'una perspectiva pràctica i a plantejar, també en forma de taller i per part de formadors de les nostres disciplines, algunes qüestions pròpies de l'adaptació al model docent de l'EEES	El GID, conjuntament amb l'ICE, ha organitzat cursos dins del Pla específic de formació del PDI.
	Possibilitat de millorar el nivell de participació del nostre professorat en els cursos de formació del PDI de la URV	3.2. Fer difusió dels cursos organitzats dins del PROFID i dels congressos, les jornades i els seminaris sobre docència universitària, i encoratjar els professors de la facultat a participar-hi	Es manifesta un increment notable de l'interès del professorat dels departaments vinculats a la facultat en la participació en els cursos del PROFID organitzats pel GID-FCJ conjuntament amb l'ICE en matèria de formació del professorat. ¹ Participació de set professors de la FCJ al postgrau Especialista universitari en docència universitària en l'EEES, de la URV (edició 2005-2006).
4. Aconseguir posicionar la FCJ de la URV al capdavant del procés	Presència escassa de la FCJ en els fòrums nacionals i internacionals sobre docència universitària i de debat i anàlisi de les implicacions docents de l'EEES	4.1. Participació de la FCJ en les reunions de l'ELFA	Vam constituir-nos membres de l'ELFA (Associació Europea de Facultats de Dret) l'any 2004.
		4.2. Presència de la FCJ en els fòrums nacionals i internacionals sobre docència universitària i de debat i anàlisi de les implicacions docents de l'EEES	Organització per part del GID-FCJ de la I Trobada de Responsables d'Innovació Docent de les universitats catalanes, el 3 de juny de 2005. Organització per part del GID-FCJ del I Seminari d'Innovació Docent en Ciències Jurídiques els dies 15 i 16 de setembre de 2005. Increment notable de l'assistència a jornades, congressos i seminaris en el marc de l'ELFA, com també en altres fòrums internacionals i nacionals. Presentació de comunicacions a jornades, congressos i seminaris en el marc de l'ELFA, com també en altres fòrums internacionals i nacionals.

¹ Dades de participació del professorat dels departaments vinculats a la facultat en els cursos del Pla general del PROFID:

Curs	Cursos del Pla general del PROFID	
	Departament de Dret Públic	Departament de Dret Privat, Processal i Financer
2003-2004	12	13
2004-2005	20	22
2005-2006	25	39

OBJECTIU	SITUACIÓ INICIAL	ACTUACIÓ	RESULTAT
			<p>Impartició de cursos de formació i ponències encarregades a congressos, jornades i seminaris sobre docència universitària a escala nacional.</p> <p>Participació de professors de la facultat en projectes i xarxes d'innovació docent.</p> <p>Participació de professors de la facultat en publicacions sobre docència universitària.</p> <p>Cal destacar que la difusió de la qualitat docent s'ha dut a terme mitjançant la publicació en línia de les comunicacions presentades a congressos sobre docència universitària per part dels membres del GiD, a l'espai virtual Aulafutura (www.aula-futura.net).</p>
		4.3. Incorporació de la FCJ al projecte Tuning de Dret	A partir de la selecció de la FCJ de la URV per participar en el projecte Tuning, dos membres del GiD s'integren a la comissió del projecte Tuning-Dret Espanya, assisteixen a les reunions i participen en les activitats que els són pròpies. Cal destacar la presentació del projecte Tuning a la Conferència de Degans de Dret per part dels membres de la comissió del projecte Tuning-Dret Espanya (Elx, 2 i 3 de febrer de 2006).
5. Dissenyar estratègies per millorar la implicació dels estudiants en el procés d'aprenentatge, acció tutorial, programes de mobilitat, capacitació d'idiomes i seguiment del procés d'inserció laboral	<p>Inexistència de processos facilitadors de la transició dels alumnes de secundària a la universitat</p> <p>Manca de motivació dels alumnes</p>	5.1. Redefinició del Pla d'acció tutorial mitjançant la creació d'assignatures extracurriculars adreçades als alumnes de primer curs dels ensenyaments de primer cicle (Assignatura zero: complement de formació tutorial)	<p>Es vehicula la redefinició del Pla d'acció tutorial a través de l'assignatura extracurricular Assignatura zero: complement de formació tutorial, adreçada als alumnes dels primers cursos dels ensenyaments de primer cicle (Dret, Relacions Laborals i Treball Social). Aquesta assignatura consta de dos eixos principals: assignació de professors tutors que esdevenen el referent de l'estudiant al llarg dels seus estudis, i impartició de sessions presencials on es proporcionen eines que resulten útils per millorar la integració dels alumnes de primer curs en el sistema universitari. Aquesta assignatura s'ha impartit els cursos 2004-2005, 2005-2006 i 2006-2007.</p> <p>El curs 2004-2005 s'hi van matricular 186 alumnes (el 68,13% dels alumnes de primer curs), i el 2005-2006, 191 (el 78,92% dels alumnes de primer curs). L'increment de participació en aquesta assignatura en demostra l'efectivitat.</p>

OBJECTIU	SITUACIÓ INICIAL	ACTUACIÓ	RESULTAT
	<p>Participació escassa dels nostres estudiants en els programes de mobilitat</p> <p>Dificultat especial per promoure la mobilitat d'estudiants en matèries jurídiques, atès el marcat caràcter nacional de les matèries</p>	5.2. Crear una beca de planificació estratègica per donar suport i atenció als estudiants de mobilitat de la facultat	Dels becaris de què disposava la facultat se'n va destinar un exclusivament a mobilitat, perquè oferís suport administratiu als coordinadors de mobilitat i atenció als estudiants que vénen o marxen en el marc de programes de mobilitat. Tots els becaris que han cobert aquesta plaça han participat en programes de mobilitat, de manera que són coneixedors de la matèria, atès que s'ha prioritzat que aquesta plaça fos coberta per persones que havien participat en aquests programes.
	<p>Baix nivell de competències d'idiomes dels alumnes</p> <p>Participació escassa dels nostres estudiants en els programes de mobilitat</p>	5.3. Donar suport des de la facultat a les accions engegades per la URV perquè els alumnes assoleixin un nivell de capacitació d'idiomes	A les sessions d'acollida dels nous alumnes, a l'Assignatura zero, i a les jornades de portes obertes, la facultat ha intentat conscienciar els alumnes de la necessitat d'assolir un nivell de coneixement del tercer idioma i ha donat suport a la iniciativa que aquest tercer idioma formi part del currículum nuclear de l'ensenyament universitari que ha posat en funcionament la Universitat Rovira i Virgili.
	Manca d'accions afavoridores de la inserció laboral dels nostres alumnes	5.4. Millora de les pràctiques externes curriculars dels nostres alumnes com a primera aproximació dels nostres alumnes al món laboral	<p>Una de les beques de planificació estratègica dóna suport a la realització de les pràctiques curriculars dels nostres alumnes de Dret, Relacions Laborals i Treball Social.</p> <p>Per a l'ensenyament de Treball Social s'ha elaborat un projecte d'innovació docent relacionat amb el pràcticum d'intervenció en Treball Social, amb el títol «La professionalització de l'estudiant i l'espai pràctic de qualitat: Pla del pràcticum d'intervenció i guies docents de Treball Social», aprovat per l'ICE i per l'AGAUR, en la convocatòria MQD 2005. La finalitat és generar recursos i instruments per a la gestió i la dinamització d'un pràcticum de proximitat. Aquest projecte d'innovació i millora incideix en cinc àmbits de la formació pràctica externa dels estudiants de treball social: la gestió i la direcció del pràcticum; l'avaluació i l'obertura de nous llocs; el procés pedagògic; la formació teoricopràctica i el seguiment de les pràctiques en l'espai de supervisió, i l'avaluació de l'estudiant.</p>

OBJECTIU	SITUACIÓ INICIAL	ACTUACIÓ	RESULTAT
		<p>A Dret i Relacions Laborals es va detectar també la necessitat de dur a terme un seguiment més pròxim dels alumnes durant el període de realització de les pràctiques i es va engegar un seguiment setmanal dels alumnes per poder detectar d'una manera àgil qualsevol situació i donar-hi resposta ràpida quan calgués. A més, s'ha instaurat un sistema d'enquestes perquè tant els tutors externs com els responsables d'ensenyament poguessin avaluar la qualitat de les pràctiques externes i corregir les situacions que no resultaven satisfactòries.</p> <p>5.5. Introducció d'estratègies d'aprenentatge, com ara la Clinical Legal Education (mètode clínic), les tècniques basades en simulació o l'aprenentatge basat en problemes, en les nostres assignatures</p>	<p>Introducció de la Clinical Legal Education en l'àmbit del Dret Penitenciari i del Dret Ambiental. La Clínica Jurídica Ambiental ha estat beneficiària d'un ajut en la convocatòria MQD 2006 de l'AGAUR.</p> <p>Introducció de tècniques basades en la simulació a través de l'assignatura Pràctica parlamentària.</p> <p>Introducció de l'aprenentatge basat en problemes en diverses assignatures.</p> <p>Impartició d'assignatures intercampus organitzades des de la Facultat de Ciències Jurídiques (Dret lingüístic; «De la facultat a la presó. Responsabilitat penal i exercici professional per a no juristes»).</p> <p>Increment del nombre d'assignatures que virtualitzen part dels seus continguts (mitjançant els programes EduStance o Moodle). El curs 2003-2004 en teníem dotze, i el passat curs 2005-2006, 59 (el 27,31% de les nostres assignatures).</p>
<p>6. Establir mecanismes d'avaluació de l'impacte del procés per tal d'assegurar-ne l'adaptació i la millora continuades</p>	<p>Avaluació feta per AQU Catalunya a Dret (2004) i a Ciències del Treball (2006)</p> <p>Informes de la USM del SRE de la URV sobre la incorporació dels alumnes de primer curs a la universitat</p>	<p>6.1. Aprofitar tota la informació i experiència extretes dels processos d'avaluació externa de les nostres titulacions feta per AQU Catalunya a Dret i a Ciències del Treball</p>	<p>Per a l'adaptació del PLED de la URV a la facultat, un dels punts de partida van ser els resultats dels processos d'avaluació interna i externa dels ensenyaments de Dret i de Ciències del Treball, com també els informes elaborats per la Unitat de Suport Metodològic del Servei de Recursos Educatius de la URV sobre la incorporació dels alumnes de primer curs dels nostres ensenyaments a la universitat (vegeu http://www.sre.urv.cat).</p>

OBJECTIU	SITUACIÓ INICIAL	ACTUACIÓ	RESULTAT
	Inexistència d'un òrgan de reflexió al voltant de les línies estratègiques de la facultat	6.2. Creació d'una comissió de planificació estratègica de la facultat, constituïda per totes aquelles persones implicades en els objectius plantejats, per tal d'informar i reflexionar sobre els objectius, adaptar-los i establir-ne de nous segons les necessitats que en cada moment es detectin	<p>El 20 de gener de 2004 es va fer la primera reunió de la Comissió de Planificació Estratègica de la facultat, de la qual són membres totes aquelles persones responsables de les àrees de planificació estratègica que es van dissenyar des de l'equip deganal (promoció acadèmica, recerca, comunicació, solidaritat, mobilitat internacional, innovació docent i tutories.</p> <p>S'han fet cinc reunions d'aquesta comissió, a les quals també han assistit l'equip deganal i altres persones convidades, que han estat un fòrum de debat, reflexió i replantejament sobre les línies estratègiques de la facultat.</p>
	Manca d'informació sobre l'experiència dels professors que han implantat noves metodologies docents	6.3. Disseny d'eines per valorar l'experiència dels professors que han implantat noves metodologies docents	<p>S'ha dissenyat i implantat un sistema d'anàlisi de les experiències docents dels professors que han implantat noves metodologies docents basat en entrevistes.</p> <p>S'han dissenyat i utilitzat enquestes específiques d'avaluació de les assignatures i del professorat per part de l'alumnat, adaptades a les metodologies actives i a la formació per competències.</p>
	Voluntat de millorar l'atenció als nostres usuaris i de rebre informació d'ells que permeti una adaptació i una millora continuades del procés	6.4. Disseny d'eines d'atenció als nostres usuaris: alumnes	<p>S'ha dissenyat i posat en marxa un formulari a la pàgina principal del web de la facultat, que permet que tant alumnes (futurs, presents i antics) com altres usuaris es posin en contacte amb nosaltres per fer-nos arribar les seves consultes, propostes, queixes, etc. Aquesta eina ens permet donar una resposta ràpida a les incidències que es puguin produir i ens apropa als nostres usuaris.</p> <p>En la realització de les pràctiques curriculars externes s'ha posat en marxa un sistema de seguiment del procés que ens ha permès poder anar donant respostes a les incidències que han anat sorgint de manera gairebé immediata.</p> <p>Dins del pla d'acció tutorial s'han dissenyat i passat enquestes als alumnes per tal d'anar adaptant les nostres actuacions basant-nos en les conclusions extretes dels informes que han sorgit d'aquest procés d'avaluació.</p>

OBJECTIU	SITUACIÓ INICIAL	ACTUACIÓ	RESULTAT
		6.5. Disseny d'eines d'atenció als nostres usuaris: persones, empreses i entitats que acullen els nostres alumnes per a la realització de pràctiques curriculars	S'han dissenyat uns qüestionaris per als tutors de les entitats, les empreses i els professionals que acullen els nostres alumnes en pràctiques curriculars; es passen quan s'acaben les pràctiques per detectar mancances i millores que caldria introduir en el procés, i ens permeten adequar-nos a les necessitats canviants del nostre entorn.

Hi va haver un responsable de totes aquestes accions. A més, es va definir una periodificació de l'acció, que va ser avaluada per la comissió constituïda a aquest efecte. Cal remarcar que la majoria de les accions van assolir els objectius plantejats, però hi ha alguns ítems, bàsicament els relacionats amb el foment dels projectes d'intercanvi i la millora de les competències lingüístiques, que no han donat el resultat esperat. Se'n poden trobar els detalls a la memòria que es va presentar a AQU Catalunya a <http://www.aula-futura.net>.

IMPACTE DE LES ACCIONS

Impacte intern. Quan vam iniciar el procés de millora de la qualitat docent mitjançant el pla d'accions orientades a adaptar els nostres estudis a l'EEES, el principal impacte que buscàvem era implicar el màxim nombre d'agents possible en el procés de transformació que estàvem engegant. El resultat és, des del nostre punt de vista, prou satisfactori i encoratjador:

- 30 professors de la facultat formen part del Grup d'Innovació Docent de la Facultat de Ciències Jurídiques (GID-FCJ), cosa que representa el 52% del nostre professorat a temps complet.
- 28 professors han participat com a tutors en el pla d'acció tutorial (cosa que representa el 62% del nostre professorat a temps complet).

Aquests professors són els que majoritàriament han participat en el pla de formació, assistint a diferents cursos, jornades i congressos sobre docència universitària i participant en les diverses activitats d'experimentació, transferència i difusió de la qualitat docent que hem relacionat en la memòria del GID-FCJ. El nombre rellevant de professors compromesos amb aquest procés ha permès que la cultura de la qualitat docent s'hagi estès dins de la facultat i que s'hagin obert espais de reflexió. Pràcticament totes les àrees de coneixement tenen com a mínim un professor implicat en el GID-FCJ, de manera que fins i tot els professors que miren amb més reticència els canvis tenen l'oportunitat de veure com en

assignatures que els són molt properes es van incorporant noves pràctiques docents, i a mesura que es demostra l'efectivitat d'aquestes pràctiques per millorar l'aprenentatge dels alumnes, es van trencant prejudicis. La incorporació progressiva del professorat en aquest procés també es demostra amb la dada del nombre inicial de membres del GID-FCJ, que era de set el mes de novembre de 2004 i, com s'ha fet constar més amunt, de 30 actualment.

Pel que fa a l'impacte del procés de millora de la qualitat docent en els estudiants, cal dir que es constata que les assignatures que han incorporat noves metodologies i estratègies docents (aprenentatge basat en problemes, Clinical Legal Education, tècniques basades en simulació, incorporació de les TIC a la docència, estratègies d'avaluació continuada, etc.) no tan sols han obtingut uns bons resultats acadèmics, sinó que també han tingut una incidència important en la motivació i la implicació dels alumnes en el procés d'aprenentatge, com es demostra en els resultats de les enquestes específiques dissenyades per a aquestes assignatures.

La qualitat docent no comença i acaba amb la feina del professor. Per a nosaltres, ha resultat de gran importància que l'impacte s'hagi estès al PAS i als serveis de la facultat. L'exemple més rellevant ens remet a la implicació de la nostra biblioteca, que s'ha afegit de manera entusiasta al projecte, formant part del GID, participant del pla d'acció tutorial i ajudant a fer realitat la unitat de suport a la docència, entre altres accions. I aquesta implicació també es palesa en altres

unitats (Oficina de Suport al Deganat, departaments de Dret Públic i de Dret Privat, Processal i Financer, agent multimèdia, etc.).

Impacte a la URV. El més significatiu és el fet que l'ICE de la URV ha proposat recentment a una de les dues responsables d'innovació docent de la facultat que es faci càrrec de la coordinació del programa de formació del personal docent de la URV.

Impacte extern. Més enllà de l'impacte que el projecte de millora de la qualitat de la docència ha tingut en el nostre centre i en el marc de la nostra universitat, podem parlar d'un impacte extern a una triple escala (catalana, estatal i internacional), tal com es demostra a partir dels resultats relacionats en els diversos apartats d'aquesta memòria.

D'aquesta manera, sense ànim d'exhausivitat, podem destacar algunes de les evidències rellevants en aquest sentit:

- L'espai virtual Aulafutura ha rebut 3.900 visites des de l'1 de febrer de 2006, amb una mitjana de 300 accessos mensuals que tenen l'origen en més de 35 universitats espanyoles i estrangeres. Deu pàgines web d'altres universitats tenen enllaç a Aulafutura.²
- El procés de transformació del model docent ha permès que el centre hagi estat seleccionat com un dels membres de la comissió Tuning de la titulació de Dret a Espanya, un projecte a escala europea que ha de definir el perfil professional dels llicenciats en Dret per facilitar la mobilitat dels estudiants en el context de l'EEES.
- El nombre de professors i universitats participants al I Seminari d'Innovació Docent en Ciències Jurídiques és una evidència de l'impacte d'aquesta convocatòria entre el professorat de Dret d'arreu de l'Estat, en un àmbit disciplinari tradicionalment basat en les metodologies clàssiques transmissives. El caràcter pioner d'aquest seminari en l'àmbit del Dret es demostra, per exemple, en el fet que les conclusions del seminari han estat esmentades com a material de referència en el Pla de millora de la qualitat docent de la Facultat de Dret de la Universitat de Barcelona.
- La recepció d'encàrrecs per impartir cursos de formació i ponències a congressos, jornades i seminaris sobre docència universitària.
- La recepció d'encàrrecs de tasques d'assessorament extern; entre altres, la recepció per part del Grup d'Innovació Docent de l'informe d'autoavaluació de l'escola de Dret d'una universitat xilena, amb la finalitat d'avaluar-ne els aspectes metodològics i de qualitat docent.
- La col·laboració, a petició d'AQU Catalunya, en la secció «Iniciatives en matèria de qualitat» d'*el Butlletí* núm. 26 (octubre-desembre 2005) d'AQU Catalunya, amb l'article «Innovació i convergència europea a la Facultat de Ciències Jurídiques de la URV».

Totes aquestes evidències ens situen en un estadi diferent del punt de partida, que ens confirma l'encert del camí escollit. D'altra banda, aquest avenç significatiu en la direcció que ens havíem proposat ens esperona a continuar amb vista al futur la millora constant de la qualitat docent en el nostre centre.

² Facultat de Ciències Jurídiques de la URV (http://www.fcj.urv.net/index.php?option=com_content&task=view&id=99&Itemid=109). Grup Consolidat d'Innovació Docent Dikasteia de la UB (<http://www.ub.es/mercanti/pbl.htm>). Observatori Bolonya de la Universitat Pompeu Fabra, UPF (<http://www.upf.edu/bolonya/obolonya/titulac/upf/dret/noupf.htm>). Estudis de Dret – Bibliografia i enllaços d'interès de la UOC (<http://xequia.uoc.es/west/servlet>). Innodret – Convergència a l'EEES a la Facultat de Dret de la Universitat de València (<http://www.uv.es/innodret/enlaces.wiki>). Psicologia i Espai europeu d'educació superior de la Universitat de Múrcia (<http://www.um.es/facpsi/Europa>). Ventanalegal.com de Veneçuela (<http://www.ventanalegal.com>).

MECANISMES DE DIFUSIÓ I DE PARTICIPACIÓ DE LA CULTURA DE QUALITAT DE LA FACULTAT

Dins de tot el procés de transició cap al model docent de l'EEES, semblava imprescindible dissenyar una estratègia de difusió per implicar tots els agents. Per aquesta raó, moltes de les iniciatives que s'han dut a terme tenen com a objectiu fonamental la difusió, i altres iniciatives, sense ser-ne l'objectiu principal, han ajudat a difondre la nova cultura de qualitat docent.

Per arribar a tots els agents s'han establert estratègies de difusió a diferents escales:

Difusió i promoció de la qualitat docent interna (dins de la Facultat de Ciències Jurídiques)

- El Grup d'Innovació Docent (GID-FCJ) es va constituir el mes de novembre de 2004 com a conseqüència del projecte «Elaboració, aprovació i difusió del Pla estratègic d'innovació docent de la FCJ», concedit dins de la convocatòria de Projectes d'Innovació Docent 2004-2005, de la URV, i que tenia com a objectiu fer difusió entre el professorat de la FCJ de les implicacions docents del Procés de Bolonya i promoure la qualitat a partir de la innovació en les metodologies, les eines i els recursos docents que, essent compatibles amb els crèdits ECTS, eren especialment aplicables a les nostres disciplines. El mes de maig de 2005, el GID-FCJ s'acollí a la convocatòria 2005 de Xarxes d'Innovació en Docència Universitària de la URV, i el 2 de maig de 2005 li fou concedit l'ajut.
- Edició d'*El Butlletí* de la FCJ, publicació virtual periòdica que ha esdevingut una eina de divulgació ràpida i eficaç dins de les línies estratègiques plantejades per l'equip deganal.

Difusió i promoció de la qualitat docent a la Universitat Rovira i Virgili

- Assistència i participació de professors de la facultat i representants del GID-FCJ en les activitats organitzades per altres centres o departaments i serveis de la URV, com ara:
 - Participació de la professora Maria Marquès i Banqué, amb la presentació de l'experiència de l'assignatura «Dret i presó», a la taula rodona per videoconferència de la II Jornada d'Innovació Docent, organitzada pel Vicerectorat de Docència i l'ICE de la URV, el 10 de març de 2004
 - I Jornada d'Innovació Docent a la FCEP, celebrada el 4 de juliol de 2005
 - Participació de la professora Maria Marquès i Banqué, amb la ponència «Aprentatge basat en problemes en Dret», a la I Jornada d'Experiències Docents al DEIM, celebrada el 6 de juliol de 2005
 - Participació de la professora Ana Giménez Costa en la jornada «El Moodle-URV: mostra d'experiències docents», celebrada el 15 de febrer de 2006
 - Participació com a moderador del grup de treball sobre tutoria acadèmica del professor Joan Baucells i Lladós, en el marc de la IV Jornada sobre Innovació Docent, «La internacionalització de les universitats», organitzada per l'ICE, el Vicerectorat de Docència i el Consell Social de la URV, els dies 6 i 7 de juny de 2006
- Participació de professors de la FCJ en projectes i xarxes d'innovació docent de naturalesa interdisciplinària (diversos ensenyaments i serveis de la URV):
 - Projecte «Tècniques d'accés a coneixement d'última generació» (TACUG). Responsable: doctor Mario Arias Oliva. Convocatòria de Projectes d'Innovació Docent 2004 de l'ICE-URV (durada del 4-10-2004 al 2-10-2006)

- Xarxa d'Innovació en Docència Universitària de la URV: «Noves metodologies docents i avaluació de processos formatius i TIC». Responsable: doctora Maria Ferré. Convocatòria de Xarxes d'Innovació en Docència Universitària de la URV 2005 (durada d'abril de 2005 a abril de 2007)
- Projecte «Causes i efectes de la producció artística als centres penitenciaris. Un enfocament interdisciplinari». Responsable: doctor Antonio Salcedo. Convocatòria de Projectes d'Innovació Docent 2005-2006 de l'ICE-URV
- Participació de la professora Maria Marquès en el grup de treball sobre avaluació dels aprenentatges de l'ICE de la URV

Difusió i promoció de la qualitat docent al sistema universitari català

- Organització de la primera trobada amb responsables de convergència europea i/o innovació docent de les facultats de Dret de les universitats catalanes, amb la voluntat d'establir mecanismes de cooperació institucional en matèria de qualitat docent i convergència europea. La trobada va tenir lloc a Tarragona el divendres 3 de juny de 2005 amb motiu de l'organització per part de la FCJ del curs de formació «Avaluació per competències», impartit per la doctora Maria Pilar Canedo, professora de Dret internacional privat de la Universitat de Deusto, seguit d'un dinar per intercanviar primeres impressions. Hi van assistir representants de les facultats de Dret de les universitats de Barcelona, Autònoma de Barcelona, Pompeu Fabra, Lleida, Ramon Llull i Oberta de Catalunya. Es van excusar els representants de la Universitat de Girona. El contacte amb les universitats catalanes s'ha coordinat des del Grup d'Innovació Docent de la FCJ, que ha esdevingut interlocutor extern de la facultat en aquesta matèria.

- Invitació als responsables de convergència europea i/o innovació docent de les facultats de Dret de les universitats catalanes a assistir al I Seminari d'Innovació Docent en Ciències Jurídiques (Tarragona, 15 i 16 de setembre de 2005). Hi van assistir representants de les facultats de Dret de les Universitats de Barcelona, Autònoma de Barcelona, Lleida, Ramon Llull i Oberta de Catalunya.

Difusió i promoció de la qualitat docent a escala estatal

- A escala de l'Estat espanyol, la manca d'un fòrum de discussió sobre el model docent a l'EEES i d'intercanvi de bones pràctiques docents en l'àmbit del Dret va suggerir, des d'un inici i en el marc d'aquest projecte, la creació d'una comunitat virtual i un seminari d'abast estatal orientats a aquesta finalitat. El Grup d'Innovació Docent de la FCJ va assumir aquest objectiu i, a dia d'avui, alguns resultats ja assolits del projecte són els següents:

- S'ha organitzat, amb la col·laboració de l'Institut de Ciències de l'Educació de la URV, el I Seminari d'Innovació Docent en Ciències Jurídiques, celebrat els dies 15 i 16 de setembre de 2005. Els objectius del seminari van ser: l'intercanvi d'experiències de bones pràctiques docents en l'àmbit del Dret; el foment de la planificació docent d'acord amb els principis de l'EEES; la incentivació de la cooperació entre facultats de Dret en temes de qualitat docent, i el foment de la cultura de la recerca en la docència entre el professorat de Dret. Van respondre a la convocatòria prop de 140 professors de Dret de 31 universitats diferents.
- Així mateix, s'han publicat les actes del seminari: FRANQUET SUGRAÑES, T.; MARQUÈS I BANQUÉ, M. [coord.], *Actas del I Seminario de Innovación Docente en Ciencias Jurídicas*, Tarragona, 2006 (ISBN: 84-95624-69-9). Inclouen la traducció a l'anglès de les conclusions dels grups de treball.
- Les actes del seminari han estat enviades a les biblioteques de totes les facultats de Dret de les universitats espanyoles, públiques i privades.

- Els professors de la FCJ van presentar un total de vuit comunicacions al I Seminari d'Innovació Docent en Ciències Jurídiques.³
- S'ha posat en funcionament un espai virtual d'innovació docent en ciències jurídiques, com a comunitat virtual basada en els principis de participació, col·laboració i intercanvi d'experiències. L'espai virtual, que s'anomena Aulafutura (www.aulafutura.net) i ha estat desenvolupat pel Servei de Recursos Educatius de la URV, va ser presentat amb motiu del I Seminari d'Innovació Docent en Ciències Jurídiques i esdevindrà una de les eines de futur per a la consecució dels objectius estratègics de la facultat en matèria de qualitat docent. Així mateix, ha estat presentat en el Congrés de l'ELFA i en el IV CIDUI i se n'ha fet difusió a les biblioteques de totes les facultats de Dret de les universitats espanyoles, públiques i privades. Actualment, Aulafutura té usuaris de més de vint universitats diferents.
- Aulafutura envia amb caràcter bimensual un butlletí de novetats a tots els subscriptors de la seva llista de discussió. El butlletí també es publica a la secció «Activitats» d'Aulafutura.

³ a) BAUCCELLS LLADÓS, J.; MARQUÈS I BANQUÉ, M.; MORÁN MORA, C. «El método clínico: una experiencia en el ámbito penitenciario»

b) CASALS, A.; FERRÉ, B.; MARTÍ, M.; MOLINA, V. «Trabajo colaborativo para la innovación en la docencia»

c) CASAMITJANA OLIVÉ, C. «El Problem Based Learning. Una propuesta adaptable a los créditos ECTS. Experiencia práctica de una metodología de enseñanza-aprendizaje orientada a la solución de problemas reales»

d) DE LA VARGA PASTOR, A.; FURRIOLS ESPONA, C.; JARIA I MANZANO, J.; JORDÀ FERNÁNDEZ, A. «Legislación local en soporte informático. Una experiencia sobre el material de apoyo a la docencia en el ámbito del Derecho»

e) GIMÉNEZ COSTA, A.; GONZÁLEZ BONDIA, A. «Experiencias de evaluación continua: entre la motivación y la especulación»

f) NASARRE AZNAR, S. «La utilización de herramientas *on-line* para la promoción de la docencia, la investigación y la gestión en la universidad y en el Derecho: una experiencia 2003-2005 en la Universitat Rovira i Virgili»

g) OLIVERAS I JANÉ, N.; ROMÁN MARTÍN, L. «La simulación parlamentaria: complemento de formación en el ámbito del Derecho Constitucional»

h) PICÓ I JUNOY, J. «La docencia en el doctorado jurídico»

- La professora Maria Marquès va impartir el seminari «La metodologia docente de la Clinical Legal Education, a partir de la experiència de la assignatura extracurricular “Dret i presó”», organitzat pel Departament de Dret Penal, Filosofia del Dret, Filosofia Moral i Filosofia de la Facultat de Ciències Socials i Jurídiques de la Universitat de Jaén, el 28 de gener de 2005.
- La professora Maria Marquès va impartir el «Taller de introducció al método clínico en la enseñanza del Derecho», organitzat per la Facultat de Dret de la Universitat de València, el 20 de febrer de 2006.
- La facultat ha participat en els projectes ANECA sobre disseny de titulacions i en conferències de degans de Dret.⁴

Difusió i promoció de la qualitat docent a escala internacional

- Participació de la FCJ en les reunions de l'Associació Europea de Facultats de Dret (ELFA). Concretament, dos integrants de l'equip d'aquest projecte van assistir en representació de la FCJ als actes següents:
 - Al congrés «Quality Assurance, Accreditation and European Legal Education», els dies 19 i 20 de novembre de 2004, a la Universitat d'Utrecht (Països Baixos)
 - Al congrés «Annual General Meeting and Conference. Sharing experiences of legal education in Europe», els dies 18 i 19 de febrer de 2005, a la Universitat de Graz (Àustria). En aquest darrer congrés es van presentar dues comunicacions:

- . Marquès i Banqué, M., «Legal education in the framework of the Bologna Process: The Prisoners Clinic. An experience of clinical legal education»
- . Jordà Fernández, Antoni M., «Innovation in legal history. The experience of Catalan universities»; aquesta ponència està pendent de publicar-se a la revista *European Journal of Legal Education*.

- Participació en el congrés «Annual General Meeting and Conference. Researching legal education: Who teaches law? Where is law taught? How is law taught?», organitzat per l'Associació Europea de Facultats de Dret (ELFA) a la Universitat Catòlica de Lovaina (Bèlgica), del 9 a l'11 de febrer de 2006. Es va presentar la comunicació següent:

- . Franquet Sugrañes, M.T., Jaria i Manzano, J., Marquès i Banqué, M., «Aulafutura: A virtual community to promote the cultural change in legal education in Spain».

- S'ha participat en la reunió de la secció espanyola de l'ELFA, celebrada a la Universitat d'Alacant, el 15 de juny de 2006, amb la finalitat d'articular mecanismes de coordinació i cooperació entre les universitats espanyoles en diverses matèries, entre les quals hi ha la qualitat docent. Fruit d'aquesta reunió és l'acord de difusió en anglès i castellà de les activitats d'innovació docent dutes a terme al si de cadascuna de les universitats participants a la pàgina web de l'ELFA.

- La presència de la FCJ en els fòrums nacionals i internacionals de debat i anàlisi de les implicacions docents de l'EEES s'ha materialitzat també en la presentació el mes de maig de 2005 de la sol·licitud per participar en el projecte Tuning pel que fa a la titulació de Dret. La FCJ de la URV va ser una de les universitats seleccionades.

- Dotze membres del Grup d'Innovació Docent han presentat les sis comunicacions següents al IV Congrés Internacional de Docència Universitària i Innovació (CIDUI), celebrat a Barcelona els dies 5, 6 i 7 de juliol de 2006:

- Barrat Esteve, J., Giménez Costa, A., González Bondía, A., Jaria i Manzano, J., Marquès i Banqué, M., Martí Baiget, M., «El diseño de una comunidad virtual como estrategia de adaptación del profesorado a los postulados docentes del EEES»

- Casado Casado, L., Jaria i Manzano, J., Pallarès Serrano, A., «La clínica jurídica ambiental: una experiencia de aplicación del método clínico en el ámbito del Derecho Ambiental».

- Font i Mas, M., Marín Consarnau, D., «Com potenciar i gestionar l'aprenentatge actiu i l'avaluació de l'alumne en dret internacional privat».

- Franquet Sugrañes, M.T., Marín Consarnau, D., Marquès i Banqué, M., Rivas Nieto, E., «El contrato de aprendizaje en la enseñanza universitaria».

- Giménez Costa, A., González Bondía, A., «El uso de la herramienta wiki para la elaboración de trabajos colaborativos en el marco de una asignatura jurídica». Format pòster. Premi AQU Catalunya a la millor comunicació presentada en format pòster d'una experiència d'innovació.

⁴ Dret: http://www.aneca.es/modal_eval/conver_libroblanco_derecho.html.

- Oliveras i Jané, N., Román Martín, L., «La simulación parlamentaria como ámbito interuniversitario de aprendizaje». Format pòster. Finalista al premi AQU Catalunya a la millor comunicació presentada en format pòster d'una experiència d'innovació.

Difusió externa als mitjans de comunicació i a través de mitjans electrònics

- S'ha emès un reportatge sobre l'assignatura «Dret i presó» en el programa Campus 33 (Televisió de Catalunya), amb la finalitat de difondre l'experiència de Clinical Legal Education duta a terme per l'àrea de Dret Penal del Departament de Dret Públic de la URV, mereixedora del premi del Consell Social de la URV a la Qualitat Docent 2003 i de la distinció Jaume Vicens Vives a la Qualitat Docent Universitària 2003, ambdós en la modalitat col·lectiva (emès el 8 de desembre de 2003).
- Professors de la facultat participen habitualment en programes de ràdio i en la premsa local. Així mateix, les activitats de la FCJ en matèria de qualitat docent tenen ressò a la premsa.
- S'ha procurat la difusió externa de les activitats del GID a través d'altres mitjans electrònics. D'aquesta manera, podem esmentar la llista de discussió de Rediris Paideius – Innovación Pedagógica del Derecho (<http://www.rediris.es/list/info/paideius.html>) i el *Butlletí de l'Observatori Bolonya* de la Universitat Pompeu Fabra (<http://www.upf.edu/bolonya/obolonya/butllet/butlleti.htm>).
- Es va col·laborar, a petició d'AQU Catalunya, a la secció «Iniciatives en matèria de qualitat» d'*el Butlletí* núm. 26 (octubre-desembre de 2005) d'AQU Catalunya, amb l'article «Innovació i convergència europea a la Facultat de Ciències Jurídiques de la URV» (<http://www.aqucatalunya.cat>).

Difusió i promoció de la qualitat docent a partir de publicacions sobre docència universitària

- El professorat de la FCJ ha participat durant els últims dos anys en dinou publicacions sobre docència universitària.

CONCLUSIONS

Volem tancar aquesta memòria que us presentem amb algunes reflexions breus. Per començar i, des del punt de vista de l'equip humà, la presentació de la memòria coincideix amb el final de mandat de l'equip deganal que ha impulsat aquest canvi. És una satisfacció en el moment d'elaborar la memòria tornar a reflexionar sobre la tasca feta i tenir la certesa que s'han establert unes bases sòlides que ens permetran continuar avançant en el procés de canvi de model universitari.

D'altra banda, queda molta feina per fer. Aquesta feina consisteix a definir la dimensió òptima de grup, que varia en cada matèria i metodologia docent, redefinir la càrrega docent del professorat per poder fer de l'avaluació continuada i l'atenció personalitzada una realitat i, finalment —potser la tasca més complexa—, aconseguir que els professors deixem de pensar en la nostra feina com una tasca individual, en la qual fem transmissió de coneixements, per passar a treballar conjuntament per formar l'alumne en habilitats i competències. El fet d'aplicar noves metodologies docents i estratègies d'avaluació continuada de manera experimental ens ha fet veure que sovint es produeixen interferències. Cal planificar la feina de l'alumne no pas per assignatures, sinó de manera coordinada, i elaborar un cronograma que ens permeti distribuir adequadament el volum de treball de l'alumne per curs. En definitiva, és necessari no tan sols canviar la manera de fer classes, sinó també la manera d'entendre la missió docent. Som conscients, però, que la metodologia utilitzada, els resultats assolits i les eines amb què ens hem dotat per dur a terme aquest procés fins ara ens encoratgen a continuar afrontant els nous reptes de futur.

Per acabar, ja s'han definit algunes de les línies de treball futur. Avui la facultat està treballant en l'elaboració d'un pla de coordinació docent amb el propòsit de fer front a les mancances detectades en l'avaluació del període anterior. La finalitat d'aquesta acció se centra a inventariar les estratègies docents utilitzades pel professorat, contrastar-ne l'adequació al perfil de formació definit per a la titulació i proposar instruments de

coordinació que garanteixin una activitat docent equilibrada, en la qual les diverses metodologies docents implantades en les diferents assignatures no es destorbin mútuament, i en la qual el conjunt de l'activitat docent desplegada en les diferents assignatures garanteixi l'assoliment per part de l'alumne de les competències definides en el perfil de formació. Tot això, incidint particularment en aquelles activitats que tenen un caràcter transversal, les quals, per la seva naturalesa, corren el risc de ser menystingudes en favor de les competències específiques definides per a les diferents disciplines. També s'està treballant en la redefinició del Pla d'acció tutorial en la línia que ens han marcat tant les enquestes fetes als estudiants com les opinions dels professors que hi participen.

Molta de la documentació que s'esmenta aquí i també la nostra feina present es poden trobar al lloc web de la facultat (<http://www.fcj.urv.cat>) i al lloc d'Aulafutura (<http://www.aula-futura.net>). ■

**ADAPTACIÓ DE LES TITULACIONS
A L'ESPAI EUROPEU D'EDUCACIÓ SUPERIOR**

**PREMI
GRAU EN MEDIACIÓ LINGÜÍSTICA
A LA UNIVERSITAT POMPEU FABRA**

**ACCÈSSIT
LA PROVA PILOT D'ADAPTACIÓ A L'ESPAI
EUROPEU D'EDUCACIÓ SUPERIOR
A L'ESCOLA POLITÈCNICA SUPERIOR
DE CASTELLDEFELS DE LA UNIVERSITAT
POLITÈCNICA DE CATALUNYA**

PREMI

GRAU EN MEDIACIÓ LINGÜÍSTICA A LA UNIVERSITAT POMPEU FABRA

RESUM

El projecte pilot del Grau en Mediació Lingüística o GML és un pas essencial en el procés de renovació pedagògica i d'adaptació a Europa que ha emprès des de fa alguns anys la Facultat de Traducció i Interpretació de la Universitat Pompeu Fabra (UPF) per tal d'oferir uns estudis més internacionals, més actuals i més connectats amb les necessitats socials. El grau va arrencar el curs 2005-2006, amb un primer curs que va adaptar totes les assignatures a les directrius de l'EEES, i continuarà enguany amb l'adaptació total del segon i el tercer curs a aquestes directrius.

El projecte ha estat dissenyat, coordinat i avaluat per una comissió (la CAB o Comissió d'Adaptació a Bolonya) que va ser nomenada per la Junta de Centre, que ha tingut el suport de tot el professorat i dels serveis centrals de la universitat (sobretot del PQE o Programa de qualitat educativa) i que ha guiat el procés en tot moment. A més a més, el GML també ha tingut un responsable del projecte, que ha actuat d'interlocutor entre les diverses instàncies: la CAB, el Rectorat de la UPF i el col·lectiu de docents i estudiants. D'altra banda, a més del reconeixement oficial d'AQU Catalunya, el grau ha disposat de diversos ajuts complementaris per finançar-se —encara que modestos—, com, per exemple, el que concedia l'AGAUR (convocatòria d'ajuts a l'adopció de la metodologia ECTS a les universitats catalanes).

Pel que fa al pla acadèmic, el perfil de competències s'ha basat en el *Llibre blanc de Traducció i Interpretació*, elaborat per la

Conferència de Centres i Departaments Universitaris de Traducció i Interpretació (CCDUTI), sota els auspicis de l'ANECA. Això garanteix la idoneïtat i la fortalesa del projecte. Les estratègies docents han aprofitat els estudis previs de rendiment dels estudiants que havia elaborat el PQE per plantejar una proposta agosarada de reducció de presencialitat i d'increment de la qualitat de la interacció estudiant-docent. Els recursos d'aprenentatge han rendibilitzat diversos projectes d'autonomització i d'aprenentatge en línia que s'havien desenvolupat prèviament a la facultat i a la universitat i que presenten una gran versatilitat.

Per assegurar la qualitat de l'experiència, la CAB ha dissenyat diversos mecanismes de formació i coordinació del professorat, de seguiment de l'experiència i de recollida d'informació. El PQE ha dut a terme, coordinadament amb la CAB, una avaluació exhaustiva de l'experiència, que mostra els resultats positius tant pel que fa als estudiants com al professorat.

A grans trets, l'avaluació del primer curs del GML feta per docents i estudiants és molt positiva. Alguns dels punts que es valoren de manera global com a satisfactoris són: a) l'instrument didàctic del pla docent, que permet orientar i organitzar més bé l'aprenentatge; b) la programació de seminaris amb pocs estudiants, perquè incrementen la participació de l'aprenent a classe i la quantitat i la qualitat de la interacció amb el professor; c) l'augment del pes que té l'avaluació contínua en la nota final, que genera

una percepció millor de l'assoliment de les competències i dels progressos en l'aprenentatge, i d) l'aprofitament de l'Aula Global, de les TIC i, en general, dels materials generats per al GML. En canvi, les opinions del professorat i els estudiants no coincideixen en la valoració de l'assoliment de les competències i també mostren un aprofitament parcial de les tutories.

En conjunt, però, els resultats retraten una experiència acadèmica molt bona, amb un alt rendiment dels estudiants, amb un bon grau de satisfacció i amb algunes oportunitats rellevants de millora.

PRESENTACIÓ

La Facultat de Traducció i Interpretació (d'ara endavant, Til) té una curta però intensa història de renovació docent i de voluntat d'adaptació a l'EEES. Algunes de les iniciatives endegades més recentment són l'elaboració d'un nou pla d'estudis (2002) amb el propòsit, entre d'altres, de potenciar l'especialització temàtica de Til en tres àmbits (humanisticoliterari, tecnicocientífic i juridicoeconòmic), el desenvolupament de recursos electrònics per a l'aprenentatge de llengües i de traducció (Parles.upf) o la potenciació del treball en línia amb plataformes actuals, com ara Moodle. També val la pena esmentar que un dels estudis que ofereix la facultat (el segon grau de Lingüística, ara convertit en un màster de format EEES) va obtenir l'any 2004 la distinció Jaume Vicens Vives a la qualitat docent universitària pel projecte «Experiència pilot dels estudis de Lingüística. Experimentació d'un nou paradigma docent».

Des del principi, la facultat ha organitzat jornades anuals de coordinació i formació pedagògica dels docents, a més de dinamitzar la renovació amb una Unitat de Suport a la Docència (USD) molt activa i de fomentar el desenvolupament de projectes d'innovació docent. Alguns professors ubiquen la seva recerca en el camp de l'experimentació didàctica amb la recerca i han desenvolupat projectes pioners en l'ensenyament de les llengües i de la traducció, els quals han estat finançats amb ajuts competitius de la Generalitat i de la mateixa UPF.

Finalment, també convé destacar que tant la llicenciatura de Til com el GML inclouen una estada obligatòria d'un trimestre en una universitat estrangera, la qual cosa ha facilitat l'establiment de contactes amb centres europeus i la internacionalització dels estudis i de les propostes metodològiques d'ensenyament-aprenentatge. La nostra facultat és la que té el percentatge més alt d'intercanvis a la UPF.

En aquest marc, cal considerar l'experiència del projecte pilot de Grau en Mediació Lingüística com un pas més en aquest camí. El projecte d'experimentació, com també el procés de treball i els òrgans que els havien de dur a terme, van ser

discutits i aprovats per la Junta de Centre de la facultat després que fossin acordats amb el Rectorat de la facultat. La Junta de Centre va considerar oportú crear i dotar una Comissió d'Adaptació a Bolonya (CAB), formada per les autoritats de la facultat i per representants de totes les àrees de coneixement, per dirigir tot el procés de disseny i d'implantació del GML.

Durant el curs 2005-2006, el GML va arrencar amb un primer curs amb totes les assignatures adaptades a les directrius de l'EEES, i amb una estreta coordinació entre els equips docents de les assignatures i la CAB. A l'apartat de «Resultats» presentem i comentem amb una mica de detall les valoracions dels estudiants i dels docents d'aquest primer curs.

El curs 2006-2007, el GML ha continuat amb un segon curs també totalment adaptat, en un context encara millor, atès que tots els estudis del centre, tant de grau com de postgrau, s'han adaptat del tot a l'EEES: la llicenciatura de Til adapta també el tercer i el quart curs i l'antic segon cicle en Lingüística (que ja seguia les directrius de l'EEES) es transforma en un màster, coordinat amb els nous postgraus, que substitueixen el doctorat previ. Sens dubte, el fet que tots els estudis, els aprenents i els docents segueixin estudis planificats segons l'EEES facilita la coordinació i incrementa la qualitat educativa.

EL PERFIL DE COMPETÈNCIES

Com que la formació oferta al GML té una orientació decididament competencial, l'elecció del perfil de competències en mediació lingüística és un element essencial del grau. Per això, el disseny del currículum recorre als estudis més actuals i legítims, a fi de garantir la connexió amb les necessitats i els interessos reals. D'aquesta manera, el perfil de competències segueix els plantejaments del *Llibre blanc de Traducció i Interpretació*, elaborat per la Conferència de Centres i Departaments Universitaris de Traducció i Interpretació (CCDUTI), sota els auspicis de l'ANECA (http://www.aneca.es/modal_eval/docs/libroblanco_traduc_def.pdf), en què va participar activament el Deganat de la Facultat de Til de la UPF. En concret, el pla curricular del GML es basa en tres elements fonamentals, que són els perfils professionals de Til, les competències transversals i les competències específiques.

Pel que fa al primer element, el llibre blanc esmentat recomana basar el futur grau en Til en diversos perfils professionals, que sorgeixen a partir de l'anàlisi de diversos documents (enquesta als llicenciats sobre les ocupacions més freqüents, enquesta als empresaris sobre perfils professionals necessaris, anàlisi comparativa dels estudis de Til a tot Europa, etc.). Aquests són els cinc perfils bàsics en què es basa el GML:

PERFILS PROFESSIONALS DEL GRAU EN MEDIACIÓ LINGÜÍSTICA

Perfil 1. *Traductor professional «generalista»*, amb aquests trets: interès per les llengües i les cultures; domini perfecte de la llengua materna, i profund de les llengües de partida, i domini de les eines informàtiques; capacitat d'adaptació a entorns professionals variables, i capacitat de treball en equip.

Perfil 2. *Mediador lingüístic i cultural*, amb coneixements de les llengües i les cultures maternes i estrangeres, per poder gestionar clients estrangers i posar en contacte interlocutors procedents de diversos entorns, tant en àmbits comercials com culturals, socials o econòmics.

Perfil 3. *Intèrpret d'enllaç*, amb coneixements perfectes de la llengua materna i de les de partida; coneixements culturals de l'àrea o l'àmbit temàtic; domini de les tècniques bàsiques d'interpretació (anàlisi, síntesi, anotació, gestió terminològica, etc.); capacitat de treball en equip; curiositat per analitzar els contextos socioculturals i les necessitats comunicatives d'ambdues parts, etc. (la formació en interpretació de conferències es reserva per al postgrau, atesa la complexitat del perfil).

Perfil 4. *Lector editorial, redactor, corrector i revisor*, amb coneixements en gramàtica, ortotipografia i edició; capacitat de redacció i correcció, de galerades i segones proves, i de gestió de documents, i domini de les eines informàtiques corresponents.

Perfil 5. *Lexicògraf, terminòleg i gestor de projectes lingüístics*, amb coneixements de documentalisme, terminologia i bases de dades; capacitat d'elaboració de protocols lexicogràfics i terminològics; coneixement contrastiu de diverses llengües i cultures; gestió de projectes, etc.

Així doncs, el GML forma en aquests perfils professionals que el *Llibre blanc de Traducció i Interpretació* ha identificat com a més rellevants i necessaris. Per això, constitueix una proposta de grau molt actual, atractiva i competitiva.

Aquests perfils professionals es tradueixen en documents curriculars del GML amb l'especificació de competències transversals bàsiques i competències específiques, que són a la base del currículum i dels programes de les assignatures que configuren el GML. Pel que fa a les competències transversals (el segon element del perfil competencial), el GML ha elegit, entre les que ofereix el *Llibre blanc de Traducció i Interpretació*, les següents:

LES COMPETÈNCIES TRANSVERSALS DEL GRAU EN MEDIACIÓ LINGÜÍSTICA

Instrumentals

- Capacitat d'anàlisi i síntesi
- Capacitat d'anàlisi de situacions i resolució de problemes
- Raonament crític
- Capacitat de cerca documental i de fonts de recerca
- Capacitat de gestió de la informació
- Coneixements d'informàtica
- Capacitat de presa de decisions
- Capacitat d'organització i planificació
- Creativitat
- Capacitat de comunicació oral i escrita en llengües pròpies
- Coneixement i ús de dues llengües estrangeres
- Coneixement de la cultura pròpia

Interpersonals

- Habilitat en les relacions interpersonals
- Capacitat de treball en equip
- Capacitat de treball individual
- Capacitat de treball en un context internacional
- Capacitat de treball en equips de caràcter interdisciplinari
- Adaptabilitat a contextos internacionals/ paneuropeus
- Iniciativa, coordinació i lideratge

Sistemàtiques

- Capacitat d'aplicació de coneixements a la pràctica
- Reconeixement de la diversitat i la multiculturalitat
- Capacitat de comprensió d'altres cultures i costums
- Motivació per a la qualitat
- Capacitat d'aprenentatge autònom i de formació contínua
- Adaptació a noves situacions
- Disseny i gestió de projectes

Les competències específiques d'una titulació de caràcter humanístic i aplicat són molt àmplies. Les que ha seleccionat el GML segueixen també les directrius del *Llibre blanc de Traducció i Interpretació*:

- Excel·lència en el domini de la llengua pròpia, escrita i oral.
- Domini receptiu oral i escrit, pel cap baix, de dues llengües estrangeres.
- Domini productiu oral i escrit de com a mínim una llengua estrangera.
- Coneixement de cultures i civilitzacions estrangeres.
- Coneixements especialitzats en un o més àmbits temàtics.
- Capacitat de traduir.
- Capacitat de poder reflexionar sobre el funcionament de la llengua.
- Capacitat de poder reflexionar sobre la tasca de la traducció.
- Domini d'eines informàtiques aplicades a la mediació lingüística, inclòs el domini de tècniques de traducció assistida / localització.
- Destresa per a la cerca d'informació/ documentació.
- Capacitat d'interpretar.
- Domini de la traducció especialitzada en almenys un àmbit temàtic i coneixement de la terminologia d'aquest àmbit en una llengua com a mínim.
- Coneixement dels aspectes professionals, legals i econòmics de la mediació lingüística.
- Rigor en la revisió i el control de qualitat de la mediació lingüística.
- Capacitat de dissenyar i gestionar projectes lingüístics.

Sens dubte, es tracta de les competències específiques més comunes de les diverses assignatures del GML, que fan èmfasi en els aspectes procedimentals i actitudinals de la pràctica de Til. A més d'aquestes competències, cada assignatura o grup d'assignatures especifica encara més algunes competències particulars del seu àmbit o disciplina.

LES ESTRATÈGIES DOCENTS

És clar que el GML adopta el sistema basat en l'ECTS (European Credit Transfer System), que fa èmfasi en l'activitat de l'estudiant més que no pas en la del docent, i que també segueix les directrius del mateix pla pilot d'experimentació, pel que fa al nombre de crèdits per trimestre i per curs i a l'orientació docent (convé recordar que el calendari acadèmic de la UPF és trimestral). Per això, en aquest apartat ens centrarem a explicar sobretot les idees més originals o pròpies de l'oferta del GML.

En primer lloc, el GML adapta per als estudis de Til la proposta metodològica que va elaborar per a tots els estudis de la UPF, el Programa de qualitat educativa, la qual es va plasmar primer en el document *El mètode Bolonya. Guia per al professorat dels estudis de grau* i posteriorment en el *Manual d'introducció a la docència*, que es pot consultar a la intranet de la universitat. Aquesta proposta adopta la metodologia anomenada *learning by doing* o metodologia activa, que fonamentalment es basa a «aprendre per mitjà de l'acció i de la reflexió sobre el procés d'aprenentatge».

La proposta adopta també un model d'ensenyament-aprenentatge semipresencial, que compagina unes classes presencials bàsiques amb el treball d'autoaprenentatge. L'activitat presencial i no presencial s'articula a partir de tasques pràctiques, basades en diversos tipus d'activitat a l'aula, com ara la resolució de problemes, els encàrrecs de treball (de traducció, redacció, interpretació, etc.) i els estudis de cas.

Aquestes tasques poden ser individuals o d'equip, poden tenir volums i períodes d'execució diversos (setmanals, bisetmanals, trimestrals, etc.) i es corresponen amb el perfil competencial predeterminat de l'assignatura, a més d'exigir l'estudi dels continguts i la pràctica de les habilitats tècniques corresponents. D'aquesta manera, els programes i els processos d'ensenyament tradicional de les assignatures se substitueixen per una proposta molt més activa, basada en l'activitat de l'estudiant i en la consecució de resultats sobre una tasca.

Per poder resoldre aquestes tasques, l'aprenent està obligat a seguir les instruccions que es donen en les classes presencials, a consultar el docent en els seminaris i en les tutories i a desenvolupar el treball personal. Part d'aquest treball es pot fer en línia des de les plataformes habilitades per a això. D'aquesta manera, seguint aquest model, les assignatures permetran, a partir d'unes directrius i uns objectius comuns, que l'estudiant segueixi el seu propi itinerari de treball, amb l'assessorament personalitzat per part de l'equip de docents.

Aquesta proposta metodològica és possible gràcies a l'organització de l'assignatura en diversos tipus de sessions i activitats, que sintetitzem tot seguit:

■ Sessió de «grup gran» o magistral.

Constitueix entre el 50 i el 60% de la presencialitat i es materialitza en una sessió setmanal durant deu setmanes. Sol agrupar tots els estudiants d'una assignatura, encara que per a les matèries troncales se solen fer dos grans grups de 50-60 persones. Perd volum i importància amb relació al model d'ensenyament abans del GML, però continua tenint la funció vertebradora de l'assignatura (a més del pla docent; vegeu més endavant). En la sessió de grup gran, tots els docents estan en contacte amb el docent principal (*senior*, organitzador de l'assignatura); és també la sessió en què es presenten les tasques que cal fer, els recursos per resoldre-les i les nocions teòriques bàsiques, a més de la bibliografia més útil.

■ Sessió de «grup petit» o seminari.

Constitueix entre el 40 i el 50% de la presencialitat i es materialitza en una sessió setmanal durant deu setmanes. (En alguns casos, no hi ha seminari la primera setmana o la darrera, que es dediquen a presentar l'assignatura i a sintetitzar-la i que, per això, no tenen tasques pràctiques.) Cada seminari sol tenir entre dotze i setze estudiants, la qual cosa significa que l'equip docent imparteix diverses vegades cada seminari, a fi de poder atendre tots els estudiants en grups petits.

El seminari és una sessió de treball interactiva centrada en una tasca predeterminada. Els estudiants compareixen al seminari amb la tasca resolta o en procés de resolució i tenen l'oportunitat de preguntar dubtes, de presentar el treball als companys o de col·laborar amb el docent per millorar la tasca. És el principal mecanisme d'avaluació continuada de l'assoliment de les competències, juntament amb la tutoria. Alguns seminaris es desenvolupen en aules d'informàtica o d'interpretació, de manera que s'orienten més cap a l'assoliment de destreses procedimentals, que requereixen un treball concret amb eines didàctiques o tecnològiques.

- **Treball autònom i en equip.** El treball autònom i en equip que duu a terme l'estudiant és el centre del procés d'aprenentatge —plantejat en la sessió magistral de gran grup—, que es descriu en el pla docent (vegeu més endavant) i que s'assessora i s'avalua continuadament amb els seminaris i les tutories. Encara que és molt difícil de quantificar, ateses les variacions individuals degudes a l'estil d'aprenentatge o el nivell de partida, i també a la naturalesa diversa de cada assignatura, els càlculs curriculars el situen en el 65% del volum total d'activitat d'aprenentatge, mentre que la presencialitat només ocupa el 35% del temps de dedicació a l'estudi (40 hores setmanals).¹ Els equips docents i la CAB vetllen perquè les tasques pràctiques que han de fer els estudiants en cada assignatura i en el conjunt s'adeqüin al temps disponible.

- **Tutoria.** És l'element que es resisteix més a la quantificació, atesa la seva diversitat i versatilitat. Pot ser individual o grupal, presencial o en línia, i pot tenir objectius i plantejaments molt variats, des de resoldre una tasca concreta programada fins a fer una valoració global de l'aprenentatge d'un estudiant. En la planificació del GML s'han plantejat diverses iniciatives per dinamitzar les tutories, com ara reservar espais d'aula per poder atendre grups d'estudiants (i solucionar els problemes de la manca d'espai personalitzat), fer formació específica en tutories, promoure les tutories en línia per mitjà de xat o correu electrònic (amb la plataforma Moodle) i difondre propostes de protocols de treball per equips d'assignatura.

Queda per comentar una estratègia important, encara que no afecti el conjunt de matèries: el disseny del GML inclou l'elaboració d'un projecte final de grau com a assignatura de lliure elecció en el darrer tram de la titulació objecte de prova pilot (tercer curs). Es tracta d'un espai d'aprenentatge interdisciplinari, centrat en la síntesi i l'aplicació, que també aspira a connectar encara més l'estudiant amb l'entorn laboral en què s'haurà d'inserir. Aquest projecte està tutoritzat per un docent especialista del tema que ha triat l'estudiant i és avaluat per un tribunal.

Per acabar, volem presentar breument una eina molt útil per poder implantar aquestes estratègies docents en cada assignatura. Es tracta del pla docent, que consisteix en un document (en paper o electrònic) que recull, organitza i estandarditza per a tots els estudiants i el professorat el procés d'ensenyament-aprenentatge de cada assignatura. Cada assignatura disposa d'un pla docent que recull aquestes dades:

- Competències transversals i específiques per assolir, relacionades amb els continguts.
- Continguts conceptuals, procedimentals i actitudinals.
- Criteris d'avaluació, instruments, calendari i, en alguns casos, exemples amb resposta.
- Programació de les activitats d'aprenentatge: descripció dels tipus principals (classes magistrals, seminaris, tallers, etc.), calendari, i especificació de les tasques que ha de fer l'estudiant (objectiu, format, estructura, extensió, etc.). Atesa l'estructura trimestral dels ensenyaments de la UPF, aquesta concreció implica una planificació setmanal de les activitats.
- Informacions organitzatives de cada assignatura: aulari, temporalització, dades de contacte del professorat, pàgines web interconnectades, etc.
- Recursos didàctics: bibliografia, videografia, materials en línia, dossiers, etc. En alguns casos, els recursos inclouen exemples resolts de les tasques que han de fer els estudiants, orientacions per dur a terme aquestes tasques, consells, material de consulta, etc.

En conjunt, el pla docent és l'eina que recull tota la informació de cada assignatura i que permet que els estudiants sàpiguen què han de fer en tot moment i per què. A la intranet de la Facultat de Traducció i Interpretació hem creat una pàgina web específica sobre l'adaptació a l'EEES i sobre el GML, que conté bona part dels plans docents de cada curs. Que tot el col·lectiu docent tingui accés a aquests plans és útil perquè li permet conèixer molt més bé tot el que fan els estudiants en les altres assignatures, en el conjunt del grau.

¹ A grans trets, cada trimestre té dotze setmanes de classe per cursar cinc assignatures del GML, que tenen quatre crèdits cadascuna. Si considerem que l'estudiant estudia 40 hores setmanals, surten unes 480 hores de dedicació per trimestre, que corresponen a unes 96 hores per assignatura. També esquematitzant una mica, cada assignatura té entre 25 i 30 hores de classe (entre deu i quinze de seminari i entre deu i quinze de gran grup), a més de tenir entre tres i quatre hores d'activitats d'avaluació, que corresponen al 30 o el 35%, més o menys.

ELS RECURSOS D'APRENENTATGE

També ens referirem sobretot als aspectes específics i propis de Til que concorren en el GML. En aquests moments, el GML es cursa a l'edifici Rambla de la UPF, que disposa d'aules suficients per a les sessions de grup i de seminari, com també de tutoria. L'edifici també té quatre aules d'informàtica, un laboratori d'idiomes, una aula multimèdia, quatre sales de reunions i dues aules d'estudiants. Convé destacar la versatilitat i les possibilitats tècniques que ofereix l'aula multimèdia, que permet desenvolupar el treball autònom en la formació oral de llengües estrangeres o en les pràctiques d'interpretació. A més a més, la biblioteca de l'edifici Rambla disposa d'un fons bibliogràfic considerable i de diversos espais i equipaments per a la consulta i per al treball personal de professors i estudiants.

Una de les preocupacions transversals del GML és fomentar l'ús de les TIC i preparar els estudiants per a la comunicació electrònica del present i del futur, que té una importància essencial en Til. Per això, s'ofereixen tres grans plataformes de treball i recursos, que es combinen d'una manera particular en cada assignatura:

- Aula Global (AG, a la intranet UPF). És la plataforma electrònica de la UPF, una intranet exclusiva dels estudiants, els professors i el PAS. És un espai virtual de comunicació i d'aprenentatge que complementa el model formatiu presencial. Fou dissenyada per a la mateixa UPF l'any 1998 i s'ha renovat i ampliat periòdicament. Està integrada al Campus Global, que acull tots els recursos electrònics de recerca, administració i gestió de la UPF. Cada assignatura té un espai propi, amb recursos informatius, didàctics i comunicatius personalitzats, amb fòrums, llistes de distribució específiques, pàgines web connectades, espai per penjar materials, etc. És la plataforma que coneixen i usen més els estudiants, atès que és la més generalitzada i la que també s'utilitza per fer avaluacions en línia, convocatòries d'exàmens, avisos de secretaria, de cada professor o assignatura, etc.

- Moodle UPF (<http://parles2.upf.es/moodle/>). Aquesta plataforma lliure d'aprenentatge, que respon al nom de Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment (<http://moodle.org/>) i que ja és molt coneguda i estesa a Catalunya, va entrar en funcionament a la Facultat de Traducció i Interpretació, amb l'inici del GML, en algunes assignatures que trobaven poc flexible l'Aula Global. Ràpidament va guanyar popularitat i diverses assignatures que treballaven amb l'AG van migrar voluntàriament a Moodle, a fi d'aprofitar la versatilitat que té aquesta plataforma. Per exemple, alguns qüestionaris de diagnòstic del nivell inicial de coneixement de llengües que es feien manualment van passar a tenir un format electrònic i autocorrectiu amb l'aplicació Hot Potatoes, que Moodle permet integrar. La facultat va acollir aquesta proposta, ha consolidat el servidor i el servei d'atenció que assessorava professorat i estudiants i preveu desenvolupar accions formatives per incrementar-ne i millorar-ne l'ús.
- Parles.upf (http://parles.upf.es/index_no_registrado.htm). La Facultat de Traducció i Interpretació disposa des de l'any 1997 d'aquesta plataforma electrònica de recursos, que s'ha integrat a la intranet de la UPF (Aula Global) i que és accessible a tota la comunitat universitària. Parles.upf és l'entorn virtual on conflueixen els projectes d'innovació docent de Til pel que fa a l'aprenentatge de les llengües maternes i estrangeres, la traducció i la lingüística (terminologia, lingüística computacional, etc.). La plataforma ofereix recursos diversos d'aprenentatge per a ús autònom, encaminats a assolir les competències específiques del traductor i l'interpret. En concret, hi podem trobar:
 - Un banc de textos traduïts i paral·lelitzats (BANCTRAD), que permet fer consultes en línia en les diverses combinacions lingüístiques (anglès / alemany / francès – català / castellà).

- Un centre de redacció, que desenvolupa la redacció acadèmica en llengües A (català i castellà) i que consta d'un apartat de textos acadèmics i d'un altre de textos jurídics.
- Uns itineraris d'autoaprenentatge de llengües estrangeres (anglès, alemany i francès), tant pel que fa a discursos generals com a discursos d'especialitat.
- Uns itineraris d'autoaprenentatge de traducció general, també en diverses llengües i amb mostres d'exercicis autocorrectius i textos originals i traduccions comentades.
- Un banc de dades terminològiques (UPF_TERM), que permet fer consultes plurilingües.

En conjunt, pel que fa a aquesta tercera plataforma, hi ha dos grans grups de materials: els d'autoaprenentatge i els recursos. Els primers consisteixen en activitats o exercicis interactius i autocorregibles, com ara els itineraris o moltes de les activitats del centre de redacció. Els segons són bases de dades o programari específic de consulta diversa, com ara el banc de dades terminològiques o el banc de textos paral·lelitzats. Ambdós conjunts estan estretament lligats i, per tant, es complementen. Convé explicar, també, que són els mateixos exercicis dels estudiants (les traduccions, les redaccions, etc.) les fonts que alimenten bona part d'aquests recursos, sota la supervisió dels docents corresponents.

Un darrer grup electrònic de materials d'autoaprenentatge que complementa els grups anteriors és el SALC (Servei d'Autoaprenentatge de Llengua Catalana), amb proves de diagnòstic, exercicis autocorrectius i itineraris d'aprenentatge autònom sobre normativa catalana. Aquest recurs és útil per als estudiants que vénen de fora de Catalunya i que inicien els seus estudis d'aquesta llengua, amb l'itinerari D del pla d'estudis.

MECANISMES PER ASSEGURAR LA QUALITAT DE L'ADAPTACIÓ

Tal com ja s'ha dit, per dissenyar, implantar i avaluar el GML, com també per fer-ne el seguiment, la Junta de Centre de la Facultat de Traducció i Interpretació va nomenar la Comissió d'Adaptació a Bolonya (CAB), que està formada pel degà dels estudis, el vicedegà d'ordenació docent, la coordinadora específica de l'experiència pilot del GML, la responsable de la Unitat de Suport a la Docència i quatre membres més de la Junta de Centre. Aquestes persones van ser elegides molt estratègicament per representar les cinc llengües de la facultat (alemany, anglès, castellà, català i francès) i bona part de les àrees de coneixement (lingüística, llengua, traducció i literatura, i interpretació). Entre aquestes persones hi ha també una exdegana dels estudis i la secretària del departament que nodreix el professorat que imparteix bona part de les assignatures del GML, la qual cosa dóna més legitimitat a la CAB i facilita la coordinació amb la resta d'unitats de la UPF. La coordinadora específica i responsable ha actuat com a interlocutora entre les diverses instàncies implicades en el projecte, com ara el Rectorat, el Deganat, la CAB i els equips docents i els estudiants.

Els mecanismes principals que ha desenvolupat la CAB per garantir la qualitat del GML són els següents:

Creació d'equips docents i coordinació. La CAB ha organitzat els equips docents i les assignatures implicades en el GML per tal que qualsevol professor tingui la informació i l'assessorament necessaris per abordar l'experiència. D'aquesta manera, al principi va crear vuit equips de dos o tres docents, experimentats en les matèries corresponents, per elaborar els perfils competencials i els programes marc (uns primers programes més generals) de les assignatures de primer i segon curs del GML. Aquest programa marc ha fet de guia per a la resta de professorat, tant per a l'elaboració dels plans docents com per a l'organització de les assignatures. D'altra banda, la CAB també va agrupar totes les assignatures del GML (i el professorat que les imparteix) en quinze àrees

temàtiques afins i ha atribuït a cadascun un coordinador o tutor, que és membre de la CAB. Aquesta persona és la responsable d'atendre de manera més personalitzada les necessitats de cada col·lectiu i de comunicar-les als òrgans gestors del GML. Aquesta organització per àrees i coordinadors vinculats a la CAB ha estat molt positiva per solucionar els inconvenients que han sorgit puntualment al llarg del curs.

Formació específica i continuada en l'adaptació. Des de l'inici de l'experiència, la CAB ha organitzat diverses activitats específiques de formació dels equips docents implicats en el GML. Abans d'iniciar el GML, hi va haver un programa intensiu de reunions, sessions de coordinació i lliurament de materials sobre les directrius generals de l'EEES, l'ensenyament centrat en l'aprenent i en els perfils competencials, les competències transversals i específiques, etc. (També convé aclarir que alguns dels professors del GML ja havien rebut i seguit una formació completa en aquestes qüestions, perquè havien participat també en la llicenciatura de segon cicle de Lingüística, que ja va néixer adaptada a l'EEES; aquest fet va facilitar el procés de formació.) A la fi del primer any, el juliol de 2005, es van celebrar unes jornades de coordinació i formació internes, de dos dies de durada, en què diversos professors van presentar els plans docents i les experiències d'aprenentatge en la seva assignatura, a més de reflexions personals sobre l'EEES i recomanacions per al futur. Un matí d'aquestes jornades va estar dedicat a la formació en «tutories», sota la direcció del professor Sebastián Rodríguez, de la UB, que recentment ha publicat un volum sobre aquest tema.

Increment dels recursos bibliotecaris. L'enfocament centrat en l'estudiant i la reducció de la presencialitat provoquen inevitablement un increment de l'ús dels recursos d'informació: com que l'estudiant no té tants apunts ni tantes classes magistrals, és més important el que llegeix, el que escriu i les tasques que ha de resoldre. Per exemple, comporta que ha de consultar més les gramàtiques o els diccionaris i, per tant, que cal que a la biblioteca n'hi hagi més exemplars. La CAB es va encarregar de gestionar i racionalitzar les peticions del professorat, a més

d'incrementar el pressupost per a l'adquisició bibliogràfica, amb aportacions de la facultat i del departament i amb alguna partida dels ajuts rebuts.

Equip de becaris que donen suport als docents. Un altre aspecte important que incrementa la seva importància és el material didàctic: els exercicis, els apunts, els esquemes, etc. No solament tenen més pes en el conjunt de l'assignatura, sinó que també són més consultats i usats per l'aprenent. A fi de facilitar que els professors poguessin posar més material a la disposició dels estudiants, i a fi de presentar-lo en línia (de manera que fos més accessible a tothom i a tothora), la CAB va gestionar la contractació de tres becaris que donaven suport tècnic als equips docents. Eren tres estudiants de Til que van dedicar nou hores setmanals a aquestes tasques de suport a canvi d'una modesta dotació econòmica. Aquests becaris foren seleccionats per mitjà d'un concurs públic, elegits pel seu bon expedient acadèmic, pels coneixements bàsics en informàtica i per la seva competència lingüística (entre els tres becaris havien de poder donar resposta al professorat que treballa amb cinc llengües). Alhora que iniciaven les tasques de suport, van rebre una breu formació inicial en alguns programes informàtics, a fi de poder complir més bé les tasques establertes. La responsable específica del GML va actuar com a coordinadora d'aquests becaris i es va encarregar de distribuir les tasques que reclamaven els equips docents. Bona part de les tasques van consistir a digitalitzar materials, elaborar els plans docents en format de pàgina web per penjar-los a la intranet, preparar i buidar qüestionaris de diagnòstic, etc.

Adaptació de diverses iniciatives de formació, informació i tutorització dels estudiants. La CAB també s'ha responsabilitzat d'adaptar al GML algunes iniciatives que ja s'havien posat prèviament en marxa als diversos estudis de Til. Algunes d'aquestes iniciatives han estat:

- Sessions inicials d'acollida. Els estudiants que entren per primer cop a la facultat reben durant les primeres setmanes del primer curs diverses sessions d'informació i formació sobre el centre, els estudis i aspectes variats del funcionament de la universitat (biblioteca, Aula Global). Són sessions intensives, de dues hores, voluntàries, en què es donen unes primeres orientacions essencials i es lliura un material bàsic de guia a fi que l'estudiant es pugui anar familiaritzant amb el nou entorn educatiu. A partir del curs 2005-2006, amb l'arribada del GML, aquestes sessions es van adaptar al context de l'EEES i es va fer èmfasi en el nou model d'ensenyament-aprenentatge i en les habilitats que requereix l'estudiant.

- Tutories especials. Com que el salt de l'institut a la universitat és gran, fa anys la facultat va posar en marxa diversos programes modestos d'atenció als estudiants, a fi de facilitar-los aquest pas important. Un primer programa o iniciativa és el dels *tutors de primer curs*, que són un conjunt reduït de professors (entre vuit i deu) que es reparteixen tots els estudiants nous, de manera que cada estudiant tingui un professor tutor. Aquests tutors solen convocar els estudiants a l'inici del curs per explicar-los més detalladament les qüestions organitzatives i per oferir-se per a qualsevol dubte o problema que puguin tenir. Al llarg del curs, els estudiants poden adreçar-se lliurement al tutor, i el tutor també pot consultar l'expedient dels estudiants per verificar que van bé.

Una segona iniciativa paral·lela és disposar d'un *tutor d'estudiants en risc*, que sol correspondre a un docent experimentat que confecciona una llista dels estudiants que tenen alguna assignatura en darrera convocatòria i que corren el risc d'haver d'abandonar els estudis: el tutor es posa en contacte amb aquests estudiants, avisa també els seus professors i intenta detectar possibles problemes quan encara hi ha temps per esmenar-los. De moment, aquest tutor no ha hagut d'actuar gaire en el primer curs del GML, però està preparat per fer-ho quan calgui.

- **Elaboració d'una intranet del GML i de l'adaptació a l'EEES.** La posada en comú dels plans docents i de les diverses iniciatives que van sorgint en un procés tan dinàmic com és el de l'adaptació a l'EEES exigeix un instrument de comunicació ràpid i disponible que permeti tenir en tot moment i a tot arreu la informació més actualitzada. Per això, a partir d'aquest curs ha entrat en funcionament aquesta pàgina web específica, «Til a l'EEES», que recull tots els plans docents i altres documents sobre el GML i l'adaptació a l'EEES, a la nostra universitat i en altres d'afins, que també tenen estudis de Til. Està allotjada a la intranet de la facultat.

- **Participació en diverses comissions de la universitat.** La CAB, representada per la coordinadora del GML o per algun altre membre, participa en les comissions següents, vinculades amb el GML i amb l'adaptació a l'EEES:

- Comissió Interna de Seguiment de la Prova Pilot (intraestudis i interestudis). És un grup de treball constituït per l'equip de direcció dels estudis, la coordinació de la prova pilot, la direcció del Programa per la qualitat educativa i els responsables institucionals de planificació i avaluació i del desenvolupament de l'EEES a la UPF. Aquesta comissió també coordina el Pla d'avaluació de l'experiència pilot (PAEP), que és el programa global d'avaluació de les experiències pilot a la UPF. La participació en aquesta comissió permet a la CAB tenir una perspectiva més àmplia de les experiències pilot i de les adaptacions a l'EEES d'altres estudis, com també disposar de criteris externs sobre l'adequació dels processos d'ensenyament-aprenentatge al nou paradigma docent. Es troba periòdicament per fer el seguiment del GML i de la resta d'experiències a la UPF.

- Comissió Mixta de Seguiment. És un grup de treball integrat per agents externs (experts en àmbits didàctics, referents de l'entorn professional i social relacionat amb la Til) i interns (membres de la CAB) que revisen la proposta del GML i que poden aportar indicadors d'ajustament als requeriments més professionalitzadors. Alguns d'aquests membres externs són representants de les institucions i de les empreses on els estudiants de quart curs poden fer unes pràctiques professionals com a assignatura optativa. Es troba ocasionalment per avaluar les dades de l'experimentació i per aportar idees.

En conjunt, aquests mecanismes de construcció, seguiment i avaluació de l'experiència pilot del GML permeten garantir que s'està duent a terme amb un nivell òptim de qualitat. El fet d'aprofitar i integrar experiències o programes previs al GML és positiu, perquè facilita la migració dels estudiants i del professorat cap a un paradigma d'ensenyament nou, que en altres aspectes comporta canvis bruscos i importants.

Amb vista al futur, iniciat el segon any acadèmic del pla pilot, la CAB continua treballant en la implantació progressiva del tercer i darrer curs. Entre les tasques que té previst dur a terme aquest curs destaca la revisió dels plans docents i dels programes (amb el perfil competencial) de les diverses assignatures de primer i segon curs, la identificació de les possibles disfuncions actuals respecte a l'especialització excessiva, la repetició de continguts i la situació de les disciplines en el currículum del GML.

RESULTATS I FITES ACADÈMIQUES

L'avaluació de l'experiència es va fer en algunes assignatures de cada trimestre del GML i va tenir en compte tres aspectes: el rendiment acadèmic dels estudiants en comparació del dels tres anys anteriors, el grau de satisfacció dels estudiants i dels docents, i el procés d'ensenyament-aprenentatge seguit, segons la percepció que en tenien els estudiants i el professorat.

Els resultats es van detallar i comentar en tres informes extensos, de 30 pàgines cadascun, que no és possible reproduir aquí i que, pel seu caràcter tècnic, tampoc no són a la pàgina web oberta de la UPF, però que es poden consultar al PQE i a la Facultat de Traducció i Interpretació. Per tant, a continuació només exposarem els resultats més rellevants de cadascun dels tres aspectes anteriors, a més d'interpretar-los i comentar-los.

Pel que fa al rendiment acadèmic, els resultats mostren molta estabilitat entre el primer curs del GML (2005-2006) i el primer curs de Til en les tres edicions immediatament anteriors (2002-2003, 2003-2004 i 2004-2005). Si bé el percentatge d'estudiants que aproven l'assignatura augmenta molt lleugerament en alguna assignatura i en algun trimestre, el resultat general és d'estabilitat, més enllà de les oscil·lacions circumstancials. Les dades sobre la mitjana de notes o el percentatge d'abandons obtenen resultats semblants.

Pel que fa al grau de satisfacció, les dades utilitzades tenen una procedència diversa: els qüestionaris d'avaluació del professorat que emplen els estudiants i una enquesta específica sobre l'adaptació a l'EEES que els uns i els altres van respondre en línia, a més de l'encreuament de les dades. Els resultats generals sobre l'experiència varien segons les assignatures, però en general mostren un increment de la satisfacció de docents i estudiants, que se situa en un valor de 8 punts sobre 10. Més endavant en comentarem alguns aspectes concrets.

Finalment, pel que fa a la percepció que tenen els estudiants i els docents del procés d'aprenentatge seguit al GML, l'avaluació va obtenir dades concretes, també a partir de les

enquestes d'opinió, sobre diversos elements del procés educatiu, com ara la utilització de l'Aula Global, el pla docent, l'estructura en seminaris i grups grans, els materials didàctics, etc. Aquí, les dades són encara més atomitzades i variables, però interessants. Podem destacar-ne les qüestions següents:

1. **Pla docent.** Es fa una valoració positiva del pla docent com a eina d'orientació. La majoria d'estudiants considera que el pla docent els ha orientat bastant o molt en les assignatures de GML. Tenint en compte que el model d'ensenyament-aprenentatge emprat al GML és força més complex i variat que l'anterior, cal considerar força significatiu aquest resultat.
2. **Avaluació continuada.** S'atorga importància a l'avaluació contínua, que genera una percepció més gran de l'assoliment de les competències i dels progressos en l'aprenentatge. Estudiants i docents coincideixen en el fet que en les assignatures del GML hi ha hagut molta o força avaluació continuada. La interpretació que cal fer d'aquesta dada és també positiva, perquè alguns estudis anteriors a la implantació del GML i l'EEES que havien analitzat longitudinalment el volum de dedicació a l'estudi de l'estudiant en un trimestre mostraven una tendència a concentrar l'activitat discent en les darreres setmanes del període lectiu, coincidint amb els exàmens finals. És a dir, els estudiants es posaven a llegir, fer treballs, estudiar, etc., només quan s'acostava l'avaluació final, mentre que dedicaven menys hores a l'estudi a l'inici del període acadèmic. El fet d'incrementar l'avaluació continuada i que els estudiants en prenguin consciència significa un canvi rellevant d'hàbits i d'actituds que considerem molt positiu.
3. **Coordinació.** La coordinació entre docents i entre sessions de grup gran i seminaris té una bona valoració. Les dades de docents i estudiants aporten resultats positius sobre la coordinació entre els diversos components d'una assignatura. Creiem que aquest és un repte important, perquè l'adaptació a l'EEES i la mateixa proposta del GML comporten

abandonar el model tradicional d'assignatures d'un sol docent (en què cadascú fa el que li convé més) per un altre en què els equips docents han de negociar molt estretament tots els components educatius. Sembla que aquests resultats mostren que els equips docents creats per la CAB, com també els seus coordinadors i assessors, han aconseguit articular una bona implantació del conjunt.

4. **Seminaris.** Es fa una valoració molt positiva dels seminaris, perquè augmenten la participació i la interacció. També cal valorar positivament que la reducció de la presencialitat que comporta el GML i l'EEES es compensi amb l'increment de la interacció entre docent-estudiant, cosa que implica una millora de la qualitat i de l'aprenentatge—tenint en compte els principis pedagògics del constructivisme. Aquesta millora és especialment important en algunes assignatures i fóra interessant poder aïllar els elements que ho han possibilitat a fi de poder exportar-los a altres assignatures i contextos. Dit d'una altra manera, sembla que aquestes valoracions confirmen l'axioma bàsic que l'EEES substitueix la quantitat d'hores de presencialitat per la qualitat de la interacció docent-aprenent, que genera més aprenentatge significatiu.
5. **Materials i recursos.** Es reconeix la importància dels nous materials, que els estudiants consideren majoritàriament adequats. Amb variacions segons les assignatures, hi ha un increment de la importància de les TIC al servei d'un nou model d'ensenyament-aprenentatge i un ús elevat de l'Aula Global i de la resta de plataformes. (Convé aclarir que els resultats no van poder analitzar l'aprofitament de les plataformes específiques de la facultat—Moodle i Parles.upf—, atès que són exclusives de la facultat i que les assignatures també en fan una utilització diversa.)
6. **Tutories.** Es detecta un aprofitament escàs de les tutories. Aquest és un dels aspectes millorables que presenten els resultats de l'avaluació: un nombre important d'estudiants

de diverses assignatures afirma que no ha assistit mai a cap tutoria. La valoració que cal fer d'aquestes dades és cauta, perquè el concepte *tutoria* és menys concret i conegut que el de *seminari* o *classe magistral*. És possible que els estudiants no considerin *tutoria* una conversa espontània sobre l'assignatura amb el docent, una visita al despatx per fer alguns aclariments o una petició d'informació per mitjà de correu electrònic —que, en canvi, molts docents sí que podrien considerar «activitats de tutoria». També es pot argumentar que la tutoria és l'espai que requereix una formació i una responsabilitat més grans per part de l'estudiant o que la tradició educativa de secundària —i de la universitat— no la fomenta. En tot cas, aquests resultats han fet que la CAB hagi plantejat incloure, ja el juny de 2006, un seminari sobre tutoria en l'espai de formació continuada dels equips docents, i que es plantegi desenvolupar i orientar més aquesta estratègia docent amb vista al futur.

7. **Assoliment de competències.** Les dades mostren divergència entre docents i aprenents respecte de l'assoliment de competències. Els estudiants no consideren que han assolit les competències en algunes assignatures, mentre que els docents creuen que sí que ho han fet. Probablement, darrere d'aquesta divergència s'amaguen concepcions diferents del que són les competències generals i específiques —que no és un concepte tan conegut com el de continguts o objectius. També cal aclarir que l'estructura trimestral de la UPF, que també segueix el GML, fa més difícil avaluar l'adquisició d'unes competències procedimentals o actitudinals que poden requerir més temps, fins i tot més d'un any. Creiem que l'anàlisi dels resultats del segon curs i del conjunt de la llicenciatura podran aportar dades més completes i potser més fiables sobre aquest aspecte.

En conjunt, creiem que els resultats obtinguts a partir de diversos informants i procediments mostren que l'experiència pilot del Grau en Mediació Lingüística té una qualitat acadèmica notable, que millora en determinats aspectes l'ensenyament de Traducció i Interpretació anterior i que encara ofereix més possibilitats de millora. Recordem que aquesta és una «experimentació pilot» que precisament pretén millorar encara més un model que ja per si sol aconsegueix bons resultats. No hem d'oblidar que el camí que ens porta a anar millorant és el que no s'atura ni es queda satisfet en cap moment. ■

ACCÈSSIT

LA PROVA PILOT D'ADAPTACIÓ A L'ESPAI EUROPEU D'EDUCACIÓ SUPERIOR A L'ESCOLA POLITÈCNICA SUPERIOR DE CASTELLDEFELS DE LA UNIVERSITAT POLITÈCNICA DE CATALUNYA

INTRODUCCIÓ

Aquest document descriu els aspectes més destacats de la prova pilot d'adaptació a l'Espai europeu d'educació superior (EEES) que s'està duent a terme a l'Escola Politècnica Superior de Castelldefels (EPSC), de la Universitat Politècnica de Catalunya (UPC). Aquesta prova pilot afecta les titulacions següents:

- Enginyeria Tècnica de Telecomunicacions: especialitat en Sistemes de telecomunicació
- Enginyeria Tècnica de Telecomunicacions: especialitat en Telemàtica

Aquestes titulacions, i per tant la prova pilot, impliquen més de mil estudiants (amb uns 280 estudiants de nou ingrés cada any), més de cent professors i uns cinquanta membres del personal d'administració i serveis (PAS).

A l'EPSC també s'imparteixen dues titulacions més que no estan afectades per les proves pilot:

- Enginyeria Tècnica Aeronàutica: especialitat d'Aeronavegació
- Segon cicle d'Enginyeria de Telecomunicació

Aquestes dues titulacions impliquen un nombre molt inferior d'alumnes, professors i PAS. Encara que no estan afectades per la prova pilot, també tenen els seus projectes de millora docent, com en el cas del segon cicle d'Enginyeria de Telecomunicació, que utilitza de manera generalitzada la metodologia d'aprenentatge basat en projectes.

Des de la seva posada en marxa, l'any 1991, l'EPSC s'ha implicat molt sovint en projectes de millora de la qualitat docent i ha aconseguit fites importants, com ara:

- Ser el primer centre universitari de l'Estat a aconseguir la certificació ISO 9001, l'any 1996 (certificació que s'ha renovat ja tres vegades).
- Rebre la distinció Jaume Vicens Vives a la qualitat de la docència, el curs 2003-2004 (distinció que també havia rebut anteriorment el primer director de l'escola).
- Rebre el premi Flyer al millor centre de formació aeronàutica, atorgat per diferents organitzacions professionals del sector aeronàutic estatal.

Aquesta experiència acumulada en matèria d'innovació docent ha situat l'EPSC en una posició ideal per afrontar el repte de la prova pilot d'adaptació a l'EEES a gran escala, que implica tots els grups de totes les assignatures de les dues titulacions d'Enginyeria Tècnica de Telecomunicacions.

La prova pilot d'adaptació a l'EEES es va iniciar el curs 2003-2004. Som, doncs, a la meitat del tercer any (i últim) de l'adaptació. El que es presenta aquí és, per tant, un projecte amb algunes línies d'actuació més consolidades i altres que s'acaben de posar en marxa, sobre les quals encara no es poden fer valoracions definitives.

En tot cas, sí que es pot afirmar que la prova pilot ha generat un gran volum d'activitat de tot tipus a l'escola, sempre en la direcció de la millora de la qualitat docent. S'ha de dir també que els resultats preliminars indiquen que aquesta activitat està tenint un impacte positiu.

En aquest document es descriu l'activitat que s'està duent a terme, i aquests resultats preliminars. Es pot trobar més informació sobre el projecte a les dues pàgines web següents:

- <http://epsc.upc.es/projectes/adaptacioEEES/>
- http://epsc.upc.edu/projectes/carpeta_competencies/

LA PROVA PILOT A L'EPSC

PLANTEJAMENT

Des del primer moment es va tenir clar que, tractant-se de plans d'estudis oficials, la prova pilot no havia de qüestionar ni l'estructura dels plans d'estudis ni els continguts més tècnics. La prova pilot es va centrar més aviat en una revisió i una millora de la qualitat dels processos d'ensenyament i d'aprenentatge (que inclou l'adaptació al sistema ECTS), i en la incorporació al perfil de formació dels plans d'estudis d'algunes competències professionals de caràcter transversal. Tot seguit descrivim breument aquests dos aspectes.

COMPETÈNCIES TRANSVERSALS

S'espera que l'adaptació a l'EEES propiciï la incorporació de competències de caràcter transversal als perfils professionals dels titulats i, naturalment, la planificació acurada dels mètodes per desenvolupar i avaluar aquestes competències.

En aquest àmbit, a l'EPSC s'han seleccionat les competències transversals següents com a objecte de la prova pilot:

- Capacitat per treballar en equip
- Capacitat per aprendre de manera autònoma
- Capacitat per comunicar-se eficientment
- Capacitat per treballar per projectes

Les tasques que s'estan duent a terme per incorporar aquestes competències al perfil professional dels titulats són les següents:

1. Definir amb precisió cadascuna de les competències transversals escollides en termes d'objectius específics que descriguin allò que els estudiants han de ser capaços de fer.

Aquesta tasca està bastant avançada. S'ha elaborat un conjunt de taules que descriuen les quatre competències en termes d'objectius específics que cal assolir el primer any dels estudis.

2. Assignar els objectius específics identificats a les taules de competències de les diferents assignatures del pla d'estudis, i desenvolupar en les assignatures implicades els mètodes docents i d'avaluació adequats per assolir aquests nous objectius formatius.

Aquesta tasca s'està portant a terme actualment. S'ha elaborat, per exemple, un pla preliminar d'assignació de tasques i d'objectius corresponents a la competència de treball en grup. Aquest pla s'ha posat en marxa durant el curs 2005-2006.

3. Posar en funcionament el concepte de *carpeta de competències*, que permet als estudiants recopilar de manera ordenada evidències del desenvolupament de les competències transversals al llarg del pla d'estudis.

Aquesta tasca també s'està definint i engegant actualment, però encara és aviat per extreure'n conclusions.

MILLORA I ASSEGURAMENT DE LA QUALITAT DELS PROCESSOS D'ENSENYAMENT I APRENENTATGE

A la prova pilot s'han adoptat dos grups de mesures per a la millora i l'assegurament de la qualitat. D'una banda, s'han fixat una sèrie de criteris de qualitat que han de complir totes les assignatures dels plans d'estudis implicats a la prova. D'altra banda, s'han redefinit els procediments de control que, d'una manera centralitzada, ha de dur a terme la Comissió Acadèmica, que és l'òrgan de l'EPSC encarregat del seguiment de la qualitat de la docència.

ELEMENTS DE QUALITAT A LES ASSIGNATURES

Totes les assignatures que participen en la prova pilot han de complir els requeriments de qualitat següents:

1. Tenir correctament definits els objectius formatius de l'assignatura, inclosos els objectius de caràcter transversal que li hagin estat assignats, segons s'ha descrit en l'apartat «Competències transversals».
2. Tenir ben definit el programa de les activitats del curs. Aquest programa ha de descriure les tasques que han de fer els alumnes dins i fora de classe, amb una estimació del temps de dedicació aproximat per a cadascuna de les activitats. El temps total del programa d'activitats ha de coincidir amb el nombre d'hores de dedicació, segons els crèdits ECTS assignats a cada assignatura. El programa d'activitats també ha d'especificar els resultats de les activitats que els estudiants hauran de lliurar al professorat, o a companys de classe (és a dir, els lliurables del curs). Aquests lliurables han de permetre al professor establir mecanismes per oferir als estudiants retroalimentació freqüent i a temps sobre el seu progrés (o falta de progrés).
3. Tenir ben definit un protocol de recollida sistemàtica de dades sobre la marxa del curs. Aquest protocol ha d'incloure les dades següents:
 - Rendiment acadèmic dels estudiants (resultats de proves d'avaluació, exercicis, etc.).
 - Temps de dedicació dels estudiants a les tasques del programa (dades recollides amb una freqüència com a mínim quinzenal).
 - Satisfacció dels estudiants (mesurada amb qüestionaris d'incidències crítiques, enquestes a mig quadrimestre, enquestes de final de curs, entrevistes amb estudiants, etc.).

Si bé moltes d'aquestes dades han de ser recollides directament pels professors de l'assignatura, la Direcció de l'escola està fent un esforç per recollir-ne algunes d'una manera centralitzada.

D'una banda, durant la novena setmana del curs (que té quinze setmanes) la Direcció de l'escola administra i analitza una enquesta de satisfacció dels estudiants i en facilita els resultats als professors. Aquest mecanisme funciona adequadament (de fet, és un mecanisme que ja funcionava abans de l'inici de la prova pilot).

D'altra banda, també s'ha intentat desenvolupar un sistema de recollida centralitzada del temps de dedicació dels estudiants a les diferents assignatures, amb una periodicitat setmanal, i facilitar les dades recollides als professors. S'ha de dir, però, que els diferents mecanismes experimentats no han funcionat d'una manera satisfactòria, o bé per la seva incapacitat per recollir un percentatge significatiu de la informació o bé per la incapacitat per posar a les mans dels professors, en poc temps, la informació ben processada. En canvi, s'ha constatat que diferents assignatures han desenvolupat el seu propi sistema de recollida de dades sobre el temps de dedicació, i que aquests sistemes han funcionat raonablement bé. Així doncs, actualment s'ha abandonat l'intent de crear un sistema de recollida centralitzada de dades de temps de dedicació i es treballa en la línia que siguin els mateixos professors els responsables de recollir també les dades de temps de dedicació i, en tot cas, desenvolupar eines que els facilitin aquesta tasca.

S'ha de dir, finalment, que les diferents assignatures han anat desenvolupant els seus mecanismes de recollida de dades (a més dels relatius al temps de dedicació, esmentats més amunt) que complementen els mecanismes centralitzats. D'aquesta manera, per exemple, moltes assignatures utilitzen un qüestionari de satisfacció de final de curs, que és una adaptació del qüestionari SEEQ, molt utilitzat en l'àmbit anglosaxó.

4. Elaborar periòdicament un informe d'anàlisi i millora de l'assignatura. Aquest informe ha de tenir els apartats següents:

- Quins eren els objectius de millora de l'últim període?
- Quines dades s'han recollit?
- Què es pot concloure en vista d'aquestes dades?
- Quins són els nous objectius de millora de l'assignatura?

5. Disposar d'un mecanisme per a la difusió d'informació sobre l'assignatura (materials, qualificacions, etc.) i per a la comunicació eficaç amb els estudiants. En aquest sentit, l'escola ha utilitzat durant els últims anys el Campus Digital que la universitat posa a la disposició de tots els professors i alumnes (i que es va començar a desenvolupar fa temps a l'EPSC). Actualment, la UPC està en un procés d'implantació d'un nou Campus Digital basat en l'eina Moodle, que s'adequa bastant bé als requeriments de la prova pilot.

D'altra banda, l'escola ha posat en marxa una eina complementària que permet als professors informar, a través d'Internet, de les qualificacions assignades als diferents lliurables del curs. Aquesta eina té l'avantatge que està connectada amb el sistema central de gestió acadèmica i facilita molt les tasques de lliurament de les qualificacions finals del curs.

Cal dir, finalment, que aquests cinc elements de qualitat de les diferents assignatures es troben en diferents graus d'implantació (més implantats a les assignatures de primer any, que fa més temps que formen part de la prova pilot). Es tracta de requisits exigents, i probablement no és raonable suposar que totes les assignatures assoliran els mateixos nivells de detall en la definició d'objectius, la planificació d'activitats, etc. En tot cas, aquests dos anys de prova pilot ens han permès recollir una bona col·lecció d'exemples de bones pràctiques, que actualment serveixen com a guia perquè totes les assignatures avancin en la direcció establerta.

MECANISMES DE CONTROL CENTRALITZATS

L'òrgan de l'EPSC encarregat del seguiment i el control de la qualitat de les assignatures és la Comissió Acadèmica, que presideix el cap d'estudis i que té representants dels estudiants, els professors i el PAS.

Actualment estem treballant en la revisió del funcionament de la Comissió Acadèmica per adaptar-lo al nou escenari creat per la prova pilot. En aquest nou plantejament, es considera que les funcions de la Comissió Acadèmica amb relació al seguiment de la qualitat han de ser:

1. Aprovar els criteris de funcionament de totes les assignatures (i, en particular, els mètodes d'avaluació), que s'han d'ajustar als requeriments establerts a la prova pilot.
2. Identificar situacions problemàtiques, a partir de les dades disponibles, procedents de les accions següents:
 - Rendiments acadèmics anormals.
 - Enquestes a mig quadrimestre, que s'administren d'una manera centralitzada.
 - Queixes rebudes pel cap d'estudis.
 - Reunions de coordinació amb els professors.
 - Informe quadrimestral que elabora la Delegació d'Estudiants.
3. Fer el seguiment de les situacions problemàtiques. En particular, s'està considerant la possibilitat d'organitzar un mecanisme d'auditoria periòdica de les assignatures implicades en situacions problemàtiques, prenent com a base l'informe d'anàlisi i millora que totes les assignatures han d'elaborar, tal com es requereix a la prova pilot.

Cal dir, en tot cas, que aquest nou plantejament s'està desplegant actualment i que encara no se'n pot fer una valoració del funcionament.

ALTRES ELEMENTS DE LA PROVA PILOT

Els elements que s'han descrit més amunt es complementen amb dos plans més específics, que es descriuen breument a continuació.

PLA DE TUTORIES

Des del principi, l'any 1991, l'EPSC té un pla de tutories en virtut del qual cada estudiant té assignat un professor tutor durant els seus estudis. Amb motiu de la prova pilot, s'ha revisat el pla de tutories per introduir-hi els elements següents:

1. Organitzar els estudiants en grups de tutoria. Cada grup té un professor tutor (voluntari), un estudiant tutor i un grup d'alumnes tutoritzats de diferents nivells del pla d'estudis. Algunes de les accions previstes al pla són reunions del grup de tutoria (tres reunions l'any), on es discuteixen diferents aspectes del funcionament de l'EPSC i, també, del rendiment acadèmic dels membres del grup. La tasca de l'estudiant tutor consisteix a ajudar el professor tutor a organitzar les tasques del pla de tutories (per exemple, les reunions del grup de tutories) i a dinamitzar el funcionament del grup.
2. Posar en marxa dues assignatures de lliure elecció (Lideratge de grups I i Lideratge de grups II) que han de cursar els estudiants que fan el rol d'estudiants tutors. En aquestes assignatures aprenen certs aspectes teòrics sobre la tasca d'un líder de grup i reben suport per dur a terme les tasques que tenen assignades com a estudiants tutor.
3. Incloure com a tasques de tutoria el seguiment de les pràctiques professionals (estadades a empreses), que són obligatòries per a tots els estudiants implicats en la prova pilot.

S'ha de dir que, en aquest pla de tutories, un dels elements més complexos és aconseguir fer les reunions del grup de tutories amb un nombre significatiu dels membres del grup. El fet que en el grup coincideixin estudiants de diferents nivells i amb horaris de classe difícilment compatibles

complica molt la situació, i de moment no hem trobat solucions efectives.

PLA D'ACOLLIDA

El pla d'acollida consisteix en un conjunt d'accions que tenen per objectiu facilitar una integració adequada dels estudiants de nou ingress a l'escola i a les seves dinàmiques.

Les accions que formen part d'aquest pla d'acollida són:

1. Una sessió de presentació al juliol per als estudiants de nou ingrés, just abans de la matrícula.
2. Distribució d'un paquet d'informació, en el moment de la matrícula, sobre els aspectes més importants del funcionament de l'escola (una part del material està en format «Preguntes més freqüents» sobre el funcionament de l'EPSC).
3. Una presentació de benvinguda de la Direcció i la Delegació d'Estudiants a cadascun dels grups de classe del curs 1A durant la primera setmana de classe, al setembre.
4. Una presentació de la biblioteca del campus i dels seus serveis a tots els grups de classe del curs 1A, durant la quarta setmana de classe.
5. Una reunió del grup de tutoria, en què es presenta la iniciativa de la carpeta de competències (vegeu la secció «Competències transversals») i altres informacions sobre el funcionament de l'escola que es puguin considerar importants.

Com a mecanisme de valoració del pla d'acollida, s'ha dissenyat un qüestionari de satisfacció que es reparteix als estudiants de nou ingrés després d'un quadrimestre sencer a l'escola. Els resultats de les primeres administracions del qüestionari es descriuen a la secció «Valoració del rendiment global».

RESULTATS

Tal com s'ha dit més amunt, encara és aviat per parlar de resultats de la prova pilot. Haurem d'esperar que se'n completi el desplegament (encara queda el curs 2006-2007), i fins i tot una mica més, per tal que les actuacions que s'estan duent a terme es consolidin. Per tant, els resultats que s'esmenten en els apartats següents s'han de valorar amb prudència.

INNOVACIONS EN MOLTES ASSIGNATURES

Probablement, un dels resultats més importants de la prova pilot és el fet que a moltes assignatures s'estiguin introduint innovacions docents importants. En particular, a més d'un ús generalitzat de sistemes d'avaluació continuada dels estudiants, la prova pilot està propiciant la incorporació, a moltes assignatures, d'estratègies d'aprenentatge cooperatiu (organitzar els estudiants en petits grups per desenvolupar algunes de les tasques del curs) i d'estratègies d'aprenentatge basat en projectes (organitzar el curs al voltant d'un projecte que els estudiants han de desenvolupar en grup des de l'inici). Per exemple, totes les assignatures de primer any (dotze en total) estan utilitzant alguna forma d'aprenentatge cooperatiu, i quatre d'aquestes assignatures fan servir, a més a més, estratègies d'aprenentatge basat en projectes.

Podem esmentar aquí, a tall d'exemple, el cas particular de l'assignatura Fonaments matemàtics II, del curs 1B, a la qual s'han introduït de manera generalitzada estratègies d'aprenentatge cooperatiu. L'experiència és molt rellevant, perquè afecta una assignatura de primer any (s'acostuma a dir que aquests mètodes innovadors no són adequats per als estudiants de primers cursos) i una matèria de ciències pures, com ara les Matemàtiques (també s'acostuma a dir que els mètodes innovadors no s'adeqüen a aquest tipus de matèries).

RENDIMENT DELS ESTUDIANTS

Presentem, a continuació, un resum de les dades més rellevants relatives al rendiment acadèmic dels estudiants des de l'inici de la prova pilot.

VALORACIÓ DEL RENDIMENT DE LES ASSIGNATURES

Fem, en primer lloc, una valoració del rendiment de les assignatures en termes del percentatge d'aprovat. Analitzem les assignatures dels cursos 1A i 1B, que des de fa dos anys formen part de la prova pilot, i les assignatures dels cursos 2A i 2B, que només fa un any que formen part de la prova pilot.

Pel que fa a les assignatures del curs, al final del primer any de la prova pilot totes van experimentar una millora en el percentatge d'aprovat, al voltant del 10%. Durant el segon any, a l'especialitat de Sistemes de telecomunicació, la millora es va tornar a produir, amb pujades d'entre el 5 i el 10%, excepte en una assignatura, que va tenir una baixada del 15%. En canvi, a l'especialitat de Telemàtica, durant el segon any es va produir una certa baixada de rendiment, amb algunes baixades del 5% i el 10%, i una baixada més forta, del 25%.

Pel que fa al rendiment del curs 1B, el primer any es va produir un lleuger augment en totes les assignatures, i una millora del 12% en una de les assignatures. Durant el segon any les variacions que s'han produït han estat petites, tret de dues pujades fortes, del 12% i el 20%, i una baixada del 20%.

Finalment, amb relació a les assignatures dels cursos 2A i 2B, a l'especialitat de Sistemes de telecomunicació s'ha produït una pujada de rendiment general, amb algunes millores del 10%, el 15% i el 20%, excepte en el cas d'una assignatura que ha baixat el 20%. A l'especialitat de Telemàtica trobem pujades del 8%, l'11% i el 12%, però també baixades del 15% (en dos casos) i del 29%.

Tal com s'ha dit abans, encara és aviat per fer valoracions en el rendiment d'assignatures que estan en ple procés de canvis. S'observen oscil·lacions en els rendiments (que ja eren normals abans de la prova pilot), sense que es pugui identificar una tendència clara. En tot cas, les dades ens fan pensar que s'acabarà consolidant una millora generalitzada del rendiment en moltes assignatures.

VALORACIÓ DEL RENDIMENT GLOBAL

Per fer la valoració del rendiment global ens fixem en el funcionament de la fase selectiva (els dos primers quadrimestres dels plans d'estudis) que els estudiants han de superar en un temps màxim de dos anys per continuar els seus estudis. En concret, fixem els indicadors següents:

- A2 Percentatge d'estudiants de la promoció que superen la fase selectiva en dos quadrimestres (o menys, si hi ha convalidacions d'altres estudis previs).
- B Percentatge d'estudiants que han d'abandonar els estudis al cap d'un any per no haver superat un mínim de 15 crèdits.
- A3 Percentatge d'estudiants que superen la fase selectiva en tres quadrimestres.

A4 Percentatge d'estudiants que superen la fase selectiva en quatre quadrimestres (o més, en el cas d'estudiants que hagin gaudit d'una pròrroga).

NA Percentatge d'estudiants que han d'abandonar els estudis al cap de dos anys per no poder superar la fase selectiva.

R Percentatge de la resta d'estudiants (encara han de superar la fase selectiva).

La taula següent mostra aquests indicadors per al cas de les promocions 2004-2005 i 2005-2006 (les dues promocions afectades per la prova pilot) i en comparació de la promoció 2003-2004. Excloem de l'anàlisi els estudiants de via lenta. Es tracta d'estudiants que compaginen els estudis amb una feina, i per aquest motiu no se'ls apliquen algunes de les normatives de permanència.

TAULA 1. COMPARACIÓ D'ALGUNS INDICADORS DE RENDIMENT GLOBAL DE LA FASE DE SELECCIÓ PER A LES DUES PROMOCIONS AFECTADES PER LA PROVA PILOT I PER A LA PROMOCIÓ IMMEDIATAMENT ANTERIOR A AQUESTES DUES PROMOCIONS

Indicador	2003-2004	2004-2005	2005-2006
Alumnes	279	298	279
A2	22,9	30,2	22,9
B	15,4	14,8	16,5
A3	17,6	21,1	
A4	23,3	13,8	
NA	17,9	7,8	
R	1,1	11,1	58,7

La taula posa de manifest una millora important en els indicadors pel que fa al curs 2004-2005 (el primer any de la prova pilot). Totes les dades de rendiment milloren significativament, excepte la corresponent a l'indicador B, que es manté estable. Aquest indicador, de fet, reflecteix el percentatge d'estudiants que no estan en condicions de continuar els estudis per falta de dedicació o simplement perquè han abandonat de seguida, sense fer un esforç mínim. No s'espera, doncs, que la prova pilot tingui un impacte significatiu en aquest indicador.

Les dades disponibles pel que fa al curs 2005-2006 són encara molt incompletes. Es detecta, però, que l'indicador A2 ha baixat i s'ha situat als nivells d'abans de la prova pilot. Encara no hi ha una interpretació clara d'aquest fet, i haurem d'esperar fins que tinguem més dades per fer-ne una anàlisi més acurada.

SATISFACCIÓ D'ESTUDIANTS I PROFESSORS

La satisfacció dels estudiants i els professors s'ha mesurat a partir de diferents tipus d'enquestes, algunes de les quals les reparteixen els mateixos professors a les seves assignatures. Altres les distribueix la Direcció, a escala global del centre.

Les dades de satisfacció s'han d'interpretar amb una cautela especial, perquè probablement són les més inestables durant el període de desplegament de noves metodologies i mecanismes en què ens trobem. L'experiència ens diu que la introducció de canvis metodològics importants, com ara els que s'estan desplegant en algunes assignatures a l'EPSC, acostuma a generar un cert descontentament i insatisfacció inicials, però la situació pot millorar molt si s'apliquen millores d'una manera continuada durant els quadrimestres següents. Així doncs, hem d'esperar més temps per tenir una imatge fiable dels nivells de satisfacció d'estudiants i professors respecte de la prova pilot.

En tot cas, tot seguit aportem algunes dades extretes de l'informe sobre la prova pilot, d'octubre de 2005.

SATISFACCIÓ DELS PROFESSORS

Al final del quadrimestre de tardor del curs 2004-2005, la majoria de les assignatures van elaborar un informe de millora en què, a partir de dades recollides durant el curs, es van identificar:

- La valoració dels estudiants i dels professors
- Accions de millora específiques amb vista al quadrimestre següent

Per avaluar la satisfacció dels professors al cap d'un any, cada coordinador d'assignatura ha emplenat un informe amb les tres preguntes següents:

- En quina mesura s'han pogut dur a terme les millores identificades a l'informe de millora de l'assignatura que es va elaborar al final del quadrimestre de tardor?
- En quina mesura ha canviat la percepció dels estudiants de l'assignatura amb relació al que es va constatar a l'informe de millora?
- En quina mesura ha canviat la percepció dels professors de l'assignatura amb relació al que es va constatar a l'informe de millora?

En general, la valoració dels professors que han fet innovacions a les seves assignatures és positiva. A més a més, aquesta valoració ha millorat durant el segon quadrimestre perquè l'organització de l'assignatura i els materials utilitzats estaven més consolidats.

No obstant això, aquestes són algunes de les reflexions crítiques formulades per alguns dels professors implicats:

- Inicialment, la introducció d'innovacions comporta molta feina, que no té cap reconeixement per part de la universitat (preparació de material, redefinició de temaris, etc.).
- Durant els primers semestres, l'assignatura s'ha de reajustar contínuament i apareixen moltes dificultats d'organització del treball dels grups.

- Els professors tenen una certa dificultat per adaptar-se a la nova dinàmica de les classes, en part de les quals no s'explica teoria, sinó que s'ha de supervisar el treball dels alumnes. Aquesta sensació és especialment notòria durant les primeres setmanes, en què l'estudiant està desorientat i demana el suport immediat del professor.

- La gestió dels lliurables (els resultats del treball dels estudiants) es percep com una sobrecàrrega de feina per als professors. S'està estudiant, en aquest sentit, reduir el nombre de lliurables i utilitzar una eina informàtica per gestionar-los.

- Alguns professors afirmen que, en assignatures teòriques, l'aprenentatge cooperatiu és un bon complement, però no pot substituir les classes expositives.

- Alguns professors comenten que, quan es delega responsabilitat en els alumnes perquè facin exercicis o preparin una lliçó fora de l'horari de classe, la majoria d'estudiants no assumeix aquest compromís si no s'avalua després el treball que han fet mitjançant recollida d'exercicis o controls. Aquesta avaluació continuada comporta, aleshores, un increment de la feina del professor (correcció i atenció de consultes).

- Alguns professors opinen que l'ensenyament basat en projectes perjudica els alumnes brillants i afavoreix els alumnes dolents. D'altra banda, hi ha professors que diuen que, amb el treball cooperatiu, els alumnes treuen notes més bones en els temes difícils i això fa que no es desanimin i que no abandonin l'assignatura des de bon principi.

S'espera, en tot cas, que a poc a poc aquestes dificultats es vagin superant a mesura que els nous mètodes es vagin consolidant, i es vagin introduint de manera sistemàtica les millores específiques identificades pels professors al final de cada quadrimestre, en el seu informe de millora.

SATISFACCIÓ DELS ESTUDIANTS

La satisfacció dels estudiants s'ha avaluat a partir de les informacions següents:

- Els informes de millora de cada assignatura (que inclouen dades sobre la percepció dels estudiants)
- El qüestionari de tres preguntes emplenat pel coordinador de cada assignatura (que ja s'ha esmentat més amunt)
- Una enquesta global de satisfacció dels estudiants al cap d'un any

Com a resum, podem afirmar que, de la mateixa manera que ho han fet alguns professors, en un primer moment els estudiants han rebut els canvis en les assignatures amb una certa desconfiança i preocupació. En general, podem afirmar que els estudiants valoren molt que el funcionament de les assignatures sigui clar i estable des d'un principi. Per aquesta raó, la introducció d'experiments docents implica, inevitablement, una certa percepció d'instabilitat per part de l'estudiant, que, un cop passat el període transitori inicial, es redueix considerablement. En aquest sentit, la valoració dels estudiants de primer curs ha millorat durant el quadrimestre de primavera del curs 2004-2005.

Un dels aspectes més contradictoris de l'opinió dels estudiants és la valoració del treball en grup. Les enquestes als estudiants fetes a l'EPSC constaten que el treball en grup és un dels aspectes que valoren com a positiu alguns estudiants, mentre que altres estudiants el valoren negativament. Aquesta discrepància sembla que es deu a dos fets:

1. L'existència de dos perfils d'estudiants amb models d'aprenentatge diferents. En aquest sentit, s'ha de tenir també en compte que hi ha molts estudiants que treballen i els és complicat integrar-se en la dinàmica d'un grup.
2. La percepció del treball en grup està molt lligada a la mateixa experiència i, com en qualsevol societat, hi ha grups que funcionen correctament perquè hi ha entesa entre els

seus membres i, en canvi, hi ha grups que no funcionen. Un dels aspectes més criticats és la dependència de la nota d'un estudiant de la nota dels membres del seu grup. En aquest sentit, s'han plantejat solucions de compromís com ara el càlcul de la nota del grup com el valor mitjà de les notes del grup i la introducció de requisits mínims individuals.

Per millorar la valoració dels estudiants del treball en grup s'està fent un esforç important a l'EPSC per millorar la gestió dels grups de treball i, per exemple, aconseguir que aquests grups siguin únics per a totes les assignatures del mateix quadrimestre i que, en la mesura que es pugui, tots els membres del grup comparteixin el mateix horari lectiu. Un altre aspecte que s'està debatent a l'EPSC és minimitzar les dificultats que els abandons comporten en el funcionament i la coordinació dels grups de treball.

Les enquestes també valoren positivament l'ensenyament basat en la resolució de problemes. No obstant això, si el professor traspasa tota la responsabilitat de l'aprenentatge a l'estudiant, l'estudiant té la sensació inicial d'abandó i sol·licita immediatament el suport per part del professor. Si es pregunta llavors als estudiants quina proporció del treball volen assumir, les enquestes assenyalen que els estudiants voldrien el 70% de classes teòriques i el 30% de treball cooperatiu. L'experiència dels professors en aquest sentit indica que aquesta sensació inicial és normal i desapareix progressivament a mesura que l'estudiant va essent conscient del seu aprenentatge.

Un altre aspecte positiu és la valoració que els estudiants fan de la proximitat dels professors. Evidentment, el treball cooperatiu afavoreix que l'estudiant tingui un tracte més proper amb el professor i que l'estudiant ho percebi d'aquesta manera.

Al final del curs 2004-2005 es va fer una enquesta entre els estudiants que feia un any que eren a l'EPSC per avaluar la seva satisfacció amb diferents aspectes del funcionament de l'escola (es tracta del qüestionari de valoració de l'acollida que s'ha esmentat en l'apartat «Pla d'acollida»). La darrera pregunta de l'enquesta pot reflectir la satisfacció general.

En general, em sento ben acollit i integrat a l'EPSC: **3,8** (en una escala de l'1 al 5)

Es pot afirmar que la valoració és positiva i que posa de manifest l'acceptació general dels estudiants de les formes d'ensenyament, fins i tot durant aquest primer any en què s'han produït diferents dificultats relacionades amb els canvis en les diferents assignatures.

Aquesta enquesta de valoració de l'acollida s'ha tornat a administrar al final del quadrimestre de tardor del curs 2005-2006, per als estudiants que feia un quadrimestre complet que eren a l'EPSC. El resultat de la pregunta final de l'enquesta ha tornat a ser el mateix (**3,8** en una escala de l'1 al 5). Per tant, la valoració positiva sobre el funcionament del primer curs dels plans d'estudi es manté.

ALTRES EVIDÈNCIES

Finalment, podem presentar altres evidències de l'impacte i l'interès de la prova pilot a l'EPSC.

CONFERÈNCIES I TALLERS DE FORMACIÓ

La prova pilot de l'EPSC ha merescut l'interès de molta gent externa a l'escola. De fet, molts professors de l'escola han donat conferències a altres universitats de l'Estat sobre el desenvolupament de la prova pilot i han impartit nombrosos tallers de formació sobre les metodologies docents que s'estan utilitzant actualment a l'EPSC. La taula següent mostra algunes dades corresponents als cursos 2004-2005 i 2005-2006.

TAULA 2. NOMBRE DE CONFERÈNCIES I TALLERS DE FORMACIÓ IMPARTITS PER PROFESSORAT DE L'EPSC, DES QUE VA COMENÇAR LA PROVA PILOT

Curs	Conferències	Tallers de formació
2004-2005	18	11
2005-2006	24	24

Cal esmentar d'una manera especial el fet que molts dels plantejaments de la prova pilot a l'EPSC es troben a la base del taller de formació «Bloc bàsic de formació per l'EEES», de l'Institut de Ciències de l'Educació de la UPC, que s'ha impartit a molts dels centres docents de la UPC i que comença a impartir-se a altres universitats de l'Estat.

PUBLICACIONS

Moltes de les iniciatives desenvolupades en el marc de la prova pilot a l'EPSC han estat objecte de publicacions en congressos de docència de tot l'Estat. En particular, des de l'inici de la prova pilot, el professorat de l'EPSC ha publicat al voltant de vint articles en congressos i revistes de docència.

SOL·LICITUDS D'INGRÉS DE NOUS ESTUDIANTS

Finalment, una altra dada important que està relacionada amb l'impacte de la prova pilot és el nombre d'estudiants que volen ingressar a l'EPSC com a primera opció dels seus estudis. És obvi que aquest indicador està afectat per altres factors, però també és cert que l'interès pels mètodes docents de l'escola i el coneixement del bon rendiment acadèmic general són elements que desperten l'interès dels possibles estudiants de nou ingrés. La taula següent mostra que el nombre de sol·licituds d'ingrés en primera opció a les titulacions de la prova pilot es manté en els últims anys, la qual cosa ha de merèixer una valoració molt positiva en el context de reducció generalitzada de l'interès en els estudis de telecomunicació a tot l'Estat.

TAULA 3. EVOLUCIÓ DE LES SOL·LICITUDS D'INGRÉS EN PRIMERA PREFERÈNCIA A LES TITULACIONS DE LA PROVA PILOT, DURANT ELS ÚLTIMS CURSOS

	Especialitat en Sistemes de telecomunicació	Especialitat en Telemàtica
2003-2004	109	172
2004-2005	135	187
2005-2006	138	139
2006-2007	138	141

CONCLUSIONS

La primera conclusió ha de ser necessàriament la següent: és massa aviat per extreure conclusions en ferm. En tot cas, tenim ja prou evidències per poder fer les afirmacions següents:

1. La prova pilot s'ha beneficiat molt de la tasca que, des de l'any 1991, s'ha anat fent a l'EPSC en matèria d'innovació docent. En particular, el personal de l'escola va acceptar molt ràpidament que es podia assumir el risc d'abordar una prova pilot generalitzada a tots els grups de les dues especialitats d'Enginyeria Tècnica de Telecomunicacions.
2. En part com a conseqüència del punt anterior, no s'ha apreciat una gran resistència per part del professorat amb relació a la prova pilot. Naturalment, alguns professors han estat més ambiciosos que altres en els seus projectes de reforma, però tothom ha acceptat els requeriments bàsics establerts (i que s'han descrit en l'apartat «Elements de qualitat a les assignatures»).
3. La prova pilot ha motivat certs grups de professors a abordar canvis radicals en els seus enfocaments docents. Per exemple, en alguns casos s'ha reorganitzat completament el programa per fer un ús extensiu d'estratègies d'aprenentatge cooperatiu i d'estratègies d'aprenentatge basat en projectes.
4. Tampoc no s'ha observat un rebuig per part dels estudiants. Naturalment, en alguns casos en què s'han introduït canvis importants s'han produït algun tipus de queixes més o menys generalitzades. Però, en tot cas, aquestes queixes han servit per identificar els aspectes que cal millorar. I a mesura que es van consolidant els canvis, s'observa una reducció d'aquestes queixes.

5. Alguns aspectes de la prova pilot no han funcionat bé. En particular, no hem obtingut bons resultats amb les eines que s'han desenvolupat per a la recollida centralitzada d'informació sobre el temps de dedicació dels estudiants. Actualment es considera més viable que siguin els mateixos professors els encarregats de recollir aquestes dades, i s'està treballant per desenvolupar eines que els ajudin en aquesta tasca.

Tampoc no han funcionat bé alguns aspectes del pla de tutories. En particular, no hem aconseguit que les reunions periòdiques dels grups de tutories es facin amb normalitat, la qual cosa ha dificultat que s'aconguissin alguns dels objectius d'aquest pla.

6. Hi ha aspectes importants de la prova pilot que es troben encara en un estat molt embrionari. En particular, els protocols de seguiment i d'assegurament de la qualitat que ha d'executar la Comissió Acadèmica s'estan definint actualment, i es desplegaran properament.
7. La prova pilot que es desenvolupa a l'EPSC ha despertat un gran interès extern i estem comprovant que moltes de les iniciatives es fan servir com a referència en altres escoles de tot l'Estat.

Finalment, cal dir que el resultat més important d'aquesta prova pilot, des del nostre punt de vista, és haver aconseguit una visió clara de com s'ha d'abordar el procés d'elaboració dels nous plans d'estudis (les noves titulacions de grau) de manera que en l'estructuració d'aquests nous plans puguem tenir en compte tot allò que sigui necessari per facilitar el desplegament dels mètodes docents que ara estem experimentant en un escenari que en alguns aspectes no és òptim. ■

AQU

**IMPLANTACIÓ DE MILLORES FRUIT DELS
PROCESSOS D'AVALUACIÓ INSTITUCIONAL**

**PREMI
DIPLOMATURA DE CIÈNCIES
EMPRESARIALS A LA UNIVERSITAT
AUTÒNOMA DE BARCELONA**

**ACCÈSSIT
ENSENYAMENT D'EDUCACIÓ SOCIAL
A LA UNIVERSITAT DE BARCELONA**

PREMI

DIPLOMATURA DE CIÈNCIES EMPRESARIALS A LA UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA

INTRODUCCIÓ

Aquesta memòria es presenta dins de la temàtica «Distinció de qualitat a la implantació de millores fruit dels processos d'avaluació institucional realitzats per AQU Catalunya», convocada amb motiu de la celebració dels deu anys de l'Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya.

L'objectiu és mostrar quines han estat les millores introduïdes a la diplomatura de Ciències Empresarials que s'imparteix a l'Escola Universitària d'Estudis Empresarials (EUEE), al campus de Sabadell de la Universitat Autònoma de Barcelona, la qual, per mitjà dels seus diferents equips de govern,¹ ha mostrat sempre una voluntat decidida de superació.

En aquest sentit, cal remarcar que aquesta titulació fou una de les primeres de l'Estat espanyol que va ser objecte, durant el curs 1996-1997, d'un procés d'avaluació emmarcat en el Pla nacional d'avaluació de la qualitat de les universitats, impulsat pel Ministeri d'Educació i Ciència. Aquesta avaluació, exposada en un informe final fet per la Comissió d'Avaluació el mes d'abril de 1998, va mostrar els punts forts i els punts febles que tenia la diplomatura i va donar lloc a la proposta d'un seguit d'actuacions. Per encarar amb èxit la posada en marxa d'aquestes

actuacions, que s'havien d'aplicar durant el període 1997-2001, es va desplegar un conjunt d'activitats. A més a més, per reforçar aquest desig de millora, en el contracte programa que l'EUEE va signar amb la UAB l'any 2000 es van recollir alguns dels objectius de les accions proposades en l'informe final d'avaluació, els quals estaven pensats per dotar amb més qualitat el conjunt d'aquests estudis i obtenir la satisfacció dels seus usuaris.

La voluntat de millora es va fer palesa, novament, durant el curs 2001-2002, quan l'Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya (AQU Catalunya) va plantejar una segona avaluació transversal dels estudis de Ciències Empresarials a Catalunya. Aquesta vegada, l'equip de govern de l'EUEE va decidir fer el seguiment del pla de millores i va iniciar el procés corresponent (vegeu la bibliografia).

Per poder sintetitzar el sistema de treball que s'ha dut a terme a la diplomatura de Ciències Empresarials i reflectir-ho en aquesta memòria en forma d'idees principals, s'ha decidit que la metodologia emprada compregui els aspectes següents:

- La lectura i el resum dels documents que han generat els processos d'avaluació esmentats més amunt.

- Les entrevistes amb els responsables de la posada en marxa de les millores i amb els òrgans de govern del centre.
- La síntesi de tota la informació rellevant sobre el procés de seguiment de la qualitat del sistema universitari.

La memòria, doncs, s'ha estructurat d'aquesta manera: després d'una introducció, el segon capítol parla de la situació de què parteix la diplomatura de Ciències Empresarials en el moment d'iniciar-se el procés d'avaluació i els resultats que ofereix aquest procés; el tercer capítol planteja les propostes genèriques de millora; el quart explicita les accions concretes desenvolupades i els resultats obtinguts, i, per acabar, les conclusions inclouen els temes que queden pendents i una reflexió sobre la utilitat que el procés d'avaluació ha tingut per al centre.

¹ Des que es va iniciar el procés d'avaluació, hi ha hagut tres equips de direcció a l'EUEE igualment compromesos amb la millora del centre. Del 1996 al 1998, quan es va fer l'avaluació, dirigia el centre l'equip del doctor Santiago Guerrero. Del 1998 al 2001 va dirigir l'escola l'equip encapçalat pel doctor Esteve Deu. I en el moment d'iniciar-se el seguiment del pla de millores, el centre era dirigit pel doctor Manel Álvarez.

LA SITUACIÓ INICIAL DE LA DIPLOMATURA DE CIÈNCIES EMPRESARIALS

En el moment d'iniciar-se el procés d'avaluació l'any 1996, l'EUEE va quedar immersa en un procés de canvi molt important, atès que durant uns quants mesos i de manera simultània van tenir lloc el procés d'avaluació del Pla nacional d'avaluació de la qualitat de les universitats, la redacció del nou reglament del centre i la reforma del pla d'estudis. Efectivament, la diplomatura de Ciències Empresarials tenia vigent el pla d'estudis de l'any 1992,² però durant el curs 1996-1997 es va implantar el pla d'estudis nou.

TAULA 1. COMPARATIVA DELS DOS PLANS D'ESTUDIS

Pla d'estudis del 1992	Pla d'estudis del 1997
Tres anys acadèmics	Tres anys acadèmics
Sis quadrimestres	Sis quadrimestres
201 crèdits:	180 crèdits:
<ul style="list-style-type: none"> ■ 158 troncal i obligatoris ■ 22 optatius d'especialitat ■ 21 de lliure elecció 	<ul style="list-style-type: none"> ■ 139,5 troncal i obligatoris ■ 22,5 optatius ■ 18 de lliure elecció
Dues especialitats: Gestió comercial i internacional i Gestió i control intern	Eliminades les especialitats

Font: elaboració pròpia

L'informe final d'avaluació de la diplomatura de Ciències Empresarials va detectar punts forts en sis àrees, però també punts febles en cinc àrees,³ que tot seguit explicitem.

RELACIÓ AMB L'ENTORN

Es va considerar com a mancança el fet que l'EUEE no disposés de mecanismes de seguiment dels estudiants una vegada havien acabat la diplomatura. És a dir, s'ignorava quines eren les seves oportunitats en el mercat de treball, o si després ampliaven estudis.

També es va creure que l'EUEE no disposava de prou informació sobre quines eren les demandes socials i les expectatives que creaven aquests

estudis a la ciutat de Sabadell i el seu entorn, amb un teixit economicointerindustrial molt potent.

INFRAESTRUCTURES

En el moment d'iniciar-se l'avaluació, l'edifici que ocupaven els estudis de la diplomatura estava inacabat, la qual cosa comportava una mancança greu d'aules, de laboratoris i, fins i tot, del servei de restauració.

PROFESSORAT

La potenciació del centre estava molt limitada a causa de l'estructura de la plantilla, formada per massa professors associats amb una vinculació escassa als departaments.

RECERCA

Una conseqüència directa del punt anterior era que el nombre elevat de professors associats provocava una manca de projectes de recerca dins del departament, i que hi hagués pocs doctors.

DOCÈNCIA

Hi havia, i encara hi ha, una gran competència pública i privada en el mercat dels estudis de ciències empresarials de característiques similars. La ubicació de l'EUEE fora del campus de Bellaterra dificultava que els estudiants poguessin gaudir de tots els serveis que la UAB ofereix (biblioteques, esports, serveis d'idiomes, etc.) i també disminuïa l'ambient universitari al campus de Sabadell.

Com a darrer aspecte, però el més rellevant, cal assenyalar els resultats deficients d'una part dels estudiants matriculats, que es traduïen en un nombre elevat de suspesos i no presentats en determinades assignatures i en més anys dels teòricament necessaris per obtenir el títol.

² Resolució 30-11-92, BOE núm. 18, de 21 gener de 1993.

³ A l'apartat de gestió només es van detectar punts forts, però no mancances.

Per tot això es va plantejar una sèrie de propostes de millora, tant genèriques com específiques, que anaven encaminades a superar els punts febles de la titulació a partir de tres nivells de decisió: aquelles que eren competència dels òrgans de govern de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), les que eren compartides per la UAB i l'EUEE, i les que competien només a l'equip directiu i tots els membres de la comunitat universitària de l'EUEE. A continuació s'entra a explicar més detalladament aquestes mesures adoptades.

LES PROPOSTES GENÈRIQUES DE MILLORA

Vist el que hem exposat en el capítol anterior, semblava evident que els objectius de millora havien d'anar encaminats a pal·liar els efectes negatius que tenien sobre la diplomatura de Ciències Empresarials les mancances apuntades més amunt. Per aconseguir-ho, es va decidir que les propostes de millora que calia impulsar per assolir els objectius esmentats havien de ser les següents:

RELACIÓ AMB L'ENTORN

Es va decidir potenciar la col·laboració amb les institucions de Sabadell i la seva àrea d'influència per mitjà de la creació d'un organisme específic i del suport dels professors associats, directament vinculats a les empreses.

També es va decidir potenciar una associació d'exalumnes i dissenyar una estratègia de formació contínua per a tots aquells que feia anys que treballaven i volien reciclar-se, o per a aquells que poc temps després de sortir de l'EUEE creien que els calia nova formació per posar-se al dia de les novetats de la seva professió. El nivell de decisió pertanyia a l'EUEE.

INFRAESTRUCTURES

Va semblar imprescindible negociar amb la UAB un programa plurianual d'inversions específic per al campus de Sabadell. Així mateix, calia millorar la utilització de les infraestructures en períodes no lectius i posar-les a la disposició de la ciutat per poder recaptar fons. En les accions que es van desenvolupar després hi havia decisions que havien de prendre estrictament els òrgans de govern de la UAB (inversions) i d'altres que competien conjuntament a les dues institucions.

PROFESSORAT

També s'havia de negociar amb la UAB un programa plurianual de normalització de la plantilla, que no havia de ser limitada a la categoria d'«escola universitària». Es va decidir augmentar la dotació de PAS de suport als departaments. La majoria de les decisions corresponien a la UAB.

GESTIÓ

Es va plantejar la necessitat d'enfortir l'àrea d'informàtica del campus de Sabadell reassignant recursos interns i obtenint-ne d'externs. Era una decisió conjunta entre la UAB i l'EUEE.

RECERCA

Per millorar l'apartat de recerca es va decidir potenciar la redacció de tesis doctorals per part del professorat contractat i potenciar també una recerca específica del centre, vinculada a les línies de recerca dels departaments. Fonamentalment, la decisió corresponia a l'EUEE.

DOCÈNCIA

En aquest punt es va decidir treballar en tres línies: homogeneïtzar la formació dels estudiants de nova entrada; millorar els mecanismes d'informació sobre el grau de satisfacció dels estudiants respecte dels estudis que cursaven i del mateix centre, i adaptar l'ordenació acadèmica a les necessitats dels estudiants amb activitat laboral. Totes aquestes decisions pertanyien a l'EUEE.

Aquestes propostes genèriques es van concretar en un seguit de propostes específiques de millora o accions per desenvolupar, les quals van acabar donant els seus fruits, tal com es veurà en el capítol següent.

LES ACCIONS DESENVOLUPADES I ELS RESULTATS OBTINGUTS

Les accions desenvolupades tenien com a objectiu corregir les mancances detectades en la diplomatura de Ciències Empresarials i, tal com es veurà, eren de tipologies ben diferents, com els àmbits on s'emmarcaven. Algunes de les propostes concretes ja s'han dut a terme i es consideren acabades i, per tant, només cal fer-ne el seguiment, el manteniment o la millora (per exemple, infraestructures). D'altres també s'han dut a terme, però no es donen mai per acabades, ja que s'han d'anar reformant al llarg dels anys perquè les circumstàncies canvien (per exemple, les que es refereixen a docència o a professorat).

Així doncs, s'explicita quines són les accions plantejades en cadascuna de les àrees i el seu grau de compliment, la qual cosa porta a valorar si els resultats ja es donen per bons o cal continuar-ne el seguiment. És aquí on es fa palesa la utilitat del seguiment del pla de millores.

RELACIÓ AMB L'ENTORN

Les accions concretes que s'havien de dur a terme en aquesta àrea eren:

- Estudiar la viabilitat de pràctiques en empreses per als estudiants, perquè hi poguessin aplicar els coneixements adquirits durant la carrera.
 - Resultat: aconseguit. El programa de pràctiques va entrar en funcionament durant el curs 1998-1999. Els participants han anat augmentant cada any, el programa s'autofinança i ha permès una vinculació més gran entre l'EUEE i el seu entorn immediat. L'acció de futur que ara s'estudia és la possibilitat de donar crèdits als alumnes per les pràctiques que duen a terme.
- Dur a terme la signatura de convenis de col·laboració amb institucions representatives de l'entorn.

- Resultat: aconseguit. S'han signat convenis amb entitats de Sabadell amb els objectius de formació, recerca i pràctiques dels estudiants. També s'han planificat tres programes de postgrau.

INFRAESTRUCTURES

En aquest cas, les accions tenien a veure amb la millora dels espais on es feia la docència. Es van concretar en les accions següents:

- Construir una espina d'aules i sales d'estudi.
 - Resultat: aconseguit. Es va aprovar en el pla d'inversions de la UAB corresponent al programa 2001-2006. Es va incrementar el nombre d'aules i d'altres espais docents i es van eliminar les aules provisionals.
- Crear un servei de restauració.
 - Resultat: aconseguit. El servei de restauració creat es considera satisfactori, malgrat que la qualitat i la presentació són manifestament millorables.
- Millorar l'entorn del campus de Sabadell (seguretat, urbanisme, etc.).
 - Resultat: no aconseguit. Des del centre es considera que, tot i que el 2002 es van fer millores, l'Ajuntament de Sabadell, responsable de l'entorn, no s'ha mostrat prou receptiu i ha prioritzat altres actuacions dins de la mateixa ciutat.
- Ampliar l'horari d'ús de la biblioteca i de les aules d'estudi els caps de setmana.
 - Resultat: aconseguit. El centre considera que ha dut a terme l'ampliació perquè s'ha ajustat a la demanda real de caps de setmana; el que es fa és obrir el centre durant els caps de setmana anteriors al període d'exàmens i durant el període d'exàmens.

GESTIÓ

En aquesta àrea es va plantejar una única acció:

- Millorar l'equipament informàtic del professorat i del PAS.
 - Resultat: aconseguit. L'escola té establert un pla quadriennal de millora/substitució dels ordinadors del professorat, segons un ordre rotatiu.
- Malgrat que hi ha hagut una millora substancial des de la situació de partida, el cert és que la renovació dels equipaments informàtics és quelcom que s'ha de fer de manera continuada i, per tant, no s'està mai content. Tenint en compte que la docència necessita cada vegada més el suport de les tecnologies de la informació i la comunicació, calen aules equipades amb els darrers equips, programari, etc. Amb tot, però, les actuals instal·lacions informàtiques estan a l'altura de les millors de la UAB: canons a totes les aules, portàtils, Wi-Fi, ordinadors del PDI i el PAS, etc.

PROFESSORAT

Les accions en aquesta àrea passaven per dues accions molt concretes:

- Reduir el nombre de professors associats.
 - Resultat: no aconseguit. La plantilla teòrica ha experimentat pocs canvis, tot i que la qualitat de la plantilla docent ha millorat sensiblement. En el futur es vol afavorir la promoció interna del professorat del centre.
- Augmentar la dotació de PAS departamental que dona suport al professorat.
 - Resultat: aconseguit. S'ha produït un augment de la dotació de PAS, lligat a una nova política de la UAB de dotació de personal. S'incorpora la figura del responsable administratiu de suport departamental. En el futur es vol continuar l'ampliació de la plantilla.

RECERCA

Hi va haver una única acció que calia potenciar:

- Augmentar el nombre de doctors entre el professorat de l'EUEE.
 - Resultat: aconseguit. Respecte del 1997, el nombre de doctors s'ha multiplicat per dos.

DOCÈNCIA

En l'àmbit de la docència, és a dir, el suport als estudiants, es van decidir diverses accions. En tots els casos es considera que s'ha de seguir la mateixa línia i aprofundir en les mesures aplicades:

- Seguiment del rendiment acadèmic.
 - Resultat: aconseguit. Es pretenia identificar on hi havia els problemes dels estudiants i, una vegada detectats, crear les accions que s'esmenten més endavant. Malgrat tots aquests esforços, des de l'EUEE es considerava que els resultats dels estudiants no milloraven. Per tant, calia fer una anàlisi exhaustiva del rendiment dels alumnes de nou accés.
- Oferta de cursos propedèutics.
 - Resultat: aconseguit. S'han programat, al llarg d'aquests anys, cursos d'Iniciació a la comptabilitat i d'Introducció al càlcul, amb resultats acadèmics positius per als alumnes matriculats.
- Pla d'acollida.
 - Resultat: aconseguit. Per facilitar als alumnes de nou accés una transició ràpida i eficient, s'han organitzat deu xerrades durant el primer curs de la diplomatura. Així mateix, s'han instaurat les tutories individualitzades i d'atenció personal a l'estudiant. Des del curs 2005-2006 està en

funcionament el Pla general de tutories per a la totalitat d'estudiants, amb la dotació de professors i recursos corresponent.

- Grup virtual de Matemàtiques aplicades a l'empresa.
 - Resultat: aconseguit. El grup virtual d'aquesta assignatura s'adreça a 70 alumnes, que demostren que tenen millors resultats que els alumnes que van a les classes presencials.
- La inserció laboral dels diplomats.
 - Resultat: no aconseguit. La idea era conèixer el procés d'inserció en el mercat laboral dels diplomats i, de fet, es disposa d'una enquesta feta en el marc de l'Observatori de Graduats de la UAB, però es considera que les dades no són prou rellevants. Des del punt de vista de l'adequació de la inserció laboral dels titulats, quantitativament la sortida laboral dels estudiants és evident i massiva, ja que la manca d'assistència a classe durant el segon i el tercer curs és un problema comprovat, a causa precisament de la seva inserció laboral.

De les dades obtingudes es desprèn que el compliment dels objectius proposats per millorar les condicions de la diplomatura s'ha assolit en un percentatge molt elevat.⁴

CONCLUSIONS

Els resultats obtinguts amb les accions implantades a la titulació van ser significatius i altament profitosos. Moltes de les accions de millora proposades van ser assolides, però, evidentment, encara quedaven temes pendents que calia continuar perseguint, raó per la qual es va signar el segon acord intern de planificació entre l'EUEE i l'equip de govern de la UAB per al període 2003-2006. Alguns dels temes de l'acord eren els que no s'havien assolit fins aleshores i

que ja figuraven com a punts febles en els processos d'avaluació, i altres constituïen reptes nous que havien portat els canvis del mateix sistema universitari.

En aquest sentit, podem esmentar que els objectius de l'acord, que es podran valorar en la seva totalitat al llarg d'aquest curs que s'inicia, han estat:

- Dur a terme accions encaminades a adaptar la titulació al nou Espai europeu d'educació superior.
- Fomentar la mobilitat dels estudiants de manera que vagin a estudiar a l'estranger en intercanvis entre la UAB i altres universitats europees.
- Millorar el rendiment acadèmic dels estudiants (crèdits superats amb relació als crèdits matriculats).
- Reduir el percentatge d'abandó a primer curs.
- Augmentar el percentatge de titulats.
- Reduir el nombre d'alumnes dels grups de teoria de primer curs.
- Augmentar el nombre d'estudiants que fan pràctiques externes (aquest objectiu també ha estat assolit).
- Enfortir la projecció institucional de l'EUEE, tant dins de la UAB com, sobretot, a la ciutat de Sabadell i el seu entorn immediat.
- Augmentar la transferència de coneixements del centre a l'entorn (les dades obtingudes reflecteixen que aquest objectiu ja s'ha assolit).

En tot cas, cal remarcar els beneficis genèrics que han comportat tot el procés d'avaluació, les propostes de millora i el pla de seguiment que se n'ha fet, que es concreten en les afirmacions següents:

⁴ El tancament del primer contracte programa entre l'escola i la UAB va donar com a resultat un compliment del 85,6% dels objectius definits (es va fer en acabar el 2003).

- Les propostes de millora han servit de guia per als diferents equips de direcció del centre i han estat assumides per tots els estaments implicats. Això ha reforçat la cohesió de l'EUEE.
- Les propostes de millora també han estat un instrument negociador entre els equips de direcció del centre i els òrgans de govern de la UAB en el moment de redactar els contractes programa, demanar recursos, consolidar plantilles, etc.

El més important és que l'EUEE, en conjunt, ha pres consciència dels principals problemes de la diplomatura de Ciències Empresarials i s'ha dedicat a fons a solucionar-los. Per tant, les accions dutes a terme han servit per:

- Millorar les necessitats dels alumnes matriculats: des d'oferir-los més serveis (més hores d'obertura de les biblioteques, serveis de restauració, etc.) fins a disposar d'aules i equipaments informàtics adequats, passant per la incorporació de noves metodologies docents (Campus Virtual) o la consolidació de les pràctiques externes que els faciliten l'entrada al mercat laboral.
- Millorar la projecció de l'EUEE, tant dins de la mateixa UAB com dins de la ciutat de Sabadell i la seva àrea d'influència.
- Millorar els recursos humans que donen suport a la docència i, també, la qualitat de la plantilla de professorat del centre, tant des d'un punt de vista acadèmic com de la recerca.

Evidentment, encara queden reptes, però des de la UAB i des de la mateixa EUEE no es té cap dubte que un centre que s'ha mostrat sempre tan predisposat a analitzar la seva activitat i a impulsar mesures correctores en aquells aspectes que no van bé només pot tenir un futur esplendorós. ■

BIBLIOGRAFIA

ESCOLA UNIVERSITÀRIA D'ESTUDIS EMPRESARIALS DE SABADELL. UAB. «Seguiment del pla de millores de la diplomatura de Ciències Empresarials. Informe final». UAB, document intern, 2002.

ESCOLA UNIVERSITÀRIA D'ESTUDIS EMPRESARIALS DE SABADELL. UAB. «Acord intern de planificació». UAB, document intern, 2003.

OFICINA DE PLANIFICACIÓ I QUALITAT. UAB. «Programa d'avaluació de la qualitat. Seguiment del pla de millores. Diplomatura de Ciències Empresarials. Informe de seguiment intern». UAB, document intern, 2003.

ACCÈSSIT

ENSENYAMENT D'EDUCACIÓ SOCIAL DE LA UNIVERSITAT DE BARCELONA

PRESENTACIÓ

El projecte que a continuació presentem pretén explicar de manera sintètica i breu tot un conjunt de mesures i de projectes de millora i d'innovació docent que s'apliquen a l'ensenyament d'Educació Social de la Facultat de Pedagogia de la Universitat de Barcelona (UB) des de l'any 2003.

Aquestes mesures i projectes de millora i d'innovació docent responen a un procés de revisió de l'ensenyament engegat uns quants anys abans i s'han agrupat al voltant de quatre eixos temàtics: la revisió i la reforma del pràcticum, el desenvolupament intern de l'ensenyament, l'elaboració i l'execució del Pla d'acció tutorial de l'ensenyament d'Educació Social (PATES) i l'establiment d'una xarxa de relacions externes.

D'aquesta manera, el juliol de 1996 es va dur a terme una primera avaluació de l'ensenyament d'Educació Social dins d'un procés propi de la Universitat de Barcelona, en un moment en què encara no existien ni el Pla nacional del consell d'universitats ni l'Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya. L'informe extern d'aquesta primera avaluació va destacar

les febleses de la diplomatura i del pla d'estudis, al mateix temps que oferia unes recomanacions per millorar-los i identificava una sèrie d'accions, però sense arribar a concretar un pla de millores. No obstant això, es van tenir en compte alguns dels punts febles de l'ensenyament que van aparèixer en aquesta avaluació i, des del Consell d'Estudis, es van iniciar diferents accions, ja que un dels objectius d'aquest òrgan és vetllar per la coherència de l'ensenyament.¹

Posteriorment, l'octubre de 2002, es va fer l'avaluació institucional de les accions introduïdes a l'ensenyament a partir de la primera avaluació, aquesta vegada ja a partir de l'Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya (AQU Catalunya). El resultat es va plasmar en l'«Informe del Comitè d'Experts Externs. Seguiment del pla de millora» (novembre de 2002).

Pocs mesos després de l'elaboració de l'informe d'avaluació esmentat va tenir lloc la renovació de l'equip directiu de l'ensenyament. D'aquesta manera, el juliol de 2003 es van renovar els càrrecs de cap d'estudis i de secretari del Consell d'Estudis, amb la qual cosa es va formar un equip de direcció nou que, recollint l'herència i tot el

treball fet per l'equip anterior,² va dissenyar i liderar un conjunt de mesures i de projectes de millora i d'innovació docent que, juntament amb els seus resultats, es presenten tot seguit. Tal com hem dit abans, aquestes mesures i projectes s'agrupen en els quatre apartats següents:

1. Revisió i reforma del pràcticum
2. Desenvolupament intern de l'ensenyament
3. Elaboració i execució del Pla d'acció tutorial de l'ensenyament d'Educació Social (PATES)
4. Relacions externes

¹ Totes aquestes accions i el seu desenvolupament es van reflectir en el document «Avaluació institucional de la qualitat. Informe de seguiment. Ensenyament d'Educació Social» (Universitat de Barcelona, setembre de 2002). En aquest document s'especifiquen també les propostes del pla de millores 2000-2004.

² Aquí cal fer un reconeixement explícit del treball fet per les professores Asun Llana, com a cap d'estudis, i M. Cruz Molina, com a secretària del Consell d'Estudis, ja que són les persones que havien dirigit aquest ensenyament gairebé des que es va crear, després de Xavier Cervera.

REVISIÓ I REFORMA DEL PRÀCTICUM

SITUACIÓ INICIAL DE L'AVALUACIÓ I OBJECTIUS DE MILLORA PLANTEJATS

Pel que fa al tema del pràcticum, cal dir que els dos informes d'avaluació coincidien a assenyalar-lo com un dels punts crítics de l'ensenyament, amb algunes febleses importants, però també amb potencialitats i aspectes forts molt destacables. D'aquesta manera, el primer informe d'avaluació (setembre de 2002) feia, entre altres, les propostes següents: «6.1. Reorganitzar el pràcticum, aconseguir el professorat necessari per desenvolupar un pràcticum de qualitat [...]. 6.2. Definir el perfil del professorat del pràcticum, proposar als departaments que assignin professorat amb el perfil necessari per al bon desenvolupament del pràcticum o que convoquin places en cas que el professorat no tingui el perfil demanat [...]. 8.1. Dimensionar les relacions amb els centres de pràcticum i ampliar la col·laboració, millorar els canals de coordinació amb els centres, crear un fòrum de relació i d'intercanvi de coneixements amb els centres de pràcticum [...]»

Al seu torn, l'informe de seguiment del pla de millores (novembre de 2002) a la pàgina 16 diu: «En relación con el prácticum, tenido como una de las señas de identidad de la titulación, tanto por profesoras como por alumnos, aunque en algunos aspectos ha mejorado (punto débil), tiene problemas y peligro de ser considerado como residual, por lo que debería ser potenciado, entre otras medidas, siendo asumido por los profesoras más específicos, relacionados o más interesados con la práctica profesional de la educación social.»

Tenint en compte això, ens vam proposar quatre objectius de millora:

A. Aconseguir un professorat preparat i amb un perfil acadèmic i professional idonis per poder desenvolupar un pràcticum de qualitat.

B. Garantir l'estabilitat del professorat del pràcticum.

C. Obtenir personal de suport per a l'oficina del pràcticum per tal que gestionés els aspectes burocràtics (que una coordinació tècnica del pràcticum no pot ni ha d'assumir).

D. Fomentar i millorar les relacions entre els centres externs de pràctiques i la Universitat de Barcelona.

ACCIONS DE MILLORA I RESULTATS OBTINGUTS

Pel que fa als **dos primers objectius** (el perfil i l'estabilitat del professorat adscrit al pràcticum), s'han de destacar les accions següents:

- Definició del perfil del professorat del pràcticum.
- Aprovació per part del Consell d'Estudis del perfil d'aquest professorat i de les recomanacions als departaments per assignar els crèdits del POA al professorat del pràcticum.
- Reunions periòdiques de la coordinació del pràcticum³ amb el professorat de cada pràcticum (I, II i III) per fomentar el clima de treball comú i propiciar, d'aquesta manera, el sentit de grup i desenvolupar el pla docent conjuntament.
- Estabilització de l'assignació al mateix professorat dels centres de Pràcticum III, ja que facilita la seva tasca pel fet d'haver-hi establert contacte anteriorment.

La coordinació del pràcticum va definir el perfil del professorat d'aquesta matèria i les recomanacions per assignar el POA, que va quedar plasmat en un document aprovat el dia 4 de maig de 2004 pel Consell d'Estudis d'Educació Social. Aquest document es va fer

arribar als caps de departament. D'aquesta manera, s'ha anat palliant l'assignació dels crèdits del pràcticum de manera residual, és a dir, per «omplir el POA». En aquest punt, també hi ha contribuït decididament el professorat de la coordinació de pràcticum, que en les reunions dels departaments respectius ha anat recordant el perfil i les recomanacions. Un altre factor de pressió ha estat el Consell d'Estudis, que en les seves convocatòries per aprovar el POA de l'ensenyament ha vetllat perquè es compleixin els acords d'aquest document.

Actualment, els tres departaments de la Facultat de Pedagogia amb docència al pràcticum d'Educació Social assignen, des de fa ja un parell de cursos, els crèdits a professorat que està motivat per a l'ensenyament i que té una bona preparació i formació en aquest sentit. D'aquesta manera, el fet que les tres assignatures del pràcticum siguin impartides tant per professorat a temps complet com per associats fa que hi hagi una bona compenetració entre la teoria i la pràctica. De tot aquest professorat, una tercera part són titulars, una altra part són col·laboradors o lectors i la resta són associats. Per tant, hi ha una vinculació estreta entre la teoria i la pràctica.

L'estabilitat del professorat en la docència del pràcticum passa per la motivació i les ganes de continuïtat, que es poden incentivar si es fomenta un clima d'identitat de grup, la identitat del professorat del pràcticum i el treball en comú. Aquest treball en comú garanteix, si més no, les bases d'un pla docent conjunt, que pot quedar diluït quan el nombre de professors és molt alt (en el nostre cas, en el Pràcticum I, sis profesoras; en el Pràcticum II, dotze, i en el Pràcticum III, catorze). Amb aquesta finalitat, des de la coordinació del pràcticum s'han anat fomentant reunions periòdiques del professorat de cada assignatura, cada una de les quals ha tingut una professora de la coordinació com a referent.

Aquestes accions han propiciat una estabilitat del professorat respecte a aquesta docència. Això fa

³ La coordinació del pràcticum està formada per professorat dels tres departaments de la Facultat de Pedagogia amb docència en aquesta matèria. Aquest equip duu a terme, per delegació del Consell d'Estudis, la gestió, l'organització, l'anàlisi i l'elaboració de propostes de millora amb relació a la matèria. També és el responsable de la recerca i el seguiment de les relacions amb les institucions col·laboradores externes.

que, quan un professor o una professora ha de deixar aquesta docència, el grup de professorat aculli el professor o la professora que s'incorpora perquè s'integri fàcilment al grup de treball del pràcticum. Des del curs 2004-2005 fins al 2006-2007, en el Pràcticum I, de les sis professores se'n mantenen cinc; en el Pràcticum II, de les dotze en continuen quatre, de les quals tres són titulars, i del Pràcticum III, dels catorze docents encara en continuen nou. Respecte a aquest últim pràcticum, com que hi ha aquesta continuïtat del professorat, l'assignació de centres ja té també com a criteri que el professorat hagi supervisat el centre.

Pel que fa al tercer objectiu (el suport administratiu), juntament amb els pràcticums dels altres ensenyaments de la facultat, es van iniciar converses i negociacions amb el Deganat de la Facultat de Pedagogia per tal que sollicités a la universitat personal de suport per a tot el pràcticum de la facultat. Aquestes negociacions han estat positives, ja que es va aconseguir una persona de suport per al pràcticum que gestiona els convenis de col·laboració amb els centres externs de pràctiques i que tramita tota la correspondència i agilita les múltiples gestions administratives i burocràtiques derivades de la gestió del pràcticum. No obstant això, actualment encara s'està pendent, cada sis mesos, de fer-ne la renovació, perquè la plaça encara no està consolidada. Això ha estat una vella aspiració ja des de gairebé l'inici de la creació de l'ensenyament.

Finalment, pel que fa al quart objectiu (relacions amb els centres externs de pràctiques), cal destacar l'organització de les jornades del Pràcticum d'implicació d'Educació Social i de les trobades dels tutors dels centres externs de pràctiques i dels supervisors de la universitat (professorat del Pràcticum III).

Fins ara, s'han organitzat quatre jornades del Pràcticum d'implicació d'Educació Social, amb l'assistència dels tutors i les tutores dels centres externs de pràctiques, del professorat de la facultat i dels estudiants de tercer curs. La mitjana d'assistència s'ha situat al voltant de les 70 persones en cada edició. També cal assenyalar que de cada edició d'aquestes jornades ha sorgit

un document final que ha ajudat a millorar el Pràcticum III i que s'ha incorporat a la docència en el curs següent (com, per exemple, el protocol d'avaluació de l'estudiant de pràctiques). Tot seguit, indiquem els temes tractats en cadascuna de les quatre edicions d'aquestes jornades:

- I Jornada del Pràcticum d'Implicació: «La supervisió i la tutorització de les pràctiques curriculars a l'Educació Social» (maig de 2003)
- II Jornada del Pràcticum d'Implicació: «Agents implicats en la formació dels educadors socials: supervisors, tutors i estudiants» (juny de 2004)
- III Jornada del Pràcticum d'Implicació: «El desenvolupament de competències en l'acció de l'educador i l'educadora social» (maig de 2005)
- IV Jornada del Pràcticum d'Implicació: «La relació educativa» (maig de 2006)

Pel que fa a les trobades dels tutors dels centres externs de pràctiques i dels supervisors de la universitat, cal destacar que s'han fet dues trobades formals a la Facultat de Pedagogia, la primera l'octubre de 2005 i la segona el passat 5 d'octubre de 2006.

DESENVOLUPAMENT DE L'ENSENYAMENT

SITUACIÓ INICIAL DE L'AVALUACIÓ I OBJECTIUS DE MILLORA PLANTEJATS

El primer informe d'avaluació (setembre de 2002) feia, entre altres, les propostes següents: «2.2. Propiciar que es facin reunions de coordinació i d'intercanvi entre el professorat i entre el professorat i els professionals per tal de definir els objectius i els continguts de la formació [...]. 3.1. Promoure la coordinació de matèries relacionades entre si [...]. Organitzar espais de coordinació dels continguts de la diplomatura [...]. 4.1. Proposar fer treballs pràctics comuns a diverses assignatures, intentar desenvolupar petits projectes per tal de posar en pràctica els coneixements adquirits, afavorir la coordinació entre el professorat [...].»

Per la seva banda, l'informe de seguiment del pla de millores (novembre de 2002), a la pàgina 17, diu: «Así mismo hemos constatado, como punto débil, que la reforma del plan de estudios, impulsada por la universidad, recibida como un mero ajuste matemático, no ha servido para mejorar los estudios y ha dejado sobre la mesa la articulación entre generalidad y especialización, entre globalidad e itinerarios, faltando flexibilidad para la introducción de nuevas optativas, actualización de créditos europeos, etc. Habría, quizás, que seguir con el programa de coordinación de contenidos y trabajos, transversalidad y proyectos comunes, pero posiblemente con objetivos más modestos, para lograr ser más eficientes.»

En conseqüència, es van plantejar tres objectius de millora:

- A. Elaborar i consensuar amb el Consell d'Estudis el Pla de política docent i de formació de l'ensenyament d'Educació Social de la Facultat de Pedagogia de la UB.
- B. Crear un bon clima de treball i de relacions interpersonals entre el professorat que faci possible desenvolupar accions comunes, conjuntes i en equip.

C. Iniciar un treball amb el professorat sobre la transversalitat de les assignatures en Educació Social.

ACCIONS DE MILLORA I RESULTATS OBTINGUTS

Aquestes accions es poden agrupar en tres blocs, cadascun dels quals s'associa de manera directa a un dels tres objectius esmentats més amunt (si bé cal tenir present que tots tres objectius estan interrelacionats estretament i de manera transversal).

Respecte al primer objectiu, es va elaborar el Pla de política docent i de formació de l'ensenyament d'Educació Social de la Facultat de Pedagogia, que fou lliurat a tot el professorat de l'ensenyament per tal que en fes una lectura crítica i en fes les esmenes que considerés oportunes. Cal dir que hi ha hagut consens entre el professorat pel que fa a la bondat d'aquest pla i que actualment es troba pendent d'aprovació per part del Consell d'Estudis de l'ensenyament. Aquest pla marca quatre eixos que defineixen els objectius estratègics de l'ensenyament i que s'han anat desenvolupant paral·lelament. Aquests eixos són: treballar la transversalitat, millorar i completar la implantació del PATES, promoure la formació i el suport del professorat i incorporar els estudiants en les diferents activitats del pla.

Pel que fa al segon objectiu (aconseguir la implicació i la participació del professorat), la primera acció va ser l'organització, per part del Consell d'Estudis, d'unes jornades sobre «La transversalitat de les assignatures d'Educació Social» (febrer de 2005), que van aconseguir uns nivells notables d'assistència i de participació. Valorem que aquestes jornades van encendre l'espurna del caliu que hi ha ara entre el professorat de l'ensenyament. Cal assenyalar que aquest professorat és heterogeni pel que fa a la seva formació inicial i adscripció orgànica, ja que pertany a diferents departaments i facultats de la nostra universitat. Va ser també un espai de trobada i de contacte entre els professors i les professores de l'ensenyament en què es van compartir, analitzar i qüestionar els continguts i l'avaluació de les diferents assignatures, obligatòries i optatives, que integren el pla

d'estudis. Per treballar les assignatures, la Direcció de l'ensenyament (cap d'estudis i secretari) va fer una anàlisi de tots els programes de les assignatures i va estudiar el rendiment acadèmic de les assignatures obligatòries des de la implantació del pla d'estudis renovat (1993). Aquests documents es van repartir a totes les persones assistents.

Aquestes jornades van ser acreditades per l'ICE de la Universitat de Barcelona pel que fa a la formació contínua del professorat.

Finalment, el tercer objectiu fa referència al disseny i l'aplicació d'un projecte d'innovació sobre el treball interdisciplinari i transdisciplinari. Una conseqüència directa, i gairebé immediata, de les jornades apuntades més amunt va ser la creació de tres grups de treball anomenats equips transdisciplinaris d'Educació Social (ETRES), formats respectivament per professorat de primer, segon i tercer curs, tant de les assignatures obligatòries com de les optatives. Aquests grups han estat treballant durant el curs 2005-2006 i continuen fent-ho durant aquest curs 2006-2007, sempre amb una finalitat de continuació, ja que consideren que és un treball que ens portarà a la implantació dels ECTS.

Es va demanar un ajut MQD a l'AGAUR, el qual va ser denegat, i ara l'ensenyament s'ha presentat a uns ajuts del Vicerectorat de Política Docent de la Universitat de Barcelona, que en aquest cas sí que han estat concedits.

S'han fet propostes en els grups ETRES de primer curs i segon curs, ja sigui d'activitats conjuntes entre diferents assignatures o d'un projecte integrat d'avaluació que es delimitarà i es consensuarà durant el curs 2006-2007.

ELABORACIÓ I EXECUCIÓ DEL PLA D'ACCIÓ TUTORIAL DE L'ENSENYAMENT D'EDUCACIÓ SOCIAL (PATES)

SITUACIÓ INICIAL DE L'AVALUACIÓ I OBJECTIUS DE MILLORA PLANTEJATS

Les propostes de millora del document «Avaluació institucional de la qualitat. Informe de seguiment. Ensenyament d'Educació Social» (Universitat de Barcelona, setembre de 2002) mostren també la situació inicial. Una d'aquestes propostes és: «5.4. Estructurar l'acollida de l'alumnat i fer-la més pausada i espaiada, a fi que es pugui digerir la informació.»

En aquest apartat, s'ha d'indicar també la intensa política de la UB pel que fa a la promoció dels plans d'acció tutorial dels diferents ensenyaments, i assenyalar que l'ensenyament d'Educació Social hi participa des dels inicis de l'experiència, per la qual cosa consta en els primers informes d'avaluació de les accions institucionals de la tutoria curricular a la UB. Dels resultats d'aquesta avaluació, juntament amb l'experiència acumulada directament, s'ha elaborat el Pla d'acció tutorial de l'ensenyament d'Educació Social (PATES). Aquest pla ja s'està aplicant en els tres cursos de la diplomatura.

Els objectius de millora plantejats van ser dos:

- A. Elaborar el Pla d'acció tutorial de l'ensenyament d'Educació Social (PATES).
- B. Implantar progressivament el PATES en cada un dels tres cursos de la diplomatura.

ACCIONS DE MILLORA I RESULTATS OBTINGUTS

Respecte al primer objectiu, cal destacar que el PATES ha estat elaborat i aprovat pel Consell d'Estudis i publicat a la pàgina web de l'ensenyament. L'aplicació d'aquest pla ha comportat canvis en la semestralització de l'assignatura de Pràcticum I, com també un augment dels crèdits del professorat per poder dur a terme el PATES. Aquests crèdits han estat assumits tant per la coordinació del pràcticum

com pel professorat de la matèria troncal del pràcticum, ja que el PATES està íntimament imbricat amb el pràcticum.

Amb relació a la implantació del PATES, cal dir que aquest curs 2006-2007 quedarà consolidat, ja que arriba al tercer curs.

El PATES de primer curs ja està consolidat i es fa una primera jornada d'acollida dels estudiants, a partir de la qual van sorgint les diferents accions del PATES. La valoració que els estudiants fan sobre la jornada d'acollida que es duu a terme a primer obté una nota mitjana de 3,7 sobre 5.

El PATES de segon també ja està implantat. En aquest cas, es fa una jornada d'informació dels àmbits i els centres del pràcticum, amb molt bona acollida per part dels estudiants. Aquesta jornada és un mecanisme eficaç per facilitar informació als estudiants sobre els àmbits i els centres externs de pràctiques, al mateix temps que aconsegueix afeblir l'angoixa que provoca en els estudiants el fet d'haver d'escollir un centre de pràctiques. L'objectiu s'ha assolit, ja que per primera vegada no ha arribat cap queixa a la cap d'estudis sobre l'elecció dels àmbits per al Pràcticum III, que és el que té lloc als centres externs de pràctiques.

El PATES de tercer s'aplica per primer cop aquest curs 2006-2007, però des del maig de 2004 ja es duu a terme una acció, la jornada d'orientació i inserció laboral, en la qual participa el Col·legi d'Educadores i Educadors Socials de Catalunya (CEESC). Durant els últims tres cursos, s'han fet les jornades d'orientació i inserció laboral, tant per al grup de matí com per al de tarda, amb una assistència aproximada del 80% dels estudiants. Pel que fa al curs 2006-2007, a més de la jornada d'orientació i inserció laboral, s'han previst dues accions complementàries: una sessió de debat sobre les competències professionals, amb la col·laboració dels tutors i les tutores dels centres externs de pràctiques, i una altra sobre l'estrès professional.

RELACIONS EXTERNES

SITUACIÓ INICIAL DE L'AVALUACIÓ I OBJECTIUS DE MILLORA PLANTEJATS

El primer informe d'avaluació (setembre de 2002) feia, entre altres, la proposta següent: «8.2. Relacions amb el col·legi professional: signar un conveni de col·laboració i determinar les accions i els actes periòdics per desenvolupar-los conjuntament.»

Juntament amb l'observació anterior, hi ha dos aspectes que no queden reflectits en cap dels dos informes d'avaluació, però que des de la Direcció de l'ensenyament hem considerat necessari fomentar. Aquests dos aspectes són, d'una banda, la mobilitat dels nostres estudiants i, de l'altra, les relacions amb les altres universitats catalanes que imparteixen Educació Social.

D'aquesta manera, els objectius de millora plantejats van ser els quatre següents:

- Millorar el contacte i el treball conjunt amb el Col·legi d'Educadores i Educadors Socials de Catalunya (CEESC).
- Aconseguir signar nous convenis SICUE amb universitats espanyoles.
- Incrementar la informació referent a les beques de mobilitat, tant estatal com internacional (Erasmus i SICUE), per aconseguir incrementar la mobilitat dels nostres estudiants.
- Iniciar contactes amb els responsables de l'ensenyament d'Educació Social de les altres universitats catalanes.

ACCIONS DE MILLORA I RESULTATS OBTINGUTS

Les accions de millora se centren en tres aspectes centrals: les relacions amb el Col·legi d'Educadores i Educadors Socials de Catalunya (CEESC), la mobilitat dels estudiants i la coordinació estable amb totes les universitats catalanes, tant públiques com privades, que imparteixen l'ensenyament d'Educació Social.

Pel que fa a les relacions amb el Col·legi d'Educadores i Educadors Socials de Catalunya, cal destacar que, des del curs 2004-2005, s'ha establert una xerrada per donar a conèixer el col·legi professional i tots els serveis que ofereix entre els estudiants de tercer curs de la diplomatura. A més a més, alguns dels seus col·legiats també col·laboren amb el pràcticum, o bé fent de tutors en els centres externs de pràctiques o bé assistint com a ponents a les diferents taules rodones que es proposen.

Pel que fa a la mobilitat dels estudiants, hem de destacar que no solament s'informa de les beques de mobilitat per mitjà de la pàgina web i de cartells, sinó que aquesta informació també es facilita des del PATES i que la cap d'estudis n'informa directament a les aules quan surt la convocatòria tant de SICUE com d'Erasmus per tornar a explicar-ho i resoldre dubtes. El primer conveni que es va signar amb l'equip anterior ha finalitzat i ara estem en tràmits per tornar a signar-ne un altre de renovat.

També cal assenyalar que s'han establert nous convenis de col·laboració amb altres universitats espanyoles per la beca SICUE (beca de la qual és responsable l'ensenyament, ja que les beques Erasmus es gestionen des de l'Oficina de Relacions Internacionals de la Facultat de Pedagogia). D'aquesta manera, des del 2003 s'han establert tres nous convenis de col·laboració SICUE (en concret, amb les universitats de Màlaga, Pablo Olavide de Sevilla i Valladolid), fet que ens ha permès passar de set a deu universitats amb conveni SICUE. Per al curs 2007-2008 s'ha signat amb les universitats de Granada i de la Corunya.

Així mateix, des del 2003, el nombre d'alumnes que obté mobilitat SICUE ha anat augmentant significativament: tres persones el curs 2003-2004 i nou persones el curs 2006-2007. Malgrat això, no tots els estudiants que sol·liciten i obtenen aquestes beques de mobilitat acaben fent-les servir, ja que al setembre sempre hi ha alguna renúncia. Aquest és un dels aspectes que cal millorar.

Un fet que creiem important destacar, i que possiblement és un indicador del reconeixement i el prestigi del nostre ensenyament, és l'increment d'estudiants d'altres universitats que trien la nostra universitat per a la mobilitat SICUE. D'aquesta manera, el curs 2006-2007 hi ha prevista la incorporació mitjançant beques SICUE de divuit persones provinents d'altres universitats de l'Estat, el nombre més alt entre tots els ensenyaments que imparteix la Facultat de Pedagogia.

Finalment, amb relació a la coordinació estable amb totes les universitats catalanes que imparteixen l'ensenyament d'Educació Social, cal dir que s'ha establert una xarxa de comunicació i de relació entre les sis universitats catalanes que imparteixen Educació Social, amb reunions periòdiques per parlar dels temes que afecten l'ensenyament. La creació de la xarxa amb les universitats catalanes, que ha estat impulsada des del nostre ensenyament de la UB, s'ha materialitzat en les I Jornades de Professorat Universitari d'Educació Social, organitzades a la UB el juny de 2006 amb l'assistència d'un centenar de professors.

CONCLUSIONS I PERSPECTIVA DE FUTUR

Dels quatre grans eixos d'aquest projecte, els tres primers no s'haurien pogut dur a terme sense un bon clima entre el professorat. Volem ressaltar que el clima de treball en equip és un denominador comú del nostre ensenyament. Va començar amb el mandat de l'anterior equip i actualment s'ha potenciat. Treballem per a aquest clima, ja que la col·laboració pot representar, al nostre entendre, la qüestió clau de la implantació dels ECTS. Per tant, les bones pràctiques per a les millores i els canvis comencen per la creació i el manteniment d'un clima de confiança, de seguretat i de respecte entre la comunitat universitària implicada en l'ensenyament d'Educació Social. El treball sorgit des de la base, sense imposició, respectant el ritme de les persones i del grup, és el que proporciona el principi del canvi, ja que les resistències poden emergir obertament i permeten arribar, d'aquesta manera, al consens.

Els quatre eixos d'aquest projecte continuen amb intensitats diferents. La revisió i la reforma del pràcticum i el pla d'acció tutorial no necessiten tanta energia per part del professorat i de la Direcció de l'ensenyament. Tanmateix, això no significa que s'hagin previst accions per als propers anys. Les fites són, respecte al pràcticum, millorar la relació entre tutors dels centres i supervisors de la universitat i, respecte al PATES, fer-ne l'avaluació.

El desenvolupament intern de l'ensenyament, especialment el projecte de transversalització, és l'apartat on se centren tots els esforços. I finalment, respecte a les relacions externes, l'objectiu és començar a implementar accions com formar un grup de recerca entre universitat i centres de pràcticum per treballar les competències del professional de l'Educació Social. ■

10 anys de compromís
amb la
qualitat universitària